

เอกสารศึกษา

เรื่อง ความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ : ประเด็นท้าทายที่สำคัญ

(Thailand's security in the 21st Century : Key Challenge issues)

จัดทำโดย

นักศึกษาลัทธิสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร

กองบัญชาการกองทัพไทย (พสบ.บก.ทท.) รุ่นที่ ๑๑

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองบัญชาการกองทัพไทย

ปีการศึกษา ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า	
บทสรุปผู้บริหาร	3
บทที่ ๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา	14
บทที่ ๒ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ ๓ ผลการศึกษา	81
บทที่ ๔ แนวทางแก้ไขปัญหาและบทสรุป	100
บรรณานุกรม	124
รายชื่อสมาชิก	127

เอกสารศึกษานี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการอบรมพัฒนาสัมพันธ์
ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๑

บทสรุปผู้บริหาร

“ความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑: ประเด็นท้าทายที่สำคัญ”

(Thailand’s Security in the 21st Century: Key Challenge Issues)

ในการศึกษาของคณะนักศึกษหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๑ ได้กำหนดแนวทางในการศึกษาความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นในประเด็นท้าทายที่สำคัญเร่งด่วน ตามกำลังอำนาจของชาติ จำนวน ๔ ด้าน ดังนี้ คือ

๑. การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์
๒. การสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
๓. การสร้างความมั่นคงทางการทหาร
๔. การสร้างความมั่นคงทางสังคมสำหรับสังคมของผู้สูงอายุ

การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์

ด้วยแรงผลักดันจากกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศที่มีความซับซ้อนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจเพื่อเอาชนะคู่แข่งการค้าที่นับวันจะพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ จากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันประสบปัญหาต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการ มาตรการ แนวทางเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้มากขึ้น ทั้งในภาค การใช้จ่าย และการลงทุน เช่น การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค การเพิ่มเม็ดเงินในระบบสวัสดิการสังคม การลงทุนเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ในการกระตุ้นการท่องเที่ยวทั้งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ และคนไทย

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลถึงสภาพปัญหาในด้านเศรษฐกิจดังกล่าว พบว่า ปัญหาด้านระบบ โลจิสติกส์ เป็นส่วนสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ

๑. ปัญหาด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า อธิบายได้ว่าท่าเรือหลักของไทยไม่ได้อยู่บนเส้นทางเดินเรือหลักของโลก เป็นเพียงท่าเรือปลายทางที่เรือและสายเรือที่เป็นเรือ Feeder วิ่งเข้ามาเพื่อรับสินค้าแล้วไปเปลี่ยนถ่ายที่ท่าเรือสิงคโปร์ซึ่งอยู่บนเส้นทางการค้าหลัก (สายเรือต้องใช้เวลา ๒-๓ วันในการเดินทาง) อีกทอดหนึ่ง เป็นการเพิ่มภาระต้นทุนการขนส่งสินค้า บวกกับปริมาณสินค้าผ่านท่าเรือของไทยยังน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับท่าเรือของประเทศอื่นในภูมิภาค จึงเกิดข้อจำกัดในเรื่องของประสิทธิภาพของช่องทางการค้า (Trade Lanes) ส่งผลโดยตรงต่อการเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้า

๒. ปัญหาเกี่ยวกับท่าอากาศยาน กล่าวคือ การขนส่งสินค้าทางอากาศถือว่ามีศักยภาพที่สูงกว่า การขนส่งในโหมดอื่นๆ เนื่องจากประเทศไทยได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์และยังมีการผลักดัน ส่งเสริมให้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าทางอากาศที่ชัดเจน แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญในเรื่องของขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายทางการค้า การพัฒนากฎหมาย ตลอดจนโซ่อุปทานของ โลจิสติกส์ประกอบด้วย สายการบินแห่งชาติของไทยมีเพียงรายเดียว คือ การบินไทย ซึ่งใช้ได้ห้องเครื่องบินเก็บสินค้าเพราะไม่มีเครื่องบินสำหรับ Flighter Cargoes โดยเฉพาะเป็นข้อเสียเปรียบของไทยที่มีผลต่อการเป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าทางอากาศอย่างมาก

๓. ปัญหาถนนและระบบรางที่ไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การขนส่งสินค้าทางบกหรือการใช้ระบบรางของประเทศไทยยังมีประสิทธิภาพไม่มากพอและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างทันทั่วถึง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของระบบรางและสถานีเพื่อรองรับสินค้าไม่เพียงพอ ขาดศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่สำคัญ อีกทั้งยังเกิดปัญหาคอขวดของโครงข่ายถนน และมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของการขนส่งสินค้าถูกขนส่งโดยรถบรรทุกและรถหัวลากซึ่งใช้ทางร่วมกับรถโดยสารบุคคลทำให้มีปัญหาการจราจรติดขัด ประกอบกับโครงข่ายเส้นทางรถไฟที่เชื่อมโยงพื้นที่แหล่งผลิตเข้าสู่ท่าเรือแหลมฉบังไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการขนส่งสินค้าเข้าสู่ท่าเรือแหลมฉบัง

๔. ปัญหาการพัฒนากำลังคนด้านโลจิสติกส์ เนื่องด้วยการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลด้านโลจิสติกส์ที่มีความรู้และความสามารถทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับวางแผน โดยคนส่วนใหญ่มองว่าแรงงานในตลาดนี้เป็นแรงงานที่ไร้ทักษะ เช่น พนักงานขับรถหัวลาก พนักงานขับรถบรรทุก พนักงานคลังสินค้า ซึ่งเป็นมุมมองที่ผิดเพราะโลจิสติกส์มีใช้กิจกรรมการขนส่งเพียงอย่างเดียวอย่างที่หลายคนเข้าใจ

๕. ปัญหาด้านการบริหารจัดการไม่ดีพอเมื่อเทียบกับประเทศอื่น กล่าวคือ ประเทศไทยขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดกลยุทธ์ทางการตลาด ขาดนักการตลาดที่มีฝีมือในการวางกลยุทธ์หรือการสร้างแบรนด์ระดับประเทศ รวมทั้งขาดการนำเสนอในเวทีสำคัญๆระดับต่างชาติ

กล่าวสรุปได้ว่า แม้ประเทศไทยจะมีการลงทุนพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นท่าเรือ ท่าอากาศยาน ถนนและระบบราง แต่กลับไม่มีการเชื่อมโยงระบบในแต่ละโหมดการขนส่งสินค้า ขาดระบบเครือข่ายและระบบจัดการโลจิสติกส์แบบบูรณาการ ทั้งในส่วนของการเคลื่อนย้าย จัดเก็บ รวบรวม กระจาย และขนส่งถ่ายลำเลียงสินค้าทั้งภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อขีดความสามารถในการรองรับและสนับสนุนบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปสู่แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์

๑. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของระบบรางและสถานีเพื่อรองรับสินค้าจำนวนมากทั้งในและนอกประเทศ

๒. สร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนคนไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันและรับรู้ถึงประโยชน์ของไทยหากสามารถพัฒนาให้เป็น “ศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย” ทั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้คนไทยหันมาร่วมกันพัฒนาประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติมาใช้บริการการขนส่งของไทยมากขึ้น

๓. ผลักดันประเทศไทยสู่การเป็น “ศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย” หรือเรียกว่า Hub Logistics

๔. ประชาสัมพันธ์ จัดกลยุทธ์ โปรโมชันต่อนักลงทุนต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้มีการขนส่งสินค้าผ่านทางท่าเรือของไทยมากขึ้น

๕. การจัดการกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมธุรกรรมทางการค้า เช่น การลดหย่อนภาษีนำเข้าในบางรายการสินค้าหากมีการขนส่งผ่านระบบคมนาคมขนส่งของไทยตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง หรือลดขั้นตอนพิธีการศุลกากรในการขนส่งสินค้าเพื่อเอื้ออำนวยต่อการขนส่งระหว่างประเทศภายในภูมิภาคอาเซียน

๖. สนับสนุนสายการบินของไทยหลายๆราย โดยไม่เพียงมีแค่สายการบินไทยเท่านั้น ให้มีเครื่องบินสำหรับ Flighter Cargoes โดยเฉพาะเพื่อสามารถใช้ได้ห้องเครื่องบินเก็บสินค้า ทั้งนี้จะเป็นข้อได้เปรียบของไทยในการขนส่งสินค้าทางอากาศ

๗. พัฒนาเรื่องของขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีของการจัดระบบการขนส่งสินค้าให้มีมาตรฐานตรวจสอบสินค้าได้อย่างรวดเร็วและได้ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถรองรับปริมาณสินค้าจำนวนมากๆในแต่ละวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. พัฒนาเส้นการคมนาคมทางบก กล่าวคือ ร้อยละ ๙๐ ของการขนส่งสินค้าจะถูกขนส่งโดยรถบรรทุกและรถหัวลากซึ่งใช้ทางร่วมกับรถโดยสารบุคคลทำให้พื้นที่การจราจรติดขัด ดังนั้นพื้นที่ถนนควรขยายจากลักษณะคอขวดของโครงข่ายถนนให้กว้างมากขึ้นเพื่อให้มีพื้นที่การขับเคลื่อนตัวมากขึ้น ทั้งนี้จะลดปัญหาการจราจรติดขัดลดการสิ้นเปลืองทั้งเวลาการคมนาคมในช่วงเวลาที่มีการจราจรติดขัดและพลังงานเชื้อเพลิงเมื่อต้องขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกและรถหัวลากเป็นเวลานาน ลดปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนน เป็นต้นและพัฒนา ปรับปรุงระบบราง เส้นทางรถไฟ สำหรับการขนส่งสินค้าโดยเฉพาะ โดยมีการเชื่อมโยงพื้นที่แหล่งผลิตเข้าสู่ท่าเรือแหลมฉบังให้มากเพียงพอ

๙. พัฒนาจัดศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครราชสีมา เป็นต้น ให้มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้มีศูนย์กระจายสินค้าในเมืองรองเช่นกัน

๑๐. ส่งเสริมภาครัฐและภาคเอกชน กระตุ้นประชาชนในชุมชนให้มีการสร้างงานหรือกระบวนการเพิ่มคุณค่าของสินค้าในชุมชนตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้มีมาตรฐานสากล ซึ่งนำไปสู่การกระจายสินค้าไปทั่วโลก เกิดการหมุนเวียนของเม็ดเงินทางเศรษฐกิจมากขึ้น

๑๑. ปรับโครงสร้างให้มีการเชื่อมโยงระบบขนส่งทั้งทางบก-ทางน้ำ-ทางอากาศ ซึ่งศูนย์กลางโลจิสติกส์ ให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

๑๒. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มียุทธศาสตร์ความรู้ความสามารถทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับวางแผนด้านโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการเป็น Hub Logistics สิ่งสำคัญคือการสร้าง Value Added ในกิจกรรมโลจิสติกส์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีทักษะและความรู้ด้านโลจิสติกส์โดยเฉพาะ

๑๓. ระบบการศึกษาไทยควรจัดหลักสูตรเฉพาะทาง ในระดับปฏิบัติการและระดับวางแผนด้านโลจิสติกส์ แก่ผู้เรียนเพื่อเตรียมพร้อมให้มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโลก

การสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญเปรียบเทียบได้ว่าเป็นปัจจัยที่ ๕ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือสื่อสาร หรือสารสนเทศ อาทิ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เมื่อก่อนเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ บางอย่างก็มีประโยชน์มาก บางอย่างก็มีประโยชน์น้อย และบางอย่างก็ไม่มีประโยชน์ การเลือกใช้เครื่องมือจะส่งผลต่อวิธีการทำงานของมนุษย์มากขึ้น อาทิ พฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์จะแตกต่างไปจากผู้เรียนในห้องเรียนที่มีครูผู้สอนโต้ตอบสื่อสารแบบ two way เป็นต้น ในมุมมองที่ว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อมนุษย์อันนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ต่างๆที่ตั้งไว้ และจัดเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดชีวิต กำหนดการคิดและการกระทำของมนุษย์ได้เช่นกัน สอดรับกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงของไทยที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้การศึกษาหลักสูตรการอบรมพัฒนาสัมพันธระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๑ มีความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยจากการศึกษาข้อมูลยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง พบว่ามีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” แต่ในทางตรงกันข้าม จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติไม่มีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือเยาวชน อย่างเป็นรูปธรรม อุปสรรคของยุทธศาสตร์ชาติก็อาจเกิดขึ้นได้และประชาชนอาจจะไม่สนับสนุนหรือเพิกเฉยต่อยุทธศาสตร์ชาติได้ กล่าวคือ ประชาชนไม่ได้รับทราบถึงรายละเอียดที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ที่ประชาชนพึงจะได้รับทราบ และขาดการมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสมของประชาชนและเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๘.๓ ประสบปัญหาเยาวชนยังเข้าไม่ถึง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รองลงมาร้อยละ ๓๐.๕ มีช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติน้อย ส่งผลให้ประชาชนส่วน

ใหญ่ไม่ได้รับรู้ ร้อยละ ๒๖.๖ มีการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติค่อนข้างน้อยมาก ร้อยละ ๑๗.๕ ยุทธศาสตร์ชาติไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน การเผยแพร่ข้อมูลไม่ทั่วถึงทั้งหมด พื้นที่ชนบทไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ ๑๓.๐ การรับรู้ข่าวสารไม่ค่อยทั่วถึงมีทั้งจริงและเท็จปะปนกันทำให้การรับรู้เกิดความสับสน ร้อยละ ๑๑.๐ ประสบปัญหาในด้าน การสื่อสารและเผยแพร่ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลไปยังเยาวชน ร้อยละ ๙.๗ การรับรู้ข่าวสารเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ยังจำกัดแค่วงแคบ ร้อยละ ๘.๔ มีการประชาสัมพันธ์น้อยส่งผลให้มีการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติไม่ทั่วถึง ร้อยละ ๗.๑ ประสบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมความเข้าใจและเข้าถึงยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และร้อยละ ๕.๘ ไม่ทราบรายละเอียดและข้อมูลประกอบยุทธศาสตร์ชาติอย่างลึกซึ้งตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาข้อมูลด้านการใช้เทคโนโลยี พบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับ อายุ ทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด ไปอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารที่ไม่ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ก่อให้เกิดทัศนคติที่ต่อต้าน การพัฒนาสังคมประเทศชาติ หรือการไม่ยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะ ในกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ซึ่งหากนำยุทธศาสตร์ชาติที่ได้ไปสู่การปฏิบัติอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความ ล้มเหลวหรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนและเยาวชนในชาติต้องการอย่างแท้จริงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปสู่แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพึงต้องใช้การปฏิบัติการข่าวสาร หรือ Information Operations (IO) โดยใช้ Social Media มีรายละเอียดดังนี้

๑. เชนนโยบาย มีการกำหนดแผนปฏิบัติการเชิงรุก โดยมุ่งหวังให้ประชาชนเกิดการรับรู้และเข้าใจถึง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตลอดจนแผนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยผ่านกระบวนการ กลั่นกรองหรือเรียกว่า ข่าวกรองมากกว่าการรับรู้เพียงแค่ข้อมูลข่าวสาร มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับการสื่อสารกับประชาชนทุกกลุ่มอายุที่มีความแตกต่างกันให้ทราบถึงวิธีการใช้ เทคโนโลยีที่ถูกต้อง อย่างปลอดภัยต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม รวมทั้งปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics) จากการใช้เทคโนโลยีในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

๒. จัดศูนย์ปฏิบัติการข่าวสารด้านยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดเส้นทางสู่การปฏิบัติการข่าวสาร (INFORMATION OPERATIONS Roadmap) ที่เป็นรูปธรรม มีความถูกต้อง ตามระเบียบ กฎหมาย มีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ สร้างประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ โดยมีแผนการรับมือกับ สถานการณ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ใช้รูปแบบ เครื่องมือ ประเด็น การสื่อความหมาย ที่ผสมผสานแบบเดิม และแบบใหม่เข้าด้วยกัน โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์ทางสื่อที่หลากหลายประเภทให้เหมาะสมกับ ความแตกต่างของแต่ละช่วงวัยเพื่อให้ประชาชนและเยาวชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสะดวก รวดเร็วขึ้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การติดป้ายข้อความ การกระจายเสียงตามแหล่งชุมชน อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งนี้การปฏิบัติการของ ศูนย์ปฏิบัติการข่าวสารด้านยุทธศาสตร์ชาติ ควรมีขอบเขตดังนี้

๒.๑ หากมีสถานการณ์ภาวะวิกฤติใดๆ ก็ตามอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศูนย์ปฏิบัติการดังกล่าวจะต้องกำหนดบทบาทของตนเองอย่างชัดเจนต่อสาธารณชน พร้อมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงทันเหตุการณ์ ผลิตสื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ตามช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนเกิดการรับรู้ และเชื่อมั่นจากแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากทุกหน่วยงานตลอดจนประชาชน ส่งผลให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องดังกล่าว ลดปัญหาความเข้าใจที่บิดเบือนอันนำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิด ลดอคติต่อการปฏิบัติงานของภาครัฐ กลับมามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนตามแผน กลยุทธ์การพัฒนาประเทศ

๒.๒ มีบทบาทในการวิเคราะห์สื่อมวลชนต่างๆ ให้อยู่ในขอบเขตของความถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความสับสนได้ง่าย สามารถกล่าวตักเตือนองค์กร รวมทั้งสามารถระงับการเผยแพร่สื่อที่ไม่เหมาะสมจากองค์กรดังกล่าวได้ทันทีเพื่อป้องกันการบิดเบือนข้อเท็จจริงอันส่งผลกระทบต่อประชาชนเกิดความเข้าใจผิดต่อแผนพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้

๒.๓ จัดเก็บข้อมูลที่ได้รับอย่างเป็นระบบ สามารถดึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการบริหารประเทศได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง จับตาสังคมทั่วไป คอยเฝ้าดูเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตรวจสอบสื่อที่เผยแพร่ตามช่องทางสื่อสารทุกประเภทเพื่อป้องกันการให้ข้อมูลเท็จ หรือสื่อที่หมิ่นเหม่ในเชิงลบต่อสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แก่คนในสังคม อันนำไปสู่ความวุ่นวาย เกิดการชุมนุมของกลุ่มคนในสังคมได้

๒.๔ มีหน้าที่ผลิตสื่อที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติ อธิบายถึงแผนยุทธศาสตร์ชาติที่หลากหลายง่ายต่อการรับรู้ของกลุ่มคนที่แตกต่างกันช่วงอายุ เพศ

๒.๕ มีการพัฒนาบุคลากรของทุกหน่วยงานให้สามารถสร้างสื่อและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) ซึ่งเป็นคอลเลกชันของภาพแผนภูมิและข้อความที่น้อยที่สุดที่จะช่วยให้ง่ายต่อการเข้าใจภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยผ่านการพิจารณาจากศูนย์ปฏิบัติการข่าวสารดังกล่าว เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารภายในองค์กรได้อย่างทั่วถึงและเท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่นิยมใช้อินเทอร์เน็ต

๒.๖ วางแผนกลยุทธ์สร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือที่มีความทันสมัย เข้าใจง่าย ผ่านสื่อหลากหลายประเภท เช่น โซเชียล เพราะจะทำให้รู้ทันสื่อได้เร็วขึ้นและเข้าถึงตัวบุคคลได้ง่าย

๓. มุ่งเน้นการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกต่อกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

๔. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้

๕. พัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ มีทักษะ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้น เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สารระสำคัญที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติในรูปแบบที่เข้าใจง่ายภายในองค์กรของตน

๖. ระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องมีหลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเริ่มต้นปลูกฝังให้เยาวชนเกิดการรับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญ และส่งผลให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศตามแผนกลยุทธ์ความมั่นคงต่อไป

การสร้างความมั่นคงทางการทหาร

ในอดีตกาลที่ผ่านมากล่าวได้ว่า การมีกองกำลังทหารที่มีความเชี่ยวชาญทางการรบ และมีอาวุธยุทโธปกรณ์อย่างครบถ้วน เพียงพอนั้น นับว่าเป็นผลดีต่อการเฝ้าระวัง ป้องกันการรุกรานของศัตรูจากภายนอก และรักษาความสงบสุขของคนภายในประเทศ

แต่ด้วยความทันสมัยของนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าบวกกับสถานการณ์ของสังคมโลกในทุกวันนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเภทของภัยคุกคามที่ก่อให้เกิดความสั่นคลอนทางความมั่นคงของนานาประเทศโดยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการทหารเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายมากขึ้น กล่าวได้ว่ามีแนวโน้มจะเป็นประเด็นที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งการโจมตีและการจารกรรมทางไซเบอร์ เนื่องจากการกำหนดมาตรการการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ ประเทศที่กำลังพัฒนา อาทิ ประเทศไทย มาเลเซีย เมียนมาร์ เม็กซิโก เป็นต้น จะตกเป็นเป้าหมายการโจมตีมากขึ้นเพราะมีความล่าช้าทางเทคโนโลยี และขาดความรู้ในการป้องกันภัยจากการจารกรรมทางไซเบอร์ นอกจากนั้นสื่อประเภทเครือข่ายทางสังคมจัดเป็นเครื่องมือที่มีอิทธิพลต่อประชาชนอันก่อให้เกิดการรวมตัวดำเนินกิจกรรมทางสาธารณะ มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีการเผยแพร่ข้อมูลที่บิดเบือนที่นำเชื่อถืออย่างมากไปในทางที่ผิด เพื่อโจมตี บ่อนทำลาย หรือบิดเบือนข้อเท็จจริง อันนำไปสู่การสร้าง ความเกลียดชังที่มีฐานมาจากความต่างทางความคิด ความเชื่อ อคติ และเลือกปฏิบัติ ส่งผลต่อความขัดแย้งของคนในสังคมก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยกภายในประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หากสื่อเหล่านั้นมีการกล่าวพาดพิงถึงประเทศอื่นๆ กล่าวสรุปได้ว่าความมั่นคงของชาติทางการทหารในยุคโลกาภิวัตน์ไม่ใช่เพียงแค่การมีกำลังทหารที่มีความพร้อม และความทันสมัยของยุทโธปกรณ์เท่านั้นแต่กลับต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่มีศักยภาพมากเพียงพอในการปฏิบัติการข่าวสารเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศตน โดยไร้ซึ่งการรุกรานทางกองกำลังทางการทหารหรือยุทโธปกรณ์ที่พร้อมพลันอันทันสมัยเหมือนเช่นที่เคยปฏิบัติกันมาจนกระทั่ง

จากการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาทางการทหารที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีรายละเอียดดังนี้

๑. บุคลากรทางการทหารขาดความรู้ ความชำนาญเฉพาะทางด้านปฏิบัติการข่าวสาร ที่มีประสิทธิภาพที่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

๒. การปฏิบัติการด้านความมั่นคงในโลกปัจจุบันนี้ มีความสลับซับซ้อนและมีแนวโน้ม ที่จะใช้การปฏิบัติการข่าวสารมากขึ้น

๓. ปัจจุบันเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติการข่าวสารที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพในหน่วยงานทางทหารยังมีไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติการตอบโต้การโจมตีจากการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามอาจไม่ทันเวลา

๔. ขาดการบูรณาการศักยภาพและกิจกรรมของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องทางทหารเข้าเป็นส่วนเดียวกัน โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการข่าวกรองและการวางเครือข่ายโทรคมนาคมซึ่งมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ

๕. ขาดการบูรณาการร่วมกับการปฏิบัติการอื่นๆ อาทิ ข่าวกรอง ทั้งการปฏิบัติการทางอากาศ หรืออวกาศ ภาควินดิน ทะเล และหน่วยปฏิบัติการพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งชาติและวัตถุประสงค์ทางทหาร

๖. หน่วยงานทางทหารมีการสร้างเครือข่ายด้านความมั่นคงกับหน่วยงานอื่นๆ จำนวนมาก ทั้งภาคข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน เช่น การอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของเหล่าทัพ อาทิ หลักสูตรการอบรมพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (พสพ.บก.ทท.) หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง (สจว.) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เป็นต้น ปัจจุบันการนำเครือข่ายเหล่านี้มาช่วยในการปฏิบัติการข่าวสารยังมีไม่มาก

๗. ขาดการสนับสนุนเชิงโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร อาทิ ระบบโทรคมนาคม และพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

๘. การปฏิบัติการข่าวกรองยังไม่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก มีบ้างที่ขาดความแม่นยำ ถูกต้อง หรือขาดเนื้อหาสาระของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข่าว

๙. การปฏิบัติการข่าวสารของไทยยังเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก ขาดการสนับสนุนข้อมูลข่าวกรองซึ่งส่งผลเสียต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติการกิจตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามได้อย่างทันทั่วทั้ง

๑๐. ความไม่ชัดเจนและเป็นหนึ่งเดียวของการจัดตั้งและการแบ่งมอบหน้าที่ต่อผู้ปฏิบัติหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการต่างๆ ทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการปฏิบัติการข่าวสารไปจนเสร็จสิ้นภารกิจ รวมทั้งขาดการวิเคราะห์โอกาส และปัจจัยเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการข่าวสารร่วมกันของทุกภาคส่วน

๑๑. ระบบการปฏิบัติการข่าวสารของแต่ละเหล่าทัพ (รวมทั้งหน่วยงานที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสาร) ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องด้วยความแตกต่างของหลักนิยม หลักการ และกรอบความคิดของแต่ละเหล่าทัพ

๑๒. ความไม่สอดคล้องและความไม่เหมาะสมของการนำหลักการปฏิบัติการข่าวสารของกองทัพสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้คิดค้นต้นแบบมาใช้กับกองทัพในประเทศไทยทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร วัฒนธรรมองค์กร ความพร้อมของบุคลากร และกระบวนการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งนำมาใช้โดยไม่มีการเตรียมการและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกองทัพประเทศต่างๆ ซึ่งส่งผลทำให้ขาดประสิทธิภาพและอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อกองทัพ

๑๓. นโยบายและแผนระดับยุทธศาสตร์ไม่เกื้อหนุนการขับเคลื่อนการปฏิบัติการข่าวสาร
๑๔. นโยบายและแผนระดับยุทธศาสตร์มุ่งเน้นแต่ด้านเทคโนโลยีมากกว่าการจะเข้าถึงกลยุทธ์ทางการปฏิบัติการข่าวสารโดยตรง
๑๕. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่มีความเชื่อมั่น และเห็นว่าการปฏิบัติการข่าวสารเป็นสิ่งที่ยังไม่สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของรัฐได้จริง
๑๖. งบประมาณของหน่วยงานด้านความมั่นคงมีจำนวนจำกัดไม่สอดคล้องกับแผนงานการปฏิบัติการข่าวสาร
๑๗. การดำเนินงานด้านการปฏิบัติการข่าวสารไม่ได้มุ่งเน้นต่อระบบการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้ามอย่างแท้จริง จึงไม่เกิดผลกระทบต่อชัยชนะอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปสู่แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางการทหาร

๑. พัฒนาบุคลากรทางการทหารให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะด้านการปฏิบัติการข่าวสาร
๒. พัฒนาบุคลากรทางการทหารให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเชิงสร้างสรรค์ต่อความมั่นคงของชาติ
๓. พัฒนาทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือ และแก้ไขปัญหา
๔. พัฒนาบุคลากรทางการทหารให้มีความสามารถในการผลิตเนื้อหา และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย และรวมความสามารถในการดัดแปลง สำหรับบริบทและผู้ชมที่แตกต่าง และหลากหลาย
๕. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตเชิงป้องกัน รวมถึงทิศทางการร่วมมือของประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศมหาอำนาจ
๖. พัฒนาเครือข่ายประชารัฐสนับสนุนร่วมดำเนินการสร้างความมั่นคงทางการทหาร โดยเริ่มจากการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายนักศึกษาหลักสูตรต่างๆ ของ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สจว.สปท.) เช่น หลักสูตรการอบรมพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (พสบ.บก.ทท.) หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง (สจว.) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สจว.สพฐ.) เป็นต้น จึงควรมีการพัฒนาเครือข่ายเหล่านี้ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุก และเชิงรับอย่างไม่เป็นทางการ เป็นช่องทางการกระจายข้อมูลสีขาวหรือสีเทาออกสู่เครือข่าย และรับรู้ข่าวสารอย่างไม่เป็นทางการเพื่อใช้ในการประเมินสถานการณ์ต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการปฏิบัติการข่าวสารของหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว และเกิดความแม่นยำในการตัดสินใจ
๗. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหา และยุติความขัดแย้ง โดยมุ่งเน้นมาตรการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่อง และเชิงลึกในทุกสถานการณ์ ประกอบด้วยหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยข่าวกรอง กองทัพไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น

๘. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงทางการทหารในรูปแบบ AGILE ให้พร้อมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยคุกคามในปัจจุบัน และในอนาคต

๙. กำหนดเส้นทางสู่การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations Roadmap) ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ กำหนดกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์การปฏิบัติการข่าวสาร กำหนดผู้ที่รับผิดชอบทั้งทางตรง และทางอ้อม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ ประเมินผลโดยละเอียด เพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้งานได้จริง โดยการใช้กลยุทธ์ ของการปฏิบัติการข่าวสาร

๑๐. เพิ่มศักยภาพเทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานทหารให้มีขีดความสามารถระดับสูงเพื่อรองรับการดาวน์โหลดข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ตลอดจนเพื่อการติดตามชมสถานการณ์รอบโลกได้แบบทันเหตุการณ์

๑๑. ปรับพัฒนานโยบายและแผน ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติให้มีความชัดเจนและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการข่าวสารเพื่อความมั่นคงของชาติ

๑๒. มีการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสารอย่างน้อย ปีละ ๑ ครั้ง ด้วยการฝึกในสถานการณ์สมมติ เพื่อซักซ้อม เตรียมความพร้อม ของกำลังพลทุกหน่วยงาน และร่วมกันวิเคราะห์ผลการประเมินการฝึกเพื่อให้เกิดการพัฒนาในครั้งต่อไป

๑๓. ทุกเหล่าทัพควรมีการประชุมหารือร่วมกัน เพื่อจัดระบบทั้งในเรื่องหลักนิยม หลักการ และกรอบความคิดหลักการปฏิบัติการข่าวสารของกองทัพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความพร้อมของบุคลากรและกระบวนการปฏิบัติงานทางทหารของชาติไทย

๑๔. สนับสนุนจัดงบประมาณของหน่วยงานด้านความมั่นคงให้มากเพียงพอกับแผนงาน และการปฏิบัติการด้านการปฏิบัติการข่าวสาร

การสร้างความมั่นคงทางสังคมสำหรับสังคมของผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนงาน เพื่อดูแลผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงในการใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ประสบปัญหาอุปสรรคในการจัดการหลายด้านที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความไม่มั่นคงในทางสังคม จากการวิเคราะห์ปัญหา การสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่ม ระดมความคิด และการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย PEST Analysis พบว่า

๑. ด้านการเมือง แม้จะพบโอกาสที่รัฐบาลมีนโยบายและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน แต่มีอุปสรรคที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการบูรณาการ การทำงานร่วมกัน

๒. ด้านเศรษฐกิจ พบโอกาสที่ผู้สูงอายุมีศักยภาพสูงที่ยังสามารถทำงานได้ แต่อุปสรรคพบว่ารัฐบาลยังต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการ และหลักประกันของผู้สูงอายุจำนวนมาก

๓. ด้านสังคม พบว่าสังคมไทยยังให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้สูงอายุ แต่ค่านิยม และวัฒนธรรมไทยไม่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔. ด้านเทคโนโลยี พบว่าเทคโนโลยียุคปัจจุบันช่วยทำให้เกิดการสื่อสารที่ใกล้ชิดมากขึ้น แต่ผู้สูงอายุยังขาดความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปสู่แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมสำหรับสังคมของผู้สูงอายุ

๑. ด้านการศึกษาอบรมหรือการได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ต้องให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ หรือจัดโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตด้วยคุณภาพชีวิตที่ดี

๒. ด้านสุขภาพอนามัย ต้องมีมาตรการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยแบบครบวงจร และเพิ่มบริการช่องทางพิเศษ และจำนวนสถานพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะเป็นกรณีพิเศษ

๓. ด้านที่อยู่อาศัย ต้องจัดสวัสดิการสังคมด้านการสงเคราะห์เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยให้เพียงพอ

๔. ด้านการทำงาน และการมีรายได้ ต้องจัดให้มีสวัสดิการด้านสังคม ส่งเสริมอาชีพอิสระ

๕. ด้านนันทนาการ ต้องจัดหากิจกรรมนันทนาการให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียด และมีความสุข

๖. ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ต้องจัดให้มีนักกฎหมายอาสาช่วยเหลือในด้านนี้

๗. ด้านบริการทางสังคม การจัดสวัสดิการสังคมด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพ การขึ้นทะเบียนเข้าถึงสิทธิ และเงินสงเคราะห์การจัดการศพ

๘. รัฐจะต้องยึดการเกษียณอายุในบางอาชีพที่มีทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานที่จำเป็น

๙. สนับสนุนให้มีการจ้างงานตามความรู้ความสามารถ โดยให้มีมาตรการลดภาษี เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนในการเปิดรับเข้าทำงานเพิ่มมากขึ้น

๑๐. สนับสนุนงบประมาณสำหรับหน่วยงานภาครัฐจ้างผู้สูงอายุ โดยให้มีความยืดหยุ่นในการจ้างทั้งวิชาชีพ และต่ำกว่าวิชาชีพ

๑๑. สนับสนุนให้ครอบครัวดูแลผู้สูงอายุ โดยให้มีมาตรการด้านภาษีสำหรับบุตรที่ดูแลบิดา มารดา ญาติสายตรงที่เป็นผู้สูงอายุ

๑๒. ควรส่งเสริมการประกันตนเองก่อนเข้าวัยสูงอายุในรูปแบบที่มีความหลากหลายกว่าการประกันชีวิต และประกันสุขภาพ

๑๓. สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมของผู้สูงอายุแบบอื่น ๆ อาทิ สร้างความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่

๑๔. ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า แนวทางในการสร้างความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ ๒๑ ในมุมมองของคณะนักศึกษาลัทธิพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๑ ได้ให้ความสำคัญใน ๔ ด้าน คือ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างความมั่นคงทางการทหาร และการสร้างความมั่นคงทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งทั้งหมดเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยผลักดัน และนำพาประเทศชาติ ให้มีความมั่นคง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติที่ได้วางไว้ และรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคตอีกด้วย

“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

บทที่ ๑

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคอดีตมักเปลี่ยนแปลงไปอย่างล่าช้า โดยเพียงจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในช่วง ๒๐๐ ปีมานี้เองจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็วในช่วง ๒๐ ปีมานี้ มาจากการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้โลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว

นักวิชาการจำนวนไม่น้อยเชื่อว่า โลกยุคใหม่มีลักษณะที่เรียกว่า “VUCA” มากขึ้น อันได้แก่ V-Volatility หรือความผันผวนสูง, U – Uncertainty หมายถึงความไม่แน่นอนสูง, C – Complexity คือความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อยๆ และ A – Ambiguity หมายถึงความคลุมเครือ ทำให้คาดเดาสถานการณ์ได้ยากลำบากมากขึ้น (ประชาชาติออนไลน์, ๒๕๖๒, สืบค้นวันที่ ๒๒ พ.ย. ๒๕๖๒)

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้ความหมายเกี่ยวกับ “ความมั่นคงแห่งชาติ” แต่เดิมที่ระบุว่า “ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายถึง การให้อิทธิพลของชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชน อยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมถึงการให้ประเทศอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร” (พรบ.ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ๒๕๕๕) ซึ่งเน้นหลักอยู่เฉพาะความอยู่รอดของรัฐ กับอธิปไตยของชาติเริ่มแปรเปลี่ยนไป

แนวคิด “ความมั่นคงแห่งชาติ” ในวันนี้ ขยายขอบเขตความหมายกว้างไปถึงความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการป้องกันประเทศ และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม

ในเอกสารประกอบสัมมนา กลุ่ม วิชาความมั่นคงแห่งชาติ หลักสูตร “การอบรมพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๐ (๒๕๖๑)” ระบุว่า ปัจจัยหลักของความมั่นคงแห่งชาติ ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๕ ประการคือ

๑. ด้านการเมือง ได้แก่ มีรัฐบาลบริหารประเทศโดยชอบด้วยวิถีทางแห่งระบอบการปกครอง รัฐบาลมีเสถียรภาพและปราศจากการบงการหรือบังคับข่มขู่จากภายนอกประเทศ

๒. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จัดให้การประกอบการทางเศรษฐกิจมีความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมให้มีผลประโยชน์จากรายได้ทางเศรษฐกิจโดยยุติธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

๓. ด้านสังคมจิตวิทยา ได้แก่ ส่งเสริมการศึกษาอบรมและการวิจัย ตลอดจนวิชาชีพ บำรุง ส่งเสริมระเบียบวินัยและวัฒนธรรม เสริมสร้างให้ประชาชนมีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จัดการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การสาธารณสุข การอนามัยและสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอ

๔. ด้านการทหาร ได้แก่ การจัดให้มีกำลังรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ให้เพียงพอแก่การป้องกันเอกราชของชาติ ฝึกกำลังรบทุกประเภทให้มีสมรรถภาพ มีระเบียบวินัยและมีความแกล้วกล้า

๕. ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม จะต้องก้าวหน้า มีนักวิชาการที่มีคุณภาพจำนวนมาก มีการคิดค้นและวิจัยที่เป็นประโยชน์ในทุกๆ ด้าน

จะเห็นว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” แบบใหม่ เชื่อมโยงบูรณาการในหลากหลายมิติมากขึ้น อย่างไรก็ตามในรายงานฉบับนี้จะมุ่งนำเสนอประเด็นความมั่นคงใน ๔ ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความมั่นคงทางการทหารและ ความมั่นคงทางสังคม โดยจะหยิบยกประเด็นที่ท้าทายในแต่ละด้านมานำเสนอ

๑. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความปลอดภัยจากอันตรายทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้นิยามความหมายที่ใกล้เคียงมากยิ่งขึ้น จึงต้องอธิบายความหมายของคำว่าอันตรายทางเศรษฐกิจ เมื่อจินตนาการถึงอันตรายทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันก็น่าจะได้แก่ ความยากจน และ ความขาดแคลนอาหารและทรัพยากร

ดังนั้น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงหมายถึง ความปลอดภัยจากความยากจน และ ความปลอดภัยจากการขาดแคลนอาหารและทรัพยากร

ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้เกิดความยากจน และ ความขาดแคลนอาหารและทรัพยากร ได้แก่ ภัยธรรมชาติอันเกิดจาก Global Warming การใช้สกุลเงินดิจิทัล ความไม่เสถียรภาพของระบบการเมือง สงคราม ความแตกแยกของคนในชาติ เป็นต้น ดังนั้น นอกจากนิยามความหมายหลักข้างต้นแล้ว ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ยังหมายถึง ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติอันเกิดจาก Global Warming ความปลอดภัยจากการใช้สกุลเงินดิจิทัล ความปลอดภัยจากความไม่เสถียรภาพของระบบการเมือง ความปลอดภัยจากสงคราม และ ความปลอดภัยจากความแตกแยกของคนในชาติ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย กรณีศึกษาเฉพาะในประเด็นความยากจนนั้น เนื่องจากระดับความยากจนของประเทศ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ และก็เป็นที่น่าสนใจโดยทั่วไปว่า รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น เกิดจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเพิ่มขึ้นในมูลค่าตลาดของสินค้าและบริการ ที่ผลิตได้ในระบบเศรษฐกิจ มักจะวัดในรูปของอัตราการเพิ่มขึ้นในรูปของร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง

เมื่อพิจารณาถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น เห็นได้ชัดว่าในปัจจุบันอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ ดังที่ได้บันทึกไว้ในบทวิเคราะห์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ ของสำนักงานประมาณของรัฐบาลว่า ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ จะเท่ากับร้อยละ ๒.๗ - ๔ ซึ่งมีค่าต่ำกว่าข้อมูลจริงในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ที่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เท่ากับ ร้อยละ ๔.๐ - ๔.๑ โดยสาเหตุที่เศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะชะลอตัว เนื่องจากได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนในระบบเศรษฐกิจโลก ดังนี้

๑. สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ ปริมาณการค้าดุลการค้าของสหรัฐอเมริกา ประมาณร้อยละ ๕๐ มาจากการค้ากับฝ่ายจีน ดังนั้น ฝ่ายสหรัฐอเมริกาจึงทำการเจรจาในระดับทวิภาคีกับฝ่ายจีนเกี่ยวกับการสร้างความเป็นธรรมทางการค้าหลายครั้ง โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกาใช้การขึ้นอัตราภาษีขาเข้าเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการเจรจากับฝ่ายจีน อย่างไรก็ตาม การเจรจาระหว่างทั้งสองฝ่ายอาจต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการกีดกันการเข้าสู่ตลาด การบังคับการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัทต่างชาติให้แก่ฝ่ายจีน การจารกรรมเทคโนโลยีทางไซเบอร์ และการยับยั้งยุทธศาสตร์ Made in China ๒๐๒๕ ของจีนที่สนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจจีนพัฒนาเป็นบริษัทชั้นนำด้านเทคโนโลยี การเจรจาที่ยืดเยื้อระหว่างประเทศทั้งสองซึ่งมีขนาดระบบเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ ๑ และ ๒ ของโลก จะทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการดำเนินธุรกิจของนักลงทุนและบริษัทข้ามชาติต่าง ๆ เนื่องจากการกำหนดอัตราภาษีการค้าดังกล่าว ยังไม่ได้ช้อยุดี นักลงทุนจึงไม่สามารถคาดการณ์รูปแบบการลงทุน การผลิตสินค้า การนำเข้าวัตถุดิบ และการส่งออกสินค้า ที่ให้ผลตอบแทนและกำไรสูงสุดได้ ดังนั้น นักลงทุนและบริษัทข้ามชาติดังกล่าวจึงชะลอโครงการลงทุนในประเทศต่าง ๆ ออกไปก่อน ทั้งนี้ ระบบเศรษฐกิจโลกในระยะที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตระหว่างกันอย่างเหนียวแน่น เช่น ประเทศไทยส่งออกสินค้าวัตถุดิบไปยังจีน และจีนนำไปผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย เพื่อส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ดังนั้น ความไม่แน่นอนในสถานการณ์การค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ที่ทำให้การลงทุนระหว่างประเทศชะลอตัว จะส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย

๒. ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และเป็นตลาดส่งออกสินค้าและบริการที่สำคัญของประเทศไทย อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร และอินเดีย จะมีภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวในระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ เมื่อเทียบกับช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่าการส่งออกสินค้าและบริการของไทยไปยังประเทศต่างๆ จะเป็นการส่งออกไปยังจีน ร้อยละ ๑๒ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๑๑.๑ และญี่ปุ่น ร้อยละ ๙.๙ ดังนั้น การที่ประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่ดังกล่าว ประสบภาวะชะลอตัวย่อมส่งผลกระทบต่อการค้าส่งออกสินค้าและบริการของไทยในที่สุด ดังนั้น จึงคาดว่า แนวโน้มการส่งออกของไทยในอนาคตอันใกล้ อาจอยู่ในภาวะที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด นายวิษณุยุทธ บุญชิต รองเลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า “น้ำหนักการประเมินอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ร้อยละ ๗๐ อยู่ที่การส่งออก ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๓๐ คือ การใช้จ่ายในประเทศ การลงทุน และรายได้จากการท่องเที่ยว ดังนั้น เมื่อยอดส่งออกชะลอตัว ก็จะกระทบกับเศรษฐกิจไทยมาก”

๓. สภาวะการณ์ชะลอตัวของระบบเศรษฐกิจจีนจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยหลายช่องทาง ทั้งในด้านที่เกี่ยวข้องกับการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน โดยประเทศจีนเป็นเป็นตลาดสินค้าส่งออกรายใหญ่ที่สุดของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ ๑๒ ของการส่งออกของไทยทั้งหมด นักท่องเที่ยวจีนเดินทางมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติรายใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยทั้งหมด นักลงทุนจีนมีการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ของไทยเป็นจำนวนมาก โดยในปี ๒๕๖๐ มูลค่าเงินโอนเพื่อซื้ออาคารชุดของชาวต่างชาติ ที่มีประมาณ ๗๑,๐๐๐ ล้านบาท เป็นของนักลงทุนจีน (รวมฮ่องกง) มากที่สุดประมาณ ๒๓,๖๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้ประเมินว่า หากเศรษฐกิจจีนขยายตัวลดลงร้อยละ ๑ จากสถานการณ์ปกติ จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวลดลงร้อยละ ๐.๑๕ เนื่องจากจะทำให้การส่งออก การบริโภค และการลงทุนของไทย ลดลง ร้อยละ ๐.๑๔ ๐.๐๔ และ ๐.๐๕ ตามลำดับ

๔. เงินบาทของไทยมีแนวโน้มแข็งค่าอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับสกุลเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากมีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ทำให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าจำนวนมากทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูงอย่างมีเสถียรภาพ และสูงกว่าหนี้ต่างประเทศคงค้างทั้งหมด ซึ่งการที่เงินบาทแข็งค่า จะส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของสินค้าและบริการส่งออกของไทยลดลงต่อไป

สรุปผลกระทบจากสภาวะการณ์ดังกล่าว ได้ดังนี้

- ค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นประมาณร้อยละ ๓๐ ในช่วง ๓ ปี จนกลายเป็นประเทศที่ค่าเงินแข็งที่สุดอันดับต้นของโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการแข่งขันด้านการส่งออก เพราะสินค้าของไทยแพงขึ้น และยังส่งผลกระทบทางอ้อมต่อการท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยจะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น
- การส่งออกที่ตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อเนื่องจากธุรกิจการผลิตเพื่อการส่งออก โดยการเลิกจ้างพนักงานเริ่มมีจำนวนมากขึ้น ทั้งธุรกิจส่งออกและธุรกิจโดยทั่วไป จำนวนคนว่างงานจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- กำลังซื้อภายในประเทศที่หดตัว รายได้ของประชาชนที่มีแนวโน้มลดลง ทำให้การลงทุนภาคเอกชนชะลอตัวภาคการค้าและภาคบริการซบเซา กิจกรรมต่างๆ หายอปิดตัว
- พฤติกรรมการกักตุนที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง ทั้งในภาคครัวเรือนและเอสเอ็มอี รวมทั้งหนี้ของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่

ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและต้องเป็นวาระเร่งด่วน ในการหามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกระตุ้นการหมุนเวียนเม็ดเงินภายในประเทศทั้งในการใช้จ่ายและการลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่อาจต้องใช้งบประมาณภาครัฐ เช่น การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขบริโภค การเพิ่มเม็ดเงินในระบบสวัสดิการสังคม การลงทุนเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา รวมถึงการกระตุ้นการท่องเที่ยวทั้งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติและคนไทย เป็นต้น

๒. ความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ขณะที่แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารมีเป็นจำนวนมาก เพิ่มล้นจากทุกช่องทางทั้งในสื่อเดิมและสื่อที่เกิดขึ้นใหม่ นวัตกรรมทางด้านสารสนเทศและสื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้อำนาจด้านสารสนเทศและสื่อเปลี่ยนผ่านจากภาครัฐหรือองค์กรใหญ่ๆ ไปสู่ภาคเอกชน บุคคล และภาคประชาชน จะเห็นได้ว่าการบริหารระบบสารสนเทศเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรหรือธุรกิจขนาดใดก็ตาม ถือเป็นอีกแนวรบของการแข่งขัน คือ การใช้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถสื่อความ สร้างความเชื่อ สื่อสารข้อมูลเรื่องราวองค์กร สินค้า บริการ กิจกรรม และแบรนด์ ให้เกิดการตอบสนองของผู้บริโภค สร้างการรับรู้ กระตุ้นประชาชนทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ หากมีการจัดการระบบและใช้กลยุทธ์ข้อมูลข่าวสารที่ดีจะสามารถตอบโจทย์ตามที่ต้องการได้

การปฏิบัติการสารสนเทศ (information operation: IO) มีจุดเริ่มต้นแนวคิดมาจากยุทธศาสตร์ทางการรบของทหาร เป็นการนำพันธุกิจการปฏิบัติการทางทหารหลายประการมาบูรณาการเพื่อสร้างผลกระทบต่อการคิดและตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม หรือสร้างอิทธิพลต่อการคิด การตกลงใจ จากข้อมูลข่าวสารและระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม หรืออาจเรียกว่าเป็น “สงครามข้อมูลข่าวสาร” (Waltz, 1998)

การจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล

การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยปัจจัยอันเกี่ยวเนื่องทั้งภายนอกและภายในองค์กร ส่งผลกระทบสำคัญสะท้อนความสำเร็จและความล้มเหลวของบุคคล ธุรกิจ และการดำเนินการใดๆ เนื่องจากการสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งเครื่องมือ ช่องทาง เนื้อหา ตั้งแต่การรับ การส่ง หรือถ่ายทอดข้อมูล ได้แก่ เรื่องราว นโยบาย ข้อเท็จจริง ทศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ประเด็นหรือเนื้อหาสาระต่างๆ ขององค์กร สินค้า บริการ แปรนด์ หรือที่บุคคลที่เกี่ยวข้องไปสู่บุคคลที่อาจเป็นลูกค้า พันธมิตร กลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือสาธารณชน ผ่านวิธีการสื่อความ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ ตั้งแต่สื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ สื่อดิจิทัล และสื่อบุคคล ไปสู่บุคคลหรือกลุ่มคน เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจ ชี้อชวน ส่งเสริม สนับสนุนในการกระทำให้เกิดความร่วมมือหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ประสงค์

ในบรรดาสื่อทั้งหลายนั้น สื่อบุคคลจัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการสื่อโดยตรง อาศัยการพูด เช่น การให้สัมภาษณ์ การประชุม การพบปะพูดคุย การสนทนา การสอน การอภิปราย การปาฐกถาในโอกาสต่างๆ รวมถึงการสื่อความผ่านสื่อสารมวลชน สื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมที่จัดขึ้น และการถ่ายทอด การสื่อความ การแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะ เช่น การทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) สู่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือและการโน้มน้าวใจ (Holtgraves & Yang, 1992)

หลากหลายรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล

โดยทั่วไปในอดีตนั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว นั่นคือ การที่ผู้ส่งสารได้แจ้ง บอกกล่าว หรือเสนอข้อมูลให้ผู้รับสารได้ทราบ แนะนำ บอกกล่าว หรือสั่งให้ทำการ ซึ่งผู้รับไม่มีโอกาสได้สอบถามหรือปรึกษาหารือกับผู้ส่งสารเลย ขณะที่การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง เป็นการติดต่อสื่อสารที่เน้นสร้างความเข้าใจกัน โดยให้มีการโต้ตอบระหว่างกันเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้พบปะ ชี้แจง ทบทวนความเข้าใจ แต่ปัจจุบันจำเป็นต้องเพิ่มในส่วนของการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ด้วย การสื่อสารผ่านช่องทางนี้เป็นการสื่อสารไปยังบุคคลอื่นเป็นจำนวนมาก แต่สามารถขยายผลทางการสื่อสารให้เกิดความแพร่หลายและตอบโต้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งผลที่ได้รับอาจเป็นที่ชื่นชอบ เห็นด้วย และได้รับการส่งต่อเพื่อสนับสนุนหรือขัดขวางก็ได้

การที่จะตัดสินใจว่าแนวทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแบบใดที่เหมาะสมที่จะใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันนั้น จะประเมินจากความต้องการ วัตถุประสงค์ สถานการณ์ ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในการติดต่อกัน กล่าวคือ ผู้ที่ต้องการสื่อสารจำเป็นต้องพิจารณาและระบุความต้องการที่แท้จริงให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมต่อไปได้ เช่น การสื่อสารที่ต้องการสะท้อนเจตนาอารมณ์ การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพ ความต้องการให้เกิดความเข้าใจ การแก้ไขข้อมูล การสื่อสารที่ต้องการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำ การสร้างความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจเรื่องราว และการเป็นพรรคพวก ล้วนแล้วแต่จะมีวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป (Dutton, 1999)

ปัจจัยในการสื่อสารระหว่างบุคคล

ในการสื่อสารระหว่างบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้สื่อสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ ดังนี้

การสร้างความคุ้นเคย การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความคล้อยตาม ชักจูงได้ง่าย และเนื่องจากการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เห็นหน้าตากัน จึงทำให้สามารถปรับปรุงเนื้อหา ประเด็น วิธีการ ให้เหมาะสมกับคู่สนทนาหรือสถานการณ์ได้ง่ายกว่า

การสร้างช่องทางและการยอมรับด้วยเหตุผล ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล นับเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ได้รับความสนใจในฐานะผู้ถ่ายทอดข่าวสาร เป็นแหล่งข้อมูลที่มีเสถียรภาพและความน่าไว้วางใจ แต่จะไม่ได้ได้รับความน่าเชื่อถือในแง่เนื้อหาของสาร หากไม่มีเหตุผลที่พอเพียง

เนื้อหาสาระและเวลาในการนำเสนอของข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาไม่ใช่เป็นเพียงถ้อยคำหรือภาษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงช่วงเวลา โอกาสที่เหมาะสม ภาวะทางอารมณ์ ที่จะนำมาซึ่งความพอใจ นำไปสู่ความร่วมมือไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ โกรธ นำไปสู่การขัดขวางหรือต่อต้าน

การสร้างความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือความคิดเห็นของผู้ที่รู้จักคุ้นเคยและนับถือมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จักมาก่อน การสื่อสารระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบุคคลภายนอก หรือการเป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลที่รับฟังได้ มีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน

สนใจต่อการบริหารความขัดแย้ง การสนทนากับผู้รับสารที่มีความเชื่อขัดแย้ง หรือมีทัศนคติต่อต้านที่รุนแรง หรือกรณีเกิดเหตุการณ์วิกฤตที่คาดไม่ถึง ผู้สื่อสารต้องมีการเตรียมตัวหรือมีข้อมูลทางเลือกที่ดีพอ ต้องเข้าใจเจตนาอารมณ์/วัตถุประสงค์/เป้าหมายขององค์กร ผู้สื่อสารต้องเข้าใจเจตนาอารมณ์ขององค์กร และมีทักษะการตัดสินใจที่ดีในระดับหนึ่ง

การประเมินและเตรียมรับการสื่อสาร ต้องมีการประเมินผลกระทบรอบด้านและมีแนวทางการรองรับ การใช้คำพูดอย่างเดียวโดยไม่มีข้อมูลหรือการเตรียมการที่ด้อยไม่เกิดผลดีต่อองค์กร นอกจากนี้ การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางยังเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดภายในของผู้รับสาร ดังนั้น ควรพิจารณาถึงความชัดเจนที่จะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจและตอบสนองได้ง่าย จึงต้องอาศัยการฝึกฝนและมีความเชี่ยวชาญในการสื่อสารที่ดี โดยสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงจะสามารถทำให้ผู้รับสารมีความเข้าใจที่กระจ่างชัด ตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจ ทำให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น (Duncan & Fiske, ๑๙๗๗)

๓. ความมั่นคงด้านการทหาร

โลกปัจจุบันเป็นยุคการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน โดยการเชื่อมต่อด้วยอินเทอร์เน็ต การเติบโตของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างไม่หยุดยั้ง รวมถึงความตื่นตัวเรื่ององค์ความรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคปัจจุบันทำให้องค์ความรู้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนหากประเทศใดไม่สามารถปรับตัวให้ก้าวทันองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลาจะถูกทิ้งไว้ในกลุ่มประเทศล้าหลังทันที โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านดิจิทัลมีอิทธิพลอย่างมากในการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมระบบสื่อสารโทรคมนาคม ระบบไฟฟ้าธนาคารหรือสาธารณสุขยุค และระบบขนส่งของประเทศ การก้าวเข้าสู่ยุคความเป็นโลกาภิวัตน์ศตวรรษที่ ๒๑ การพัฒนาทางไซเบอร์มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก อินเทอร์เน็ตกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารของคนทั้งประเทศ การพัฒนาของระบบอินเทอร์เน็ตส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดในศตวรรษนี้ คือ โลกของสารสนเทศ กลายเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในมิติของการสร้างระบบเครือข่ายทางสังคมหรือที่เรียกว่า สังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารโดยการใช้ไซเบอร์ส่งผลให้ประเทศไทยมีความนิยมของการใช้เฟซบุ๊กได้รับความนิยมสูงสุด (Facebook statistics Thailand as ASEAN's top three, ๒๐๑๕) จากสถิติล่าสุดวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๐๑๕ ผลสำรวจพบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่เล่นเฟซบุ๊กมากเป็นอันดับ ๓ ของอาเซียนอยู่ที่ ๓๕ ล้านบัญชีการใช้เฟซบุ๊กในประเทศไทยเติบโตขึ้น ๓๔.๖๒ เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ประเทศไทยมียอดเติบโตของผู้ใช้เฟซบุ๊กมากเป็นอันดับที่ ๕ ของอาเซียนกระแสดความตื่นตัวทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความนิยมในการใช้ไซเบอร์อย่างมากมายส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าไซเบอร์จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลแต่หากมนุษย์ใช้ไซเบอร์ในทางที่ไม่ถูกต้องนำไปเป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์บางประเภทเช่น

การนำไปปลุกกระตมมวลชน การชักจูงหรือเผยแพร่ข่าวสาร การแฮกข้อมูล การปล่อยไวรัส จะนำไปสู่ก่อการร้ายได้ ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมากแก่มนุษย์ อีกทั้งการใช้ไซเบอร์เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการก่อการร้ายและสร้างความเสียหาย และสูญเสียเป็นจำนวนมาก หลังจากเหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ เกิดขึ้นและมีการขยายผลไปทั่วโลกทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงเป็นประเทศแกนนำในการต่อต้านการก่อการร้าย

นานาประเทศทั่วโลกได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีในทุกด้านทั้งการขนส่ง การสื่อสาร ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่งผลให้โลกมีการติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อกันอย่างสมบูรณ์สามารถกระจายข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วจากการเป็นยุคโลกาภิวัตน์จึงทำให้ภัยคุกคามการก่อการร้ายของโลกได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันปัญหาการก่อการร้ายในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัญหาที่คุกคามคนทั่วโลกหลายประเทศตื่นตัวต่อภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่เป็นภัยต่อคนทั่วโลก โดยมีแนวโน้มจะขยายขอบเขตและความรุนแรงยิ่งขึ้นจากเดิม จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้โดยใช้กำลังการสู้รบแบบเผชิญหน้าเป็นการแย่งชิงข้อมูลข่าวสาร การรับจ้างก่อการร้ายสากลโดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การต่อสู้แย่งชิงแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มชน กลุ่มเชื้อชาติ และกลุ่มศาสนา

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีวิสัยทัศน์ในการบริหารประเทศคือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยรัฐบาลมีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ และสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ทันต่อการขับเคลื่อนของโลกสมัยใหม่ ภายใต้วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือที่เรียกกันอย่างคุ้นหูว่า “Thailand ๔.๐” โดยจะเป็นยุคที่เศรษฐกิจจะขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (บวร เทศารินทร์, ๒๕๕๙: ๒) สำหรับประเทศไทยแม้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของการก่อการร้าย แต่ก็ได้รับผลจากการที่มีสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายได้เดินทางเข้ามาปฏิบัติการต่อเป้าหมายในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศที่เป็นเป้าหมายของการก่อการร้าย เช่น สหรัฐอเมริกา อิสราเอล กลุ่มประเทศอาหรับ เป็นต้น รวมทั้งเป็นที่ตั้งของชุมชนและผลประโยชน์ของประเทศเหล่านั้น อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นแหล่งหลบซ่อน สถานที่ติดต่อ จุดพักเพื่อเตรียมการแหล่งสนับสนุน จุดฝังตัวและต่อต้านของผู้ก่อการร้ายเพื่อปฏิบัติการในประเทศที่สามจึงทำให้ประเทศไทยมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีการก่อการร้ายได้ทุกเมื่อ การก่อการร้ายทางไซเบอร์เป็นการโจมตีระบบสารสนเทศข้อมูลของผู้ใช้หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีแรงจูงใจทางการเมืองหรืออุดมการณ์โดยมุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์รุนแรง (มีความแตกต่างกันบางอย่างทางด้านวิธีการระหว่างการก่อการร้ายทางไซเบอร์กับการเจาะระบบของอาชญากร แต่โดยทั่วไปแรงจูงใจเป็นส่วนบ่งบอกความแตกต่าง) การโจมตีของผู้ก่อการร้ายทางไซเบอร์ไม่จำกัดอยู่แค่การรบกวนระบบ ผู้ก่อการร้ายที่ลักลอบขนยาเสพติด กลุ่มผู้ค้ายา และอาชญากรจะสามารถใช้เครื่องมือทาง

ไซเบอร์ดำเนินการก่อการร้ายได้ เนื่องจากแนวโน้มของการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีสูงขึ้นผู้ก่อการร้ายสามารถทำทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการใช้สังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสาร การปิดการจ่ายไฟฟ้าการควบคุมระบบโครงสร้างพื้นฐาน การปล่อยไวรัสคอมพิวเตอร์โจมตีระบบของอุตสาหกรรมทั่วประเทศเป็นต้น จากแนวคิดดังกล่าวนำมาสู่การพัฒนายุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายทางไซเบอร์ในประเทศไทยซึ่งเป็นการก่อการร้ายที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาทำลายหรือสร้างความเสียหายกับประเทศไทย และยังส่งผลต่อความมั่นคงแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยตระหนักว่าประเทศไทยต้องให้ความสำคัญ และเข้าใจถึงปัญหาอันเกิดจากการใช้ไซเบอร์ และนำมาเป็นเครื่องมือในการก่อการร้าย อีกทั้งสถานการณ์ความมั่นคงทางเทคโนโลยี และความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายโดยใช้ไซเบอร์มาเป็นเครื่องมือในการก่อการร้าย ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีผลต่อความมั่นคงแห่งชาติและเพื่อป้องกันการก่อการร้ายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่พัฒนา และการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ

กองทัพไทยถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจในด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ ดังที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวคือ เมื่อเกิดเหตุหรือมีภัยคุกคามใดก็ตามเข้ามาสู่ประเทศชาติกองทัพจึงเป็นหน่วยงานแรกที่ต้องตระหนัก และรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับภัยคุกคามด้านไซเบอร์ที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายในการดำเนินงานของรัฐบาล และการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนไทยนั้นผูกติดกับเทคโนโลยี และระบบดิจิทัลมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการสมควรที่กองทัพจะต้องตระหนักถึงความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์อย่างจริงจัง

แม้ว่าสถานการณ์ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ในประเทศไทยนับว่ายังไม่มี ความรุนแรงมากนัก การโจมตีในลักษณะที่เป็นการทำสงครามไซเบอร์ระดับประเทศนั้นยังไม่ปรากฏเหตุการณ์ชัดเจน มีเพียงแต่เหตุการณ์ที่เว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ถูกโจมตีด้วยการเปลี่ยนหน้าเว็บไซต์จากบุคคลเฉพาะกลุ่มเช่น กลุ่มพลเมืองต่อต้าน Single Gateway กลุ่มพลเมืองต่อต้าน พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ โดยผู้กระทำผิดหรือแฮกเกอร์ กลุ่มดังกล่าวต้องการต่อต้านอำนาจของรัฐ หรือทำให้รัฐเกิดความวุ่นวายและเสียหาย นอกจากนี้ ยังมีการโจมตีอีก รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การปฏิบัติการข่าวสาร(Information Operations: IO)

การปฏิบัติการข่าวสาร(Information Operations: IO) หมายถึง “การปฏิบัติการสารสนเทศ” เป็นการนำเอาพันธกิจการปฏิบัติการทางทหารหลายประการมาบูรณาการเพื่อสร้างผลกระทบต่อการคิด การตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม หรือ สร้างอิทธิพลต่อการคิด การตกลงใจ จากข้อมูลข่าวสาร และระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม แม้ว่า กองทัพอากาศไทย จะเรียกว่า “การปฏิบัติการสารสนเทศ” ส่วน กองทัพบกไทย จะเรียกต่างกันเล็กน้อยว่า “การปฏิบัติการข่าวสาร” ก็ตาม แต่ความหมายก็คือ “Information Operations” เหมือนกัน

“IO” เป็นส่วนหนึ่งของ “Information Warfare” หรือ “สงครามสารสนเทศ” ซึ่งบางท่านเรียกว่า “สงครามข่าวสาร” ซึ่งอาจเรียกว่า “Cyber War” หรือ “Net War” โดยคำว่า “Information Operation” หรือ “การปฏิบัติการสารสนเทศ” นั้นเป็นหลักการที่ออกเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการครั้งแรกโดย

กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาในปี ๒๐๐๓ อนุมัติหลักการโดย นายโดนัลด์ รัมเฟล (Donald Rumsfeld) รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ และเป็นเอกสารที่เปิดเผย (Declassified) ในเดือนมกราคม ๒๐๐๖ ซึ่งเป็นการขยายผลจากหลักการที่เกี่ยวข้องกับ สงครามสารสนเทศ (Information Warfare) ในมุมมองของกองทัพสหรัฐฯ โดยหลักการแล้ว “IO” มีความเกี่ยวข้องกับหลักการการปฏิบัติการด้านการข่าวทางทหาร ซึ่งเป็นแนวคิดจากการบูรณาการสงครามการควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control Warfare) และ สงครามสารสนเทศ (Information Warfare) ของกองทัพสหรัฐฯ โดยการนำเอาบทเรียนจากการรบกับอิรักในสงครามอ่าว (Gulf Wars) หรือ ที่นิยมเรียกกันว่า “CNN Effect” มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา อาจกล่าวได้ว่า “การปฏิบัติการสารสนเทศ” คือ การสนธิการปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้มีอิทธิพล ทำลาย ลดประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจและการปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งดำเนินการป้องกันการกระทำของฝ่ายตรงข้ามต่อฝ่ายเราในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นการปฏิบัติการสารสนเทศ (Information Operation) เพียงลำพังไม่สามารถเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้ แต่ต้องสนธิอย่างประสานสอดคล้องและกลมกลืนเข้ากับการปฏิบัติการด้านอื่นๆ เช่น การทำลายทางกายภาพ (Physical Destruction) การต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อ (Counter-Propaganda) การรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (Information Assurance) การต่อต้านข่าวกรอง (Counter-Intelligence) การต่อต้านการลวง (Counter Deception) ฯลฯ

ในส่วนของวงการทหาร นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติหลักการให้จัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการไซเบอร์กลาโหม ขึ้นโดย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบกกองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ เตรียมจัดตั้งหน่วยงานด้านไซเบอร์โดยตรง (Cyber Command) เพื่อขึ้นมารองรับการปฏิบัติงาน ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ จากภัยคุกคามด้านไซเบอร์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ครอบคลุมถึงความมั่นคงทางการทหาร ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยศูนย์ปฏิบัติการไซเบอร์กลาโหม (Cyber Operations Center) จะเป็นแกนหลักในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านนี้ให้กับกำลังพลสังกัดกระทรวงกลาโหม โดยจะมีห้องปฏิบัติการสำหรับการฝึกปฏิบัติด้านสงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) รวมถึงการสร้างภาคี เครือข่าย ประชาคม ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประเทศด้านไซเบอร์ในการรับมือกับภัยคุกคามด้านไซเบอร์ กองทัพบก ได้มีนโยบายและอนุมัติหลักการให้ ศูนย์เทคโนโลยีทางทหาร (ศทท.) ดำเนินการปรับปรุงภารกิจและโครงสร้างการจัดหน่วย โดยเพิ่มเติมภารกิจด้านการปฏิบัติการสงครามไซเบอร์ และปรับสายการบังคับบัญชาจากเดิม เป็นหน่วยขึ้นตรงกรมการทหารสื่อสาร มาเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก (นขต.ทบ.) เพื่อเตรียมรองรับการปฏิบัติงานความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะความมั่นคงทางการทหาร และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ รวมถึงการปฏิบัติการที่ประสานสอดคล้องกับกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพต่างๆ ตลอดจนรองรับการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations ; NCO) โดยแนวความคิดเบื้องต้นในการเตรียมการดำเนินการพัฒนาปรับปรุง

ภารกิจ โครงสร้างการจัดหน่วย และการพัฒนาศักยภาพของกำลังพล ให้มีคุณวุฒิการศึกษาคุณลักษณะ ชีตความสามารถ ประสบการณ์ และความถนัดเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่การงาน (put the right man to the right job) เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการปรับเกลี่ยโยกย้าย และการบรรจุกำลังพลด้านปฏิบัติการเป็นหลักมากกว่างานทางธุรการ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ๗๐ : ๓๐ สำหรับในด้านการปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วย โดยแปรสภาพ กองการสงครามสารสนเทศ เป็น กองปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operations Division) ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการด้านไซเบอร์เชิงรุก จากนโยบายและแนวความคิดในการดำเนินการของหน่วยงานด้านไซเบอร์ของกองทัพบก จะเห็นได้ว่า ความพร้อมในด้านการรับมือภัยคุกคามด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ของชาติ ยังอยู่ในขั้นของการเตรียมการ ซึ่งจะพอมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการไปสู่ขั้นของการปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้กองทัพบกจะต้องเร่งดำเนินการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยเฉพาะการเร่งดำเนินการด้านการปรับปรุงหรือการปฏิรูปโครงสร้างองค์กร (Organization Reform) การบรรจุกำลังพลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialist) และการพัฒนากำลังพล (Human Resource Development) ให้มีขีดความสามารถเพื่อรองรับการปฏิบัติงานความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ของชาติ (National Cyber Security) และการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations ; NCO) ของกองทัพบกในอนาคตอันใกล้นี้ ตามที่กองทัพบกได้มีนโยบายประกาศให้ปี ๒๕๕๗ เป็น “ ปีแห่งการเตรียมความพร้อมกองทัพบกสู่ออนาคต ” (The Royal Thai Army’s Preparation Year Towards the Future) ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งสองด้าน เพื่อลดความเสี่ยง และเป็นหลักประกันความสำเร็จทั้งด้านการปฏิบัติการและความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคาม

๔. ความมั่นคงด้านสังคม

ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐ ได้ระบุยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงว่า ประเทศไทยควรมีเป้าหมายในการพัฒนาให้ “ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ”

โลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและฉับพลัน จำเป็นต้องอาศัยสังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนในสังคมต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เท่ากัน สังคมแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ที่เรียกกันว่า “ สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต “ A Lifelong Learning Society ” จึงเป็นแนวคิดกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคม และประเทศชาติแบบองค์รวม นำมาซึ่งการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ อย่างไรก็ตาม แนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังเป็นปัญหาของสังคมไทย เนื่องจากยังมีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่ยึดติดว่าการเรียนรู้ต้องเกิดเฉพาะในห้องเรียน สถานศึกษาเท่านั้น โดยเฉพาะ “ กลุ่มผู้สูงอายุ ”

สำหรับปัญหาความมั่นคงทางสังคมของไทยอย่างหนึ่งที่ต้องเผชิญในโลก VUCA คือปัญหาเรื่อง “สังคมผู้สูงอายุ” (Aged Society) ซึ่งจะกลายเป็นปัญหารุนแรงเร่งด่วนภายในอีก ๓-๕ ปีข้างหน้า ทั้งนี้เพราะโครงสร้างประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ผลจากการพัฒนาด้านสาธารณสุขและเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้ค่าอายุเฉลี่ยของคนไทยยืนยาวขึ้นจากเดิมอายุเฉลี่ยประชาชนประมาณ ๕๐ ปี เป็น ๗๗ ปี และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามมา ซึ่งตรงกันข้ามกับอัตราการเกิดของคนไทยลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากมาตรการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ประชากรไทยในวัยทำงานมีจำนวนลดน้อยลง

องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้นิยามว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเกิน ๑๐% หรืออายุ ๖๕ ปีขึ้นไปเกิน ๗% ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากร อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเพิ่มเป็น ๒๐% และอายุ ๖๕ ปีขึ้นไปเพิ่มเป็น ๑๔%

โดยประเทศไทยได้นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ใน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ว่า หมายถึง “ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป” ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๖๐ ระบุการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยพบว่ามีจำนวน ๑๑,๓๑๒,๔๔๗ คน โดยมีอัตราส่วนของประชากรผู้สูงอายุ ต่อประชากรทั้งสิ้น ๑๐๐ คน อยู่ที่ ๑๖.๗ และในขณะเดียวกัน ทางด้านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คาดว่าประชากรของไทยจะเพิ่มขึ้น จาก ๖๖.๔๘ ล้านคนในปี ๒๕๕๑ เป็น ๗๐.๖๕ ล้านคนในปี ๒๕๖๘ และจะค่อยๆ ลดลง (Depopulation) เป็น ๗๐.๖๓ ล้านคนในปี ๒๕๗๓ จำนวนประชากรวัยเด็ก (อายุ ๐ - ๑๔ ปี) จะลดลงอย่างสม่ำเสมอ จาก ๑๕.๙๕ ล้านคนในปี ๒๕๓๓ เหลือเพียง ๙.๕๔ ล้านคนในปี ๒๕๗๓

โดยเมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะลดลงจากร้อยละ ๒๙.๒๓ เหลือเพียงร้อยละ ๑๓.๕๐ ประชากรวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) จะเพิ่มจาก ๓๔.๕๙ ล้านคนในปี ๒๕๓๓ เป็น ๔๖.๓๔ ล้านคนในปี ๒๕๖๐ จากนั้นจะลดลง เป็นลำดับเหลือ ๔๓.๓๕ ล้านคนในปี ๒๕๗๓ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะเพิ่มจากร้อยละ ๖๓.๔๐ เป็นร้อยละ ๖๗.๖๗ แล้วลดลงเป็นร้อยละ ๖๑.๓๘ ส่วนประชากรวัยสูงอายุ หรือผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นกว่า ๓ เท่า จาก ๔.๐๒ ล้านคนในปี ๒๕๓๓ เป็น ๑๗.๗๔ ล้านคนในปี ๒๕๗๓ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะเพิ่มจากร้อยละ ๗.๓๖ เป็นร้อยละ ๒๕.๑๒ และ ตามนิยามของสังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี ๒๕๔๗ เมื่อประชากรอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไปมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๑๐ และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๗ เมื่อประชากร อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๒๐

กล่าวโดยสรุป สศช.ได้คาดการณ์แนวโน้มประชากรไทยปี ๒๕๕๘-๒๕๘๓ มีประเด็นน่าสนใจว่า ๑. ประชากรไทยจะไม่ขยายตัวในอีก ๒๕ ปีข้างหน้า ๒. จำนวนประชากรวัยทำงานลดลง จากผลเฉลี่ยทางสถิติพบว่า ปีพ.ศ. ๒๕๘๓ จำนวนประชากรวัยทำงานต้องรับภาระดูแลประชากรเด็ก ๑ คน และวัยสูงอายุ ๑ คน จะมีจำนวนลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิต รายได้ประชาชาติ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน และการพัฒนาประเทศ

ด้านมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (๒๕๕๙) คาดว่าสังคมไทยจะเข้าสู่สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งถือว่าสังคมไทยเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” โดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี ๒๕๗๘ จะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๓๐ ของจำนวนประชากรทั้งหมด เรนียกว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super Aged Society)

ประเด็นความมั่นคงทางสังคมเรื่องสังคมผู้สูงอายุนั้นจะส่งผลกระทบต่อคนจนเมือง และปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันให้ขยายตัวและมีความซับซ้อน ละเอียดอ่อนมากขึ้น ปัญหาของผู้สูงอายุถูกโดดเดี่ยวทอดทิ้งจากลูกหลานวัยทำงานจะมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากลูกหลานวัยทำงานไม่สามารถเลี้ยงดูผู้สูงอายุได้ ในประเทศญี่ปุ่นถึงกับมีการฆาตกรรมคนชราในครอบครัว (The Matter, ๒๕๖๒, สืบค้นวันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๕๖๒)

ปัญหาประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้น ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงในการใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข อาทิ การปรับปรุงการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจ่ายเงินสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย มาตรการการให้สินเชื่อเพื่อเป็นรายได้สำหรับผู้สูงอายุโดยการจำนองบ้านหรือสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม เมื่อบริการในเชิงของนโยบายของภาครัฐในการให้บริการ บริหาร จัดการ ด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการของกลุ่มผู้สูงอายุก็ยังมีปัญหา กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ยังขาดหลักประกันในด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย รวมถึงขาดหลักประกันด้านรายได้และการใช้ชีวิตในบั้นปลายของวัย และที่สำคัญ ยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะเรียนรู้เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดทักษะของการทำงานในยุคใหม่ รวมถึงขาดการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล กลุ่มผู้สูงอายุทำงานไม่น้อยกลายเป็นเหยื่อของข่าวปลอม ข่าวลวง ข่าวหลอก (Fake News)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในศตวรรษที่ ๒๑
๒. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร
๓. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางการทหารด้านการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร
๔. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑

ขอบเขตการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย:

๑. ในมิติความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ : ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์
๒. ในมิติความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ : ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสาร
๓. ในมิติความมั่นคงด้านการทหาร : ทหารผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสาร
๔. ในมิติความมั่นคงด้านสังคม : ผู้สูงอายุในประเทศไทย และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

๑. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในศตวรรษที่ ๒๑

๒. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในศตวรรษที่ ๒๑

๓. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารได้แนวทางการพัฒนาการทำงานร่วมกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๔. ทำให้ทราบแนวทางปฏิบัติเพื่อสร้างและส่งเสริมการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย มีความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยการปฏิบัติการข่าวสารมากขึ้น

๕. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑

๖. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง การเชื่อมโยง บูรณาการทางความมั่นคงในทุกมิติ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความปลอดภัยจากความยากจน และ ความปลอดภัยจากการขาดแคลนอาหารและทรัพยากร

ความมั่นคงทางทหาร หมายถึง การที่ประเทศมีความพร้อมทางด้านกำลังพลและกองทัพที่จะสามารถป้องกันเอกราชและอธิปไตย รวมทั้งผลประโยชน์อื่นๆของชาติจากการใช้กำลังทหารของชาติเข้ามาคุกคาม

การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ หมายถึง การจัดการวางแผน กำหนดสายงานและควบคุมกิจกรรมทั้งการเคลื่อนย้ายและไม่เคลื่อนย้ายในการลำเลียงสินค้าจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งที่มีการบริโภค โลจิสติกส์เป็นวิธีการและกระบวนการที่ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายและต้นทุนโดยรวมในการกระจายสินค้าให้ต่ำที่สุด เพื่อการอำนวยความสะดวกของกระบวนการไหลของสินค้าตั้งแต่จุดเริ่มจนถึงมือผู้บริโภค

การปฏิบัติการสารสนเทศ (information operation: IO) หมายถึง ยุทธการทางข้อมูลข่าวสาร โดยการใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ตและอิเล็กทรอนิกส์, จิตวิทยามวลชน และภาพมายาทหาร เพื่อสร้างอิทธิพลในการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม โดยการควบคุมข้อมูลข่าวสารที่ศัตรูได้รับ

ความมั่นคงทางสังคมในศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง การจัดสวัสดิการและสร้างสวัสดิภาพให้กับประชาชน โดยการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในสังคม

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง การสร้างหลักประกันและเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุเพื่อการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิธีการศึกษา

การศึกษาในมิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในศตวรรษที่ ๒๑ รวมถึง การศึกษาในมิติความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการศึกษาในมิติความมั่นคงทางทหาร ใช้การสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มระดมความคิดและอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ SWOT Analysis วิเคราะห์ จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบและเสียเปรียบเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน และวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก

ส่วนการศึกษาในมิติความมั่นคงทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑ จะใช้การสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มระดมความคิดและอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย PEST Analysis อัน ได้แก่ Political, Economic, Socio-Cultural และ Technological หรือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ เทคโนโลยี

บทที่ ๒

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง ความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ : ประเด็นที่ทำทนาย เน้นศึกษาประเด็นความมั่นคงของไทย ใน ๔ ด้าน คือ ๑. ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เน้นศึกษาการพัฒนาระบบโลจิสติก ๒. ความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร ๓. ความมั่นคงด้านทหาร เน้นศึกษาการปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร และ ๔. ความมั่นคงด้านสังคม เน้นศึกษาการสร้าง ความมั่นคงของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทบทวนแนวคิด บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
๒. ความมั่นคงแห่งชาติ
๓. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์
๔. ความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
๕. ความมั่นคงทางทหาร ด้วยปฏิบัติการข่าวสาร
๖. ความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

๑.๑ สถานการณ์แนวโน้มในการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจที่โครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ประสิทธิภาพการผลิตของภาคบริการและภาคเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพและสมรรถนะของแรงงานที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ มิติทางสังคมที่การยกระดับรายได้ของประชาชน การแก้ปัญหาด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการและการขยายโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะยังคงมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ มิติสิ่งแวดล้อมที่การฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมิติของการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลงและประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ความท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนจากการรวมกลุ่มภายในภูมิภาคและการเปิดเสรีด้านต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ

สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติความมั่นคง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่รอบคอบและครอบคลุมเพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

นอกจากนั้นประการที่สำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการเกิดเป็นพลังร่วมสู่เป้าหมาย ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบ ต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของ สถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษา ผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้อง กันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายใน และภายนอก ประเทศทุกระดับ ทั้งระดับ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน จนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุข ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้

ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจ และสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือ เครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะ ต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความ เอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือและปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืนโดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๑.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

๑.๓.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ความรุนแรงควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการขอยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๑.๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคตและ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

๑.๓.๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อม ทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่ทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๑.๓.๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมาย การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๑.๓.๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเส้นทาง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืน เพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

๑.๓.๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับ หรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยง ถึงกันและเปิดโอกาสให้ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตความมีเกียรติและสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็นมีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม การพัฒนาระยะยาวของประเทศโดยเร็ว

๑.๔ ประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ

ภายใต้การจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศที่มีอย่างจำกัด จึงจำเป็นต้อง กำหนดประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ(พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) เพื่อให้แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ ของ ๕ ปีแรกได้สำเร็จ ประกอบด้วย ๑๕ เรื่อง ซึ่งครอบคลุม แผนงาน/โครงการที่มีความสำคัญ ทั้งในเชิงภารกิจหน้าที่ ยุทธศาสตร์ และพื้นที่ สามารถแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย (๑) การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็ง ในเชิงโครงสร้าง และการบริหารจัดการ รวมทั้งสามารถต่อยอดการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไปได้ (๒) การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (๓) การรองรับการเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่เศรษฐกิจเป้าหมาย อย่างเป็นระบบ ดึงดูดและรองรับการเจริญเติบโตให้กับประเทศ และ (๔) การสร้างรายได้ให้กับประเทศ เพื่อ

ขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ บนฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง ๑๕ ประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของ ยุทธศาสตร์ชาติ จะเป็นกรอบของแผนงาน/โครงการที่สำคัญของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการขอรับการ จัดสรรทรัพยากร เพื่อให้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิด ผลสัมฤทธิ์ ตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศ และความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง”

๑.๕ การรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ของรัฐบาล

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญระดับชาติ เป็นความหวังของคนไทยทั้งประเทศว่าจะเป็นแนวทาง ในการที่จะนำประเทศชาติไปสู่เป้าหมายสูงสุดของประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทั้งประเทศ ในอนาคตอีก ๒๐ ปีข้างหน้าได้มีการตั้งคำถามในใจกันมาก เรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ในหลายแง่มุมทั้งคำถามว่าจะสามารถใช้ได้จริง หรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้จริงหรือไม่จะ นำพาประเทศไปสู่เป้าหมายในอนาคตได้จริงตามที่ต้องการหรือไม่ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่ระหว่าง การมียุทธศาสตร์ชาติกับการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เคยใช้มาจะมีความแตกต่างกันอย่างไร เป็น ต้น รวมถึงคำถามที่ว่าแล้วคณะผู้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติในครั้งนี้ได้นำเอาแนวทางในการจัดทำจากที่ใด ทั้งนี้ เพราะ ตัวแบบในการจัดทำยุทธศาสตร์นั้นจะเป็นสิ่งชี้ถึงความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงมีเหตุมีผลของยุทธศาสตร์นี้ได้ อย่างมากเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

ในการบรรยายเรื่อง “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล”ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบัน วิชาการป้องกันประเทศ พล.อ. วิลาศ อรุณศรี (๒๕๖๐) ประธานคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ได้กล่าวไว้ ว่า “ได้ประยุกต์แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมาจากคู่มือการกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับชาติของศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มาใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของรัฐบาล” และ พล.อ. ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ (๒๕๖๐)ประธานคณะกรรมการในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และกรอบการปฏิรูปของ รัฐบาลได้กล่าวไว้ในการบรรยายเดียวกันว่า “การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปียังได้ประยุกต์แนวทางการ จัดทำยุทธศาสตร์ชาติมาจากคู่มือด้านการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบัน วิชาการป้องกันประเทศ มาใช้ร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในครั้งนี้ด้วย”

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพโดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุก ช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็น พลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่

มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุค ใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของ ตนเองและยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมมีเป้าหมายการ พัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชนทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ และ ๔ พบว่า มีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการพิจารณาเพื่อให้เกิดความ เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโลกในยุคปัจจุบันจำนวน ๖ ประเด็น คือ

๑. การกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์หรือความมุ่งประสงค์แห่งชาติ จะเห็นได้ว่าในแต่ละประเด็น ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่๓และ๔พูดถึงกลยุทธ์วิธีการที่จะดำเนินการ แต่ไม่ได้ บอกว่าแต่ละกลยุทธ์มีเป้าหมายอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของยุทธศาสตร์ ดังนั้น ที่มาของแนวคิด หลักการข้อมูลสถิติและทฤษฎีที่สนับสนุนให้ยุทธศาสตร์ก่อตัวขึ้นมาเป็นแผนการดำเนินงานระดับชาตินั้น จะเห็น ได้ว่าประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังขาดเป้าหมายร่วมที่เยาวชนทั้งประเทศจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ขาดความเชื่อมโยงกับหลักพื้นฐานทางประเพณีวัฒนธรรมของเยาวชนไทย ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อจริยธรรม และค่านิยมอันเป็นตัวตนที่แท้จริงของเยาวชนไทยทั้งประเทศ ขาดการมีส่วนร่วมของเยาวชน เช่น ข้อเสนอแนะการรับรู้ เป็นต้น

๒. การกำหนดขั้นตอนในการกำหนดทิศทางและแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเครื่องมือสำคัญ ในการกำหนดเป้าหมายของชาติที่ต้องการไปให้ถึงในระยะเวลาที่กำหนดด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือหาวิธีการที่มาเพิ่มเติมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดหากเปรียบกับการเดินทาง คือ การกำหนดที่หมายว่า เราจะ เดินทางไปให้ถึงที่ไหน เมื่อไหร่ ด้วยวิธีการอย่างไรเราจรรวมไปถึงค่าใช้จ่ายเท่าไร โดยพิจารณาข้อมูล สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนรอบด้านประกอบการวางแผนว่าเราจะเจออุปสรรคอะไรระหว่างทางที่จะ ทำให้การเดินทางของเราล่าช้าหรือไปไม่ถึงที่หมายและสามารถหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่เราทราบอยู่แล้วระหว่างทาง หรือหากเกิดอุปสรรคที่ไม่คาดคิดเราก็สามารถปรับเปลี่ยนเส้นทาง หรือเปลี่ยนวิธีการเดินทางให้เหมาะสมได้ ดังนั้น การมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งของชาติที่สมควรต้องมีหากดู จากรายละเอียดของแผนฯ จะเห็นภาพในอนาคตที่รัฐบาลกำหนดขึ้นโดยยึดตามกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศ ในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)เพื่อให้หน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยต้องทำตามแผนนี้เพื่อให้ บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนพัฒนา เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Countries) แผนฯ นี้แบ่งได้ ๖ ด้านคือ ด้านความมั่นคงด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพของประชากร ด้านการเสริมสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ด้านเสริมสร้าง การเติบโตของคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ เมื่อพิจารณาจากด้านต่างๆ การที่จะทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่างไร

๓. การกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติไม่มีการกำหนดขั้นตอน การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือเยาวชนทำให้ขาดการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนและเยาวชนอุปสรรค

ของยุทธศาสตร์ชาติก็อาจเกิดขึ้นได้และประชาชนอาจจะไม่สนับสนุนหรือเพิกเฉยต่อยุทธศาสตร์ชาติได้ เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนมีอิสระทางความคิดและมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ที่อยู่ในห้วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ระบอบการปกครองของประเทศไทยก็จะยังคงอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวคือ ประชาชนไม่ได้รับทราบถึงรายละเอียดที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ที่ประชาชนพึงจะได้รับทราบ และเข้าไปมีส่วนให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

๔. ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการทดสอบยุทธศาสตร์จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ไม่มีการระบุว่าได้ผ่านขั้นตอนการทดสอบยุทธศาสตร์ ดังนั้น ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ และ ๔ ก็ไม่ได้ผ่านการทดสอบยุทธศาสตร์เช่นกันทำให้ขาดหลักประกันหรือไม่มีความมั่นใจว่ายุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดมามีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งานหรือสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ได้ หรือในแต่ละขั้นตอนจะมีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ หากนำยุทธศาสตร์ชาติที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ อาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความล้มเหลวหรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ประชาชน และเยาวชนในชาติต้องการอย่างแท้จริงได้ การทดสอบยุทธศาสตร์นั้นต้องการที่จะหาความสมดุลของเป้าหมาย(Ends) วิธีการ (Ways) และทรัพยากร (Means) ของยุทธศาสตร์ชาติว่ามีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้แล้วทำให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่วิธีการที่นำมาใช้ในการสนับสนุนทำให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดในยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมหรือไม่

๕. ไม่มีการกำหนดขั้นตอนในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ และ ๔ ไม่มีการกำหนดขั้นตอนในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ชาติมีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเยาวชนอย่างแท้จริงได้ คือการนำยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติและจะต้องมีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ตามรายละเอียดของยุทธศาสตร์ที่กำหนด และถ้ามีการทดสอบยุทธศาสตร์อย่างละเอียดรอบคอบ ขั้นตอนในการนำไปสู่การปฏิบัติก็อาจจะไม่เกิดปัญหาหรือเกิดปัญหาน้อยลงเพราะได้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องมาแล้วในขั้นตอนการทดสอบยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีการดำเนินการดังนี้ กำหนดแนวทางในการดำเนินการว่าจะดำเนินการอย่างไร กำหนดโครงสร้างสายบังคับบัญชาให้มีความชัดเจน กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการที่แน่นอนชัดเจน การกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆ และกำหนดกฎหมายระเบียบข้อบังคับการให้อำนาจหน้าที่ สำหรับผู้ปฏิบัติอย่างแน่นอนชัดเจน

๖. ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผลจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ และ ๔ ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร ทำให้ไม่ทราบความสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาได้ การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการดำเนินงานด้านการกำกับควบคุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และประเมินว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

การติดตามประเมินผลจะต้องกำหนดดัชนีของการติดตามประเมินผลเพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า สถานการณ์ ที่ตรวจสอบวัดได้นั้นบรรลุหรือไม่บรรลุเป้าหมายเมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือดัชนีที่กำหนดหรือไม่ นอกจากนี้การติดตามประเมินผลยังสามารถช่วยวิเคราะห์เพิ่มเติมให้ทราบปัจจัยแห่งความสำเร็จและความ ล้มเหลวดังกล่าวได้ ทำให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางดำเนินการต่อไปได้สภาพการรับรู้ของเยาวชนต่อ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ของรัฐบาล จากผลการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย ๒.๕๗) โดยมีรับ รู้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์(ค่าเฉลี่ย ๓.๐๔) รองลงมาด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๘) และ ด้านสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๐) และมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุดในด้านสื่อเฉพาะกิจ (ค่าเฉลี่ย ๑.๗๘) ตามลำดับ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อยู่ใน ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๘) โดยมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย ๒.๙๐) รองลงมานิตยสาร (ค่าเฉลี่ย ๒.๘๒) และมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุดในด้าน วารสาร (ค่าเฉลี่ย ๒.๖๐)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมี การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ๓.๐๔) โดยมีรับรู้เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ มีการรับรู้อยู่ ในระดับมากได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย ๓.๖๐)รองลงมาอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑) และมีการรับรู้อยู่ในระดับปาน กลางในด้านวิทยุ (ค่าเฉลี่ย ๓.๐๖) และมีการรับรู้ในน้อยในด้านภาพยนตร์ (ค่าเฉลี่ย ๑.๙๘) ตามลำดับ

อุปสรรคเกี่ยวกับการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๘.๓ ประสบปัญหา เยาวชนยังเข้าไม่ถึง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รองลงมาร้อยละ ๓๐.๕ มีช่องทางการรับรู้ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติน้อย ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ร้อยละ ๒๖.๖ มีการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติค่อนข้าง น้อยมาก ร้อยละ ๑๗.๕ ยุทธศาสตร์ชาติไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน การเผยแพร่ข้อมูลไม่ทั่วถึงทั้งหมด พื้นที่ชนบทไม่ ค่อยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ ๑๓.๐ การรับรู้ข่าวสารไม่คอยทั่วถึงมีทั้งจริงและเท็จปะปนกันทำให้การรับรู้เกิดความ สับสน ร้อยละ ๑๑.๐ ประสบปัญหาในด้านการสื่อสารและเผยแพร่ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลยังเยาวชนยังรับรู้ไม่ทั่วถึง ร้อยละ ๙.๗ การรับรู้ข่าวสารเรื่องยุทธศาสตร์ชาติยังจำกัดแค่วงแคบ ร้อยละ ๘.๔ มีการประชาสัมพันธ์น้อยส่งผลให้มี การรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติไม่ทั่วถึง ร้อยละ ๗.๑ ประสบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมความเข้าใจ และเข้าถึง ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และร้อยละ ๕.๘ ไม่ทราบ รายละเอียดและข้อมูลประกอบยุทธศาสตร์ชาติอย่างลึกซึ้งตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี

๑. ควรมีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเพราะคนส่วนใหญ่นิยมใช้ อินเทอร์เน็ต

๒. ควรทำแบบฟอร์มให้ประชาชนและควรนำเสนอแนะว่า ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี นั้น มีแนวทาง อย่างไร และมีการพัฒนาอย่างไรตามยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ

๓. ควรใช้สื่อที่ประชาชนและเยาวชนนิยมใช้ในการเผยแพร่ความรู้เช่น โซเชียลเพราะจะทำให้รู้ทันสื่อได้เร็วขึ้นและเข้าถึง ตัวบุคคลได้ง่าย
 ๔. ควรมีการนำเสนอยุทธศาสตร์ชาติที่ประชาชนและเยาวชน เข้าใจง่าย ใช้สื่อที่น่าสนใจและง่ายต่อการจดจำ
 ๕. ควรจะมียุทธศาสตร์ชาติในด้านการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะทางเสริมเข้าไปด้วย
 ๖. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์ในภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจของประชาชนและเยาวชน
 ๗. นำเสนอยุทธศาสตร์ให้ประชาชนและเยาวชนได้รับรู้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว
 ๘. เปิดโอกาสให้ประชาชนและเยาวชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
 ๙. ควรจัดนิทรรศการและจัดเป็นยุทธศาสตร์สัญจรในการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากประชาชน
 ๑๐. สร้างการประชาสัมพันธ์และรับรู้ให้เกิดกับประชาชนและเยาวชนโดยใช้สื่อทุกช่องทางและให้มีการรับรู้
- อย่างทั่วถึงประชาชนและควรนำเสนอแนะว่ายุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี นั้นมีแนวทางอย่างไรและมีการพัฒนาอย่างไรตามยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ ร้อยละ ๓๐.๕ ควรใช้สื่อที่ประชาชนและเยาวชนนิยมใช้ในการเผยแพร่ความรู้ เช่น โซเชียลมีเดียเพราะจะทำให้รู้ทันสื่อได้เร็วขึ้นและเข้าถึงตัวบุคคลได้ง่าย ร้อยละ ๒๙.๒ ควรสร้างการประชาสัมพันธ์และรับรู้ให้เกิดกับประชาชนและเยาวชนโดยใช้สื่อทุกช่องทางและให้มีการรับรู้อย่างทั่วถึง ร้อยละ ๒๕.๓ ควรมีการนำเสนอยุทธศาสตร์ชาติที่ประชาชน และเยาวชนเข้าใจง่าย ใช้สื่อที่น่าสนใจ และง่ายต่อการจดจำร้อยละ ๒๔.๐ ควรจะมียุทธศาสตร์ชาติในด้านการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะทางเสริมเข้าไปด้วยร้อยละ ๑๗.๕ ควรจัดนิทรรศการและจัดเป็นยุทธศาสตร์สัญจรในการให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากประชาชน ร้อยละ ๑๔.๖ ควรมีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่นิยมใช้อินเทอร์เน็ตและร้อยละ ๑๒.๓ ควรนำเสนอยุทธศาสตร์ให้ประชาชน และเยาวชนได้รับรู้โดยผ่านสื่อต่างๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วตามลำดับ

๒. ความมั่นคงแห่งชาติ

ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงสภาพหรือความรู้สึกปราศจากความกลัวและภัยอันตรายต่างๆ ไม่มีสิ่งที่น่าสงสัยหรือความไม่แน่ใจเกิดขึ้น ทั้งนี้รวมถึงเรื่องการป้องกันดินแดน ประชาชนและวิถีชีวิตจากการรุกรานหรือคุกคามทุกรูปแบบ ความเป็นอิสระเสรีจากการโจมตีทางทหาร การวินาศกรรมทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจอาจส่งผลยังเป้าหมายของชาติที่จะดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์ต่างๆ

ทั้งนี้อาจพูดได้ว่าเป็นการดำรงเอกราชมีเสรีภาพแห่งชาติมีความสุขภายในประเทศและมีความแน่นอนในชีวิตทางเศรษฐกิจและการเมือง สามารถคาดหมายรายได้ของรัฐได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินมีเสถียรภาพ รัฐไม่ประสบความยุ่งยากและระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ง่ายๆ ประชาชนพลเมืองมีความรู้สึกปลอดภัย ถึงแม้มีเหตุอันผวนหรือเหตุร้ายอันใดเกิดขึ้นรัฐสามารถต่อสู้หรือป้องกันได้

ทั้งนี้รวมถึงมาตรการในเชิงรับ ความสามารถของชาติที่จะตอบสนองต่อความท้าทายและปัญหาต่างๆ ทั้ง ภายในและภายนอกอย่างชาญฉลาดอันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปึกแผ่น มุมมองในเชิงรุกสามารถบอกได้ว่าความปลอดภัยดังกล่าวพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าประชาชนมีความอยู่ดีกินดีและมีรายได้พอสมควรแก่อัตรา ประเทศชาติมีเกียรติและศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ

ตัวชี้วัดความมั่นคงของชาติมีอยู่ด้วยกัน ๔ ประการคือ ความมั่นคงของชาติทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติทางด้านสังคม ความมั่นคงของชาติทางการเมือง ความมั่นคงของชาติทางการทหาร

การปฏิรูปความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑

งานด้านความมั่นคงนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่รอดของประเทศชาตินับตั้งแต่โบราณกาลเป็นต้นมา ผู้นำประเทศได้มุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศเป็นเรื่องหลัก ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อประเทศชาติมีความมั่นคง มิติอื่น ๆ ของชาติก็จะตามมาภายหลังได้เช่น ความมั่งคั่ง ความมีเกียรติภูมิการมีชื่อเสียงที่ดีหรือความเจริญก้าวหน้าในด้านอื่นๆ เป็นต้น ในยุคของความรุ่งเรืองของวิทยาการทางด้านยุทธศาสตร์หลายประเทศได้พัฒนาวิธีการบริหารจัดการงานด้านความมั่นคงด้วยยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ บางประเทศใช้วิทยาการด้านยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) และบรรจุนโยบายด้านความมั่นคงไว้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ และจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติให้เป็นยุทธศาสตร์ย่อยของยุทธศาสตร์ชาติเทียบเคียงได้กับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและด้านอื่นๆ แม้ว่าบางยุคบางสมัยที่ภัยคุกคามด้านความมั่นคงลดความเข้มข้นลง งานด้านความมั่นคงกลายมาเป็นประเด็นรองของประเทศ แต่ผู้นำประเทศก็ไม่ได้ละเลยที่จะพัฒนางานด้านความมั่นคงให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัย อีกทั้งงานด้านความมั่นคงยังได้ถูกขยายขอบเขตความรับผิดชอบให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้นมากกว่าเดิม โดยครอบคลุมทั้งงานความมั่นคงที่มาจากภัยคุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) และงานความมั่นคงที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) อีกด้วย

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นประเทศที่มีการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ (ค.ศ.๑๙๔๗) รัฐบาลสหรัฐฯ ได้มีการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงครั้งใหญ่ด้วยการตรากฎหมายความมั่นคงขึ้น มีชื่อว่า National Security Act ๑๙๔๗ และ National Defense Act ๑๙๔๗ ซึ่งเป็นแบบอย่างใหม่ของการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงของประเทศสหรัฐฯ และของโลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการงานด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น โครงสร้างหน่วยงานความมั่นคง ภารกิจ การข่าว บุคลากร สถาบันการศึกษา เป็นต้น ทำให้การบริหารและจัดการงานด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและสามารถปรับใช้ให้มีความสอดคล้องกับภัยคุกคามของยุคสมัยต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงยุคแห่งศตวรรษที่ ๒๑

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีความพยายามที่จะปฏิรูปงานด้านความมั่นคงให้ทันสมัย เพื่อสามารถรองรับกับภัยคุกคามในศตวรรษที่ ๒๑ ให้มากขึ้นแม้ว่าจะมีความพยายามดำเนินการในลักษณะดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงหลายครั้ง มีการตรากฎหมายด้านความมั่นคงขึ้นหลายฉบับ แต่ผลการดำเนินการต่อภัยคุกคามก็ยังไม่สามารถลดความรุนแรงของภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศ ทั้งจากภัยคุกคามที่มีมาตั้งแต่เดิม (Traditional Threat) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ลงได้อันจะเห็นได้จากการก่อความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ที่ยังเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง

การปฏิรูปความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงของประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของรัฐบาล ที่จะมีผลบังคับใช้เมื่อผ่านการพิจารณาตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับทั้งเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทย และสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ ๒๑ อันจะทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงของประเทศไทยไว้ได้ โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปภาพรวมของงานด้านความมั่นคง โดยมีประเด็นต่างๆ ที่จะต้องริบดำเนินการเป็นการเร่งด่วนก่อนประเด็นอื่นๆ จำนวน ๑๑ ประเด็น ประกอบด้วย ๑. โครงสร้างงานด้านความมั่นคง ๒. งานด้านการข่าวกรอง ๓. สถาบันการศึกษาด้านความมั่นคง ๔. องค์ความรู้ด้านความมั่นคง ๕. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ๖. บุคลากรด้านความมั่นคง ๗. เทคโนโลยีด้านความมั่นคง ๘. การส่งกำลังบำรุงด้านความมั่นคง ๙. การปฏิรูปภาคความมั่นคง ๑๐. กฎหมายด้านความมั่นคง และ ๑๑. ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาชาติ

๓. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาระบบโลจิสติกส์

ในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ปัจจัยด้านความผันผวนของเศรษฐกิจโลก กฎ ระเบียบระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ทักษะความสามารถของแรงงาน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริการต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค รูปแบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคที่ทำให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต อาทิ เศรษฐกิจโลก โครงสร้าง ประชากร เทคโนโลยีจะทำให้ประเทศไทยเผชิญความท้าทายมากขึ้นในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป โดยยึดเป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ ในขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าวจะต้องส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำลดลง

ดังนั้นการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องสร้างเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจใหม่ ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งการพัฒนาในช่วง ๒๐ ปี ข้างหน้า จะมุ่งเน้นการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้และต่อยอดภาคการผลิตและบริการในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันไปสู่ภาคการผลิตและบริการใหม่ที่มีศักยภาพ การพัฒนารูปแบบการค้าให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมให้เกิดสังคมผู้ประกอบการ การพัฒนาทักษะและความสามารถของแรงงาน

ดังนั้น เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้อย่างประสบความสำเร็จ ใน ๒๐ ปีประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการขยายตัว และการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีขีดความสามารถทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยจึงได้มุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคตและ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดีรวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งใน ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการและการท่องเที่ยว โดยให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิต ทางภาคเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ขณะที่มอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่จะเป็นกลไก ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัย สนับสนุนต่าง ๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต

การใช้ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยในการส่งเสริมการค้าคมนาคม ขนส่ง และโลจิสติกส์ให้เป็นฐานการผลิตของภูมิภาค เพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลกและศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค ลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์และเพิ่มมูลค่าจากการเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมการสร้างศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคและเชื่อมต่อกับเครือข่ายโลจิสติกส์ของโลก การผลักดัน การเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ส่งเสริมเทคโนโลยีและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัยและพัฒนาและ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้องโดยยกระดับบริการซ่อมบำรุงอากาศยาน และการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ซึ่งจะต่อยอดไปยังชิ้นส่วนยานอวกาศในที่สุด และสนับสนุนการลงทุนด้านบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยานเพื่อขยายตลาดบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยาน ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการบิน และอวกาศ การส่งเสริม และพัฒนาการขนส่งรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยในอนาคต รวมทั้งอุตสาหกรรม และบริการที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์อุตสาหกรรมการบินและอวกาศ และบริการโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานในไทย และจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาลดจนการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมยานยนต์การบินและอวกาศ และโลจิสติกส์ลดจนหน่วยงานกำกับดูแล ให้ได้รับมาตรฐานสากล และสร้างความร่วมมือในการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง

โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่ และเมือง รวมถึง เทคโนโลยีตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุน ในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระดับภูมิภาค จากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังเอเชียใต้อย่างไร้รอยต่อ โดยมีไทยเป็นจุดเชื่อมโยงหลักของการคมนาคมให้เป็นระเบียบเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เพื่อเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การขนส่ง การกระจายสินค้า การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวสอดรับกับการพัฒนาการเชื่อมโยงกับกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการ พัฒนาโครงข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการขนส่งและโลจิสติกส์ ตลอดห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการขนส่งทางน้ำและระบบรางมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาและบูรณาการการใช้ท่าอากาศยานหลักในส่วนกลางและท่าอากาศยานในส่วนภูมิภาค ให้สอดคล้องกับการเชื่อมโยงโครงข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น พร้อมทั้งการวางโครงข่ายเส้นทางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่เมืองหลักของภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ เพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของเมืองและการขยายเมือง และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะสมัยใหม่และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเมืองให้มีความเชื่อมโยงกัน ส่งเสริมระบบขนส่งสมัยใหม่และพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และสร้างความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันภูมิภาคให้ง่ายและสะดวกมากที่สุด

การสร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความพร้อมทางโครงสร้าง พื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลาง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและนวัตกรรม พัฒนาเมืองและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจตะวันตก เพื่อเชื่อมต่อการพัฒนาภาคตะวันออก และภาคอื่น ๆ ตลอดจนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดเด่นของแต่ละพื้นที่และการเสริมซึ่งกัน และกันกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน

พร้อมทั้งการจัดผังเมือง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน ทั้งในด้านข้อมูล แรงงาน และกฎระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีการใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีมูลค่าเพิ่มสูง โดยตระหนักถึงความยั่งยืน เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ ในส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยยกระดับจังหวัดสำคัญของไทย ส่งเสริมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง และสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้าน เพื่อส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรมและบริการภายใต้ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมซึ่งมีมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค สถาบันการศึกษาท้องถิ่น และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเป็นแรงขับเคลื่อนการยกระดับจังหวัดสำคัญเป็นเมืองเศรษฐกิจประจำภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่าง ๆ ของไทย การสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านโดยอาศัย ความได้เปรียบที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเมืองสร้างสรรค์เพื่อให้เมืองเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ โดยการส่งเสริมให้เมืองเป็นเจ้าภาพจัดเทศกาลความคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมระดับสากลโดยให้ความสำคัญกับการใช้มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคและสถาบันการศึกษา ท้องถิ่น ขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาค

สถานการณ์ระบบโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมด้านโลจิสติกส์ ระบบโครงข่ายด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทยในปัจจุบันและศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ ในช่วงการพัฒนาทางด้านโลจิสติกส์ที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง รองรับการแข่งขันและระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การแข่งขันและภาพรวมการแข่งขันของประเทศให้มีความเชื่อมโยงอย่างสมบูรณ์ครอบคลุม ทั้งเส้นทางภายในประเทศและเชื่อมโยงไปยังภายนอกประเทศ ทั้งจุดผ่านแดนและประตูการค้าเพื่อสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันหลายรูปแบบ (Multimodal transport) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสามารถสรุปภาพรวมโครงสร้าง พื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในภาคการขนส่งและปริมาณการขนส่ง ได้ดังนี้

๑) ทางถนน : ปัจจุบันประเทศไทยมีถนนในความดูแลของกรมทางหลวง ระยะทาง ๖๖,๙๔๐ กิโลเมตร (รวม ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง) กรมทางหลวงชนบท ระยะทาง ๔๗,๙๑๖ กิโลเมตร ทางพิเศษของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ระยะทาง ๒๐๗.๙๐ กิโลเมตร และถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะทางประมาณ ๓๕๒,๑๕๗ กิโลเมตร โดยในปี ๒๕๕๙ มีปริมาณการเดินทางประมาณ ๗๒๘ ล้านคัน-กิโลเมตรต่อวัน และคาดการณ์ว่าปริมาณ การจราจร จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๔ ต่อปี ซึ่งจะส่งผลต่อปริมาณการจราจรในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่รอบกรุงเทพฯ และบนถนนสายหลักซึ่งเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคของประเทศ

๒) ทางรถไฟ : โครงข่ายทางรถไฟมีระยะทางรวม ๔,๐๔๓ กิโลเมตร ประกอบด้วย เส้นทางสายหลักหรือสาย ประธาน ๕ เส้นทาง กระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศครอบคลุมพื้นที่บริการ ๔๗ จังหวัด โดยส่วนใหญ่เป็น ทางรถไฟทางเดี่ยว ระยะทาง ๓,๗๖๓ กิโลเมตร หรือร้อยละ ๙๓ ทางคู่ระยะทาง ๑๗๓ กิโลเมตร หรือ ร้อยละ ๔ และ ทางสาม ระยะทาง ๑๐๗ กิโลเมตร หรือร้อยละ ๓ เนื่องจากทางรถไฟทางคู่และทางสามมีระยะทาง ค่อนข้างน้อย ทำให้เสียเวลาในการรอรถบรรทุก อีกทั้งโครงข่ายทางรถไฟยังมีสภาพทรุดโทรม (มากกว่าร้อยละ ๖๐ ของราง มีอายุเฉลี่ย เกิน ๓๐ ปีขึ้นไป) ขาดการซ่อมบำรุง นอกจากนี้ยังมีทางลัดผ่านของชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาเรื่อง ความปลอดภัย จึงเป็นปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนาโครงข่ายทางรถไฟและมาตรการเรื่องความปลอดภัย

๔) ทางลำน้ำ : ปัจจุบันการขนส่งทางลำน้ำของประเทศไทยมีความยาว ประมาณ ๔,๐๐๐ กิโลเมตร ประกอบด้วยเส้นทางแม่น้ำในประเทศ (๒,๕๐๐ กิโลเมตร) เส้นทางในแม่น้ำระหว่างประเทศ (แม่น้ำโขง ๙๕๐ กิโลเมตร) และเส้นทางในทะเลสาบ (๖๒ กิโลเมตร) แม่น้ำที่ใช้ขนส่งปัจจุบัน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน โดยมีการขนส่งทางลำน้ำ ทำเรือในแม่น้ำส่วนใหญ่เป็นท่าเรือ เอกชนจะมีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และอยุธยา ทั้งนี้มีความต้องการในการใช้บริการขนส่งทางลำน้ำ เพิ่มมากขึ้น แต่การให้บริการขนส่งทางลำน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การเดินเรือในแม่น้ำต่าง ๆ สรุปรุได้ดังนี้ การเดินเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา (ระยะทางเดินเรือ ๑๗๐ กิโลเมตร) สามารถรองรับเรือเดินทะเลระหว่าง ประเทศ จากปากแม่น้ำเข้าในแผ่นดิน ประมาณ ๔๕ กิโลเมตร หากมากกว่านั้นจะรองรับได้เฉพาะเรือลำเลียง เนื่องจากมี ข้อจำกัดด้านขนาด ความสูงช่องลอด และระยะห่างตอม่อ การเดินเรือในแม่น้ำป่าสัก (ระยะการเดินเรือ ๔๗ กิโลเมตร) รองรับได้เฉพาะเรือลำเลียงเท่านั้น การเดินเรือในแม่น้ำบางปะกงและแม่น้ำแม่กลอง สามารถรองรับเรือ เดินทะเลชายฝั่งได้ การเดินเรือในแม่น้ำท่าจีน ในช่วงแรกรองรับเรือเดินทะเลชายฝั่งได้ ต่อจากนั้นรองรับได้เฉพาะ เรือลำเลียง

๕) ทางชายฝั่ง : ประเทศไทยมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๒,๖๐๐ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๒๔ จังหวัด โดย ชายฝั่งอ่าวไทย (๑,๖๖๐ กิโลเมตร) จะขนส่งสินค้าชายฝั่งในปริมาณมากกว่าฝั่งอันดามัน (๙๕๔ กิโลเมตร) การขนส่งสินค้าชายฝั่งส่วนมากจะมีจุดเริ่มต้นหรือจุดปลายทางอยู่ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งมีขีดความสามารถในการรองรับตู้สินค้า ๑๑ ล้าน TEUs โดยในปี ๒๕๖๐ จำนวนตู้ขนส่งสินค้าขาเข้า-ขาออกผ่านท่าเรือแหลมฉบัง มีปริมาณประมาณ ๗.๘ ล้าน TEUs เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๗.๗ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ และมีแนวโน้มสูงขึ้นถึง ๙.๘ ล้าน TEUs ในปี ๒๕๖๑ และท่าเรือกรุงเทพ เป็นท่าเรือหลักที่สำคัญรองรับ สินค้าเพื่อการนำเข้า - ส่งออก ที่มีข้อจำกัดในการพัฒนา ทำให้มีความจำเป็นต้อง พัฒนาท่าเรือในบริเวณพื้นที่ภาคใต้ เพื่อสร้างโครงข่ายการขนส่งทางเรือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการส่งออก สินค้าผ่านท่าเรือในประเทศเพิ่มเติม โดยพัฒนาโครงข่ายการขนส่งทางถนนและรถไฟ

ภาพรวมการขนส่งสินค้าของประเทศ และปริมาณการขนส่งสินค้าผ่านรูปแบบการขนส่งต่าง ๆ

สัดส่วนการขนส่งสินค้าภายในประเทศ ตามข้อมูลของกระทรวงคมนาคม ปี ๒๕๕๘ รูปแบบการขนส่งที่ใช้มากที่สุด คือ ทางถนน มีปริมาณการขนส่งสินค้า ๔๘๒.๔ ล้านตัน โดยสินค้าส่วนใหญ่ เช่น อ้อย ดิน หิน ทราย เป็นต้น รูปแบบการขนส่งที่ใช้มากรองลงมา คือ การขนส่งทางชายฝั่งทะเลมีปริมาณการขนส่ง ๕๑.๙ ล้านตัน โดยสินค้าส่วนใหญ่ ได้แก่ ปิโตรเลียม และสินค้าเบ็ดเตล็ด ส่วนรูปแบบการขนส่งทางแม่น้ำ มีปริมาณการขนส่ง ๕๐.๙ ล้านตัน สินค้าส่วนใหญ่ เช่น แร่เชื้อเพลิง ดิน หิน ทราย และรูปแบบการขนส่งทางรถไฟ มีปริมาณการขนส่ง ๑๐.๙ ล้านตัน สินค้าส่วนใหญ่ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เป็นต้น สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการขนส่งทางทะเล โดยสินค้าส่งออกมีสัดส่วน ทางทะเล ร้อยละ ๗๒.๔๑ ทางอากาศ ร้อยละ ๒๒.๔๒ และทางถนน ร้อยละ ๙.๑๓ ส่วนสินค้านำเข้า ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการขนส่งทางทะเล ร้อยละ ๖๖.๒๓ รองลงมา คือ ทางอากาศ ร้อย ละ ๒๔.๓๙ และทางถนน ร้อยละ ๙.๓๘

โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยที่สำคัญ ได้แก่

๑. ประชาคมอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่ง และการคมนาคมให้ครอบคลุมมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ASEAN ยังมีกรรวมกลุ่มกับประเทศนอกกลุ่มเกิดเป็นกรอบความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอื่นๆ อีก ได้แก่ ASEAN+๓ ที่ร่วมมือกับประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ และ ASEAN+๖ เพิ่มความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย โดยมีเป้าหมายหลักในการร่วมมือกันในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน และข้อตกลงด้าน การค้า ให้เกิดการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ จากการก่อตั้งประชาคมอาเซียนได้มีพัฒนาการเป็นความร่วมมือเพิ่มขึ้นในรูปแบบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งมี วัตถุประสงค์หลัก คือ การเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Production Base) เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น (๒)โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS-EC) เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ประเทศจีน (พม่า เวียดนามและลาว) เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งข้ามพรมแดน (Cross – Border Transport Infrastructure : CBTI) รวมทั้งการปรับปรุงการเชื่อมโยงการบริการ เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน การยกระดับการครองชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการศึกษาระหว่างกัน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มขีดความสามารถ และโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลก

๒. ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectorial Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC) เป็นกรอบความร่วมมือทางวิชาการและเศรษฐกิจ ระหว่าง ๗ ประเทศในอ่าวเบงกอล ประกอบด้วย ประเทศบังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เมียนมา เนปาล ศรีลังกา และไทย เป็นการเชื่อมนโยบาย Look East ของกลุ่มประเทศเอเชียใต้และนโยบาย Look West ของประเทศไทย เพื่อเชื่อมเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าด้วยกัน

๓. ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี - เจ้าพระยา - แม้อัง (Aeyawadee Chaopraya - Mekong Economic Cooperation : ACMECS) เป็นข้อตกลงความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างประเทศไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่สำคัญที่จะส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของไทย ด้วยความช่วยเหลือทางด้านการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างชายแดน ทำให้สินค้าจากประเทศไทยสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ประเทศในกลุ่มได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น นับเป็นยุทธศาสตร์การสร้างตลาดขนาดใหญ่ในการรองรับสินค้าจากประเทศไทย รวมทั้งผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของอนุภูมิภาค

๔. โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ระหว่างประเทศ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพ ความร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของทั้ง ๓ ประเทศ จะผลักดันให้พื้นที่เป้าหมายของโครงการ มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและกระตุ้นให้เศรษฐกิจ ส่วนรวมของภูมิภาคเติบโตอย่างรวดเร็ว และนอกจากกรอบความร่วมมือที่ประเทศไทยเข้าไปมีความเกี่ยวข้องด้วยแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงแนวโน้มการค้าของโลกประกอบด้วย นโยบายการค้าที่สำคัญ คือ One Belt , One Road ซึ่งเป็นนโยบายของประเทศจีนที่จะมีผลต่อเส้นทางการค้าของโลก รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับอาเซียนด้วยเช่นกัน และรวมถึงไทยที่หากใช้ความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ในการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนที่จะสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity) กับประเทศต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ตามยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศของไทยต่อการเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ ของอาเซียนแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการค้านี้ได้ จากความร่วมมือต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าเป้าหมายหลักที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ คือ ความต้องการในการ พัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ความร่วมมือต่าง ๆ จะเป็นการสร้างตลาดและขยายขนาดเศรษฐกิจให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและแรงงานผ่านทางโครงข่ายการขนส่งในภูมิภาคมากขึ้นกว่าในอดีต

แนวคิดในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในอนาคต

การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทยในอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต พฤติกรรมการเดินทางของผู้คนและรูปแบบในการทำธุรกิจ และความต้องการในการเดินทางอันเป็นผลกระทบจาก กระแสโลกาภิวัตน์ การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น และบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบ คมนาคมขนส่ง สามารถตอบสนองผู้ใช้บริการ มีความทันสมัย และรองรับการเจริญเติบโตในอนาคตตลอดจนยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง จึงต้องคำนึงถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การขนส่งที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green and Safe Transport)

๑.๑ ส่งเสริมการคมนาคมขนส่งที่ปลอดภัยในทุกรูปแบบการขนส่ง โดยมุ่งเน้นการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน ที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน การบังคับใช้กฎหมายจราจรและขนส่ง เช่น การกำกับดูแลผู้ประกอบการขนส่งในทุกรูปแบบ ให้เป็นไปตามกฎและระเบียบที่กำหนดไว้ การปลูกฝังวินัยจราจร โดยเฉพาะการใช้รถใช้ถนนซึ่งมีอัตรา การเกิดอุบัติเหตุทางถนนสูง การบริหารจัดการโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ การบริหารจัดการการคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้หน่วยงานที่ให้บริการด้านคมนาคมขนส่งยังต้อง บริหารจัดการบุคลากร เพื่อให้ปฏิบัติงานตามชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าของผู้ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง (เช่น นักบิน ผู้ควบคุมจราจรทางอากาศ พนักงานขับรถ หรือเรือโดยสารสาธารณะ เป็นต้น) ซึ่ง อาจนำไปสู่ผลกระทบต่อความปลอดภัยได้

๑.๒ ส่งเสริมการคมนาคมขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการคมนาคมขนส่งที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ เช่น การใช้จักรยาน การเดิน เป็นต้น การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะหรือขนส่งมวลชนในเมืองหลักภูมิภาค เพื่อ เป็นทางเลือกสำหรับประชาชนในการเดินทาง โดยเฉพาะการขนส่งทางน้ำและทางราง ซึ่งเป็นรูปแบบการขนส่งที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งทางถนน เพื่อส่งเสริมการลดใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เช่น จุดจอดรถจักรยานจุดจอดแล้วจร (Park and Ride) ทางเดินเท้าที่สะดวกและปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานสะอาดหรือพลังงานทางเลือก และเทคโนโลยีด้านการขนส่ง ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น รถที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (Electric Vehicles) การตรวจสภาพรถยนต์และ รถจักรยานยนต์ที่เข้มงวด การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการบิน การใช้สนามบิน และการบริหารจราจรทาง อากาศ เป็นต้น

๒. การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (Transport Efficiency)

๒.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยง ฐานการผลิต แหล่งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ประตูการค้าและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญเชื่อมต่อระหว่าง รูปแบบการขนส่งต่าง ๆ และเชื่อมโยงระหว่างเมืองหลักในภูมิภาค มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลด ต้นทุนโลจิสติกส์ ลดปัญหาคอขวด และส่งเสริมการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยให้การขนส่งทางราง และ ทางน้ำเป็นรูปแบบการขนส่งหลัก และมีการขนส่งทางถนนเป็นระบบสนับสนุน (Feeder Systems) และพัฒนา ความสามารถในการรองรับ (Capacity) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ของโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น การขนส่งทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และท่าเรือ เป็นต้น

๒.๒ การใช้ระบบขนส่งอัจฉริยะ (Intelligent Transport Systems: ITS) และเทคโนโลยีในการยกระดับ การให้บริการขนส่งและบริหารจัดการระบบคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การรายงาน สภาพ การจราจร แบบทันที (Real time) การควบคุมสัญญาณไฟจราจร การควบคุมความเร็วในการขับขี่ ระบบการคิด ค่าบริการ อิเล็กทรอนิกส์ ระบบทางหลวงอัจฉริยะ เป็นต้น และการแลกเปลี่ยนข้อมูลการจราจร โดยไม่ต้องผ่าน ศูนย์ข้อมูล การจราจรอื่น ๆ รวมทั้งการใช้ GPS ควบคุมการขับขี่รถโดยสารสาธารณะและรถขนส่งสินค้า

๓. ระบบคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Inclusivity) การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design/Transport for all) ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเด็กเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการขนส่งได้อย่างสะดวก (Accessibility) มีค่าโดยสารที่เหมาะสม (Affordability) และมีประสิทธิภาพ เป็นต้น โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการให้บริการ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย เปิดโอกาสในการเดินทางให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะและขนส่งมวลชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งต้องมีการพัฒนาทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการ รวมทั้งการพิจารณามาตรการ สนับสนุนค่าโดยสาร (Subsidy) แก่นักเรียน นักศึกษา ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ แนวคิดในการพัฒนาทั้ง ๓ ประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะต้องส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการนำเครื่องมือด้านนวัตกรรม (Innovation) และการบริหารจัดการ (Management) ที่มีประสิทธิภาพ มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง และการขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์โครงการ ออกแบบ การก่อสร้าง การใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน และการติดตามประเมินผล รวมทั้งการมีระบบบริหารจัดการที่ดีในการลงทุนโครงการต่างๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคมนาคมขนส่งในอนาคต

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย กระทรวงคมนาคมได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ในระยะเวลา ๒๐ ปี ดังนี้

วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่การขนส่งที่ยั่งยืน” ระบบคมนาคมขนส่งในอนาคตจะเป็น “ระบบคมนาคมขนส่งที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ(ครอบคลุม เชื่อมโยง ตรงต่อเวลา สะดวก ปลอดภัย และมีค่าโดยสารที่เป็นธรรม)เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุม ทั่วถึง และเท่าเทียม ทั้งในด้านการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการการเดินทาง ขนส่งสินค้า ตลอดจนการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย ๔.๐”

จากวิสัยทัศน์ข้างต้น ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของประเทศ โดยมุ่งเน้นการใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่มีคุณภาพและยกระดับการให้บริการด้านคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกและปลอดภัย โดยได้กำหนด ๒ เป้าประสงค์หลัก

๑) ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการขนส่งและการเดินทาง ให้ประชาชนมีระบบคมนาคมขนส่งที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย มีมาตรฐานได้รับความสะดวกในการเดินทางและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงของสังคม และทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒) ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การมีระบบคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะเป็นกลไกและเครื่องมือที่สำคัญในการลงทุนในภาคการผลิตและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะต้นทุนการขนส่งสินค้าเป็นสัดส่วนที่สำคัญของต้นทุนโลจิสติกส์ ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถลดค่าใช้จ่ายและมีรายได้สูงขึ้น กระทรวงคมนาคมได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทยในระยะยาว และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนไปในทิศทางและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ตลอดจนการก้าวสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ ที่มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในอนาคตของประเทศในระยะยาว เกิดการบูรณาการแผนงานโครงการ ร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้สำเร็จ โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๕ ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบูรณาการระบบคมนาคมขนส่ง (Integrated Transport Systems)

๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทุกรูปแบบการขนส่งและบริการ โดยบูรณาการแผนงาน/โครงการกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงขั้นตอนการก่อสร้างให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาโครงข่าย การขนส่งทั้งระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้มีโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เป้าหมายสำคัญประกอบด้วยการเชื่อมโยงโครงข่าย (Connectivity) การเข้าถึง (Accessibility) และความคล่องตัว ในการจราจร (Mobility) โดยมีการบูรณาการระหว่างรูปแบบการขนส่ง (Intermodal transport) มุ่งเน้นให้ระบบ โครงสร้างพื้นฐานทางราง และทางน้ำเป็นรูปแบบการขนส่งหลักของประเทศ ระบบการขนส่งทางถนนเป็นระบบเสริม (Feeder Systems) เพื่อขนส่งทั้งผู้โดยสารและสินค้า คำนึงถึงการเชื่อมต่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง พัฒนาศูนย์การเปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้า เช่น Inland Container Depot (ICD) หรือ Container Yard (CY) เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาจุดเชื่อมต่อระหว่างรูปแบบการขนส่ง (เช่น ท่าเรือสาทร ที่เป็นจุดเชื่อมต่อเรือ ด่วนเจ้าพระยา รถไฟฟ้า BTS และระบบขนส่งสาธารณะ) และการพัฒนาสถานีขนส่งผู้โดยสาร เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง

๒) การบริหารจัดการ (Management) ระบบคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การบริหารจัดการจราจรในทุกรูปแบบ การบูรณาการการใช้ประโยชน์ท่าอากาศยานและทรัพยากรห้วงอากาศชาติ ส่งเสริมลดการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่ง ส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยปรับเปลี่ยนเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมการผลิตและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ และการพัฒนา คลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพที่ จะส่งเสริมให้เกิดการขยายการลงทุนในประเทศมากขึ้น ทั้งนี้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์ความได้เปรียบในเชิงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เชื่อมต่อกับนานาชาติ และเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทาง ระหว่างประเทศที่สำคัญของภูมิภาค โดยเร่งรัดพัฒนาทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และกฎ ระเบียบที่ เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุนและความต้องการในการเดินทางที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบริการของภาคคมนาคมขนส่ง (Transport Services)

๑) การขนส่งสินค้า การยกระดับการให้บริการและการบริหารจัดการในการอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) โดยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการขนส่งสินค้า (Logistics) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการขนส่งสินค้า ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ใช้การขนส่งทางรางและทางน้ำเป็นรูปแบบหลัก ซึ่งเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีต้นทุนต่ำกว่าการขนส่งทางถนน มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่ง เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อผู้ประกอบการและผู้ให้บริการได้อย่างทันทั่วทั้ง

๒) การขนส่งผู้โดยสาร การจัดให้มีบริการภาคคมนาคมขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชนทั้งปริมาณและคุณภาพ ได้มาตรฐานสากลและสามารถให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึงเพียงพอ มีค่าโดยสารที่เหมาะสมผู้ใช้บริการสามารถจ่ายได้ และมีคุณภาพ (ตรงต่อเวลา น่าเชื่อถือ สะอาด สะดวก และปลอดภัย)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย กำกับดูแล และปฏิรูปองค์กร (Regulations and Institution)

๑) การปรับโครงสร้างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านคมนาคมขนส่งให้มีบทบาทที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานด้านนโยบาย กำกับดูแล และประกอบการด้านการขนส่ง เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละด้านมีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสากล รวมทั้งการปรับโครงสร้างหน่วยงานด้านคมนาคม ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ (เช่น องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยแยกหน่วยงานด้านกำกับดูแล และหน่วยปฏิบัติงานด้านการขนส่งทางน้ำ และการจัดตั้งกรมการขนส่งทางราง เป็นต้น

๒) กฎหมายและการบังคับใช้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุม กำกับและส่งเสริมการดำเนินงานด้านคมนาคมขนส่ง การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม บริบทการค้าการลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนดได้

๓) การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการด้านคมนาคมขนส่ง (Public Private Partnership : PPP) มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทเอกชนในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้ง การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) การดำเนินโครงการ มีความโปร่งใส (Transparency) และความเท่าเทียม (Equity) ในทุกขั้นตอนกระบวนการ ตั้งแต่การจัดทำข้อกำหนดขอบเขตโดยละเอียดของงาน การประกวดราคา บริหารจัดการ และการให้บริการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องสอดคล้องตามนโยบายรัฐบาล

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การผลิตและพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development)

การผลิตและพัฒนาบุคลากรจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ เพื่อให้มีบุคลากรด้านการคมนาคมขนส่งในด้านต่าง ๆ ที่มีคุณภาพเพียงพอ รองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมด้านคมนาคมขนส่งทั้งภายในประเทศและในระดับภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การจัดตั้งสถาบันการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรด้านการขนส่งในภาพรวม เป็นต้น เพื่อให้การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคมขนส่งและการให้บริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง (Technology and Innovation)

ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อนำเทคโนโลยีนวัตกรรมและระบบเทคโนโลยีอัจฉริยะต่างๆ ที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาปรับใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการด้านคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการให้บริการ การบริหารจัดการบริการขนส่ง สนับสนุนนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมการผลิตของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคมได้วางแผนพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในระยะยาว โดยได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ ๒๐ ปี แบ่งเป็น ๔ ช่วงเวลา ระยะละ ๕ ปี ซึ่งการพัฒนาทั้ง ๔ ระยะนั้น จะดำเนินการตามแนวคิดการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคมนาคมขนส่ง (Efficiency) ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งได้อย่างสะดวกทั่วถึง (Inclusivity) และปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green and Safe Transport) ตลอดจนการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี และการบริหารจัดการมาใช้เป็น เครื่องมือสำคัญในกระบวนการพัฒนาระบบ คมนาคมขนส่งในทุกระยะของการพัฒนา ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาพื้นฐานเร่งด่วนด้านคมนาคมขนส่ง (Critical Transport Issues) และเร่งผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งในส่วนที่ไม่สมบูรณ์หรือเป็นคอขวด (Missing Link/ Bottleneck) ตามแนวเส้นทางหลัก (Main Transport Corridor) โดยมุ่งเน้นการดำเนินการ ดังนี้

๑) แก้ไขปัญหาจราจรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเมืองหลักในภูมิภาค ทั้งทางกายภาพ และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล โดยพิจารณาบังคับใช้มาตรการการบริหารจัดการความต้องการในการเดินทาง เช่น การจำกัดจำนวนรถยนต์ส่วนบุคคลที่เข้าสู่ย่านธุรกิจ การลดจำนวนที่จอดรถยนต์ และการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ถนน เป็นต้น

๒) เร่งพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งในเมืองหลัก ๖ แห่งในภูมิภาค ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต และสงขลา

๓) แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนน จากกรอบปฏิญญาอมสโก กำหนดให้ปี ๒๕๕๔-๒๕๖๓ เป็น “ทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน” (Decade of Action for Road Safety) โดยมีเป้าหมายลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ทางถนนให้ต่ำกว่า ๑๐ คนต่อประชากรแสนคนในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรการติดตั้ง GPS ควบคุมความเร็ว และพฤติกรรมในการขับซึ่รถสาธารณะ การฝึกอบรมพนักงานขับรถ และการเข้มงวดในกฎ ระเบียบ เป็นต้น

- ๔) พัฒนาระบบรางระหว่างเมือง เพื่อการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร ทั้งระบบรางที่มีอยู่เดิม ขนาด ๑ เมตร (Meter Gauge) และขนาด ๑.๔๓๕ เมตร (Standard Gauge) โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนการขนส่งทางราง
- ๕) พัฒนาพื้นที่ตามแนวเส้นทางรถไฟและรถไฟฟ้า (TOD)
- ๖) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ส่งเสริมระบบโลจิสติกส์และการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก
- ๗) พัฒนาระบบขนส่งที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาโครงข่าย ระบบราง ส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicles: EV) การจัดซื้อรถโดยสารไฟฟ้า เป็นต้น
- ๘) พัฒนาการเข้าถึงระบบขนส่งของคนทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้มีรายได้น้อย ระบบขนส่งสาธารณะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ครบถ้วน ได้มาตรฐาน บุคลากรผู้ให้บริการมีความรู้ในการอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้อง
- ๙) ส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการระบบคมนาคมขนส่งให้สูงขึ้น โดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมของตนเองเพื่อพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง

๔. ความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความท้าทายแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล

มานูเอล คาสเทลส์ นักสังคมวิทยาชื่อดังผู้บุกเบิกงานศึกษาเกี่ยวกับสังคมยุคสารสนเทศ เคยเขียนถึงพลังของอินเทอร์เน็ตไว้ว่า “โอกาสในยุคสารสนเทศจะปลดปล่อยขีดความสามารถในการสร้างสรรค์อย่างไม่เคยเป็นมาก่อนด้วยพลังแห่งความคิด ... ฉันคิด ดังนั้นฉันจึงสร้างสรรค์สร้าง” แต่เขาก็กังวลว่า “เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของเราพัฒนาขึ้นบนฐานของผลประโยชน์ คุณค่า สถาบัน และระบบตัวแทนซึ่งจำกัดความสามารถรวมหมู่ ยึดกุมดอกผลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และหันเหพลังงานของเราไปสู่การเผชิญหน้าที่ทำลายตัวเอง แม้อินเทอร์เน็ตจะเป็นเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย มอบโอกาสมากมายให้กับพลเมืองในการพัฒนาตนเอง และสังคมร่วมกัน เป็นหนึ่งในจักรวาลที่หลายคนเชื่อว่าจะนำพาเราเข้าสู่สังคมที่ดีในอนาคต แต่พลังของอินเทอร์เน็ตจะถูกใช้ไปอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำกับควบคุมศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยเช่นกัน

ช่องว่างดิจิทัล (digital divide)

อินเทอร์เน็ตมอบโอกาสมากมายทั้งในแง่ของการทำธุรกิจ การเข้าถึงความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทว่าโอกาสเหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้นเลยหากคนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงขาดทักษะและความรู้ในการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีดิจิทัลรู้จักกันในชื่อ “ช่องว่างดิจิทัล” (digital divide) หมายถึง ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างโอกาสและทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นผลพวงจากความไม่เท่าเทียมทางสังคมและเศรษฐกิจ ช่องว่างดิจิทัลเกิดขึ้นได้ในหลายระดับและหลากหลายมิติ เช่น ช่องว่างระหว่างประเทศหรือภายในประเทศ ช่องว่างระหว่างคนเมืองกับชนบท ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ช่องว่างระหว่างผู้สูงวัยกับเยาวชน ช่องว่างระหว่างชายกับหญิง ช่องว่างระหว่างคนชายขอบกับคนชั้นกลางในเมือง

รายงานของธนาคารโลกชี้ให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตถือเป็นเทคโนโลยีที่มีการแพร่กระจายไปทั่วโลกรวดเร็วกว่านวัตกรรมทางเทคโนโลยีใดๆ ที่เคยมีมา อินโดนีเซียมีโอกาสใช้ประโยชน์จากเรือจักรไอน้ำหลังมีการประดิษฐ์ขึ้นมาแล้วเกือบ ๑๖๐ ปี เคนยามีไฟฟ้าใช้ครั้งแรกหลังถูกคิดค้นขึ้นมาตั้งแต่ ๖๐ ปีก่อน และกว่าเวียดนามจะเริ่มนำคอมพิวเตอร์มาใช้หลังจากมีการใช้ครั้งแรกก็ปาเข้าไป ๑๕ ปี แต่เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือใช้เวลาเพียงไม่กี่ปีในการแพร่กระจายไปทั่วโลก ถึงกระนั้นก็ยังห่างไกลจากคำว่า “ทั่วถึง” (universal) มากนัก โดยเฉพาะการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต รายงานฉบับเดียวกันนี้ระบุว่า แม้ประชากรในประเทศกำลังพัฒนา ๘ ใน ๑๐ คนจะมีโทรศัพท์มือถือใช้แล้วในปี ๒๐๑๔ จนเรียกได้ว่าครัวเรือนที่เข้าถึงมือถือนั้นมีจำนวนมากกว่าครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้าเสียอีก แต่ประชากรในโลกกำลังพัฒนาที่มีอินเทอร์เน็ตใช้กลับมีน้อยกว่ามาก คือ ๓๑ เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเมื่อเทียบกับตัวเลข ๘๐ เปอร์เซ็นต์ในประเทศที่มีรายได้สูง เรียกได้ว่าประชากรส่วนมากในโลกยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการปฏิวัติดิจิทัลได้เต็มที่ นอกจากนี้ประเด็นเรื่องการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในมิติทางเทคโนโลยี ช่องว่างดิจิทัลยังพุดถึงช่องว่างด้านคุณภาพของอินเทอร์เน็ต ซึ่งกลายเป็นประเด็นความเหลื่อมล้ำที่สำคัญเมื่อบริการออนไลน์สมัยใหม่เรียกร้องการใช้แบนด์วิดท์มากขึ้น ตัวอย่างเช่น เด็กชนบทที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตคุณภาพต่ำได้เฉพาะในโรงเรียนหรือห้องสมุดย่อมได้รับโอกาสในโลกออนไลน์น้อยกว่าเด็กในเมืองที่สามารถจ่ายเงินเพื่อเข้าถึงอินเทอร์เน็ตคุณภาพสูงผ่านมือถือได้ตลอดเวลา สถิติปี ๒๐๑๖ เน้นย้ำให้เห็นว่ามีเพียง ๑๕ เปอร์เซ็นต์ของประชากรโลกที่สามารถเข้าถึงและจ่ายเงินเพื่อใช้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ (ความเร็วสูง) ได้

ช่องว่างดิจิทัลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่องว่างด้านทักษะและความรู้ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลของคนกลุ่มต่างๆ เพราะต่อให้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เท่าเทียมกันมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำด้านทักษะและความรู้ย่อมนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างแน่นอน ตัวอย่างเช่น เด็กที่เคยเรียนรู้การเขียนโค้ดคอมพิวเตอร์ย่อมได้ประโยชน์จากการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าเด็กที่ไม่เคยเรียน หรือประชาชนที่มีการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐมากกว่า ข้อเท็จจริงที่แยกส่วนนั้นคือ ในโลกที่ประชากรราว ๑ ใน ๕ ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ คนกลุ่มนี้จะใช้ประโยชน์จากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตตามที่ควรจะเป็นได้อย่างไร ช่องว่างดิจิทัลยังสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำของข้อมูลในโลกออนไลน์ ข้อมูลส่วนมากอยู่ในรูปภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้ที่ไม่เข้าใจภาษาอังกฤษย่อมไม่สามารถเข้าถึงความรู้ได้ ตัวอย่างเช่น คอร์สเรียนฟรีจำนวนมากจากมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก สอนด้วยภาษาอังกฤษ ดังนั้นต่อให้เราเข้าถึงคอร์สได้ฟรี แต่ถ้าขาดความรู้ด้านภาษาก็ไม่สามารถเรียนได้อยู่ดี นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนมากในโลกออนไลน์ยังสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่น ๘๕ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อหาที่ผลิตโดยผู้ใช้ (user-generated content) มาจากสหรัฐอเมริกา แคนาดา และยุโรป หรือเกาะเล็กๆ อย่างฮ่องกงกลับมีส่วนร่วมผลิตเนื้อหาในวิกิพีเดียมากกว่าทุกประเทศในแอฟริการวมกัน ทั้งที่แอฟริกามีประชากรมากกว่าฮ่องกงถึง ๕๐ เท่า

สำหรับประเทศไทย การลดช่องว่างดิจิทัลประสบความสำเร็จในส่วนของโทรศัพท์เคลื่อนที่ สถิติปี ๒๕๕๙ แสดงให้เห็นว่า อัตราการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดโดยอยู่ที่ ๑๔๐ เปอร์เซ็นต์ (หมายความว่ามือถือที่ลงทะเบียนมากกว่าจำนวนประชากรทั้งหมด) และความครอบคลุมของสัญญาณมือถือ (๓G) ในเชิงพื้นที่ของผู้ให้บริการหลัก คือ เอไอเอส ทรูมูฟ และดีแทค อยู่ที่ ๙๗.๕๙ เปอร์เซ็นต์ ๖๕.๕๗ เปอร์เซ็นต์ และ ๗๕.๕๕ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ เรียกได้ว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไร้สายในประเทศไทยนั้นประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระดับครัวเรือนยังน้อยอยู่ คือแค่ ๓๓.๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อีกทั้งราคาก็ยังค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์หรือเวียดนาม รัฐบาลไทยตั้งเป้าหมายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของไทยมีคุณภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ ทุกหมู่บ้าน ทุกเทศบาล เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ทุกโรงเรียน โรงพยาบาล และศูนย์ดิจิทัลชุมชน รวมถึงให้มีราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตไม่เกิน ๒ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติต่อหัว โดยโครงการหัวหอกของรัฐบาล คือโครงการเน็ตประชารัฐของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และโครงการเน็ตชายขอบของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งตั้งเป้าสนับสนุนให้มีการนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าไปในหมู่บ้านมากกว่า ๒๙,๐๐๐ แห่ง หากรัฐบาลประสบความสำเร็จในการนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าไปในทุกพื้นที่ และมีการนำคลื่นความถี่กลับมาจัดสรรใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ปัญหาช่องว่างในมิติของการเข้าถึงทางเทคโนโลยีก็อาจจะบรรเทาลง แนวโน้มต่อไปที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญคือการลดช่องว่างในมิติเชิงคุณภาพและมิติเชิงความรู้ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล

๕. ความมั่นคงของชาติทางด้านการทหารด้วยปฏิบัติการข่าวสาร

การมีกองกำลังทหารที่มีความเชี่ยวชาญการรบและมีอาวุธยุทโธปกรณ์อย่างเพียงพอที่จะป้องกันประเทศและรักษาความสงบสุขภายในนอกจากนี้ ทหารเหล่านี้ยังจะต้องมีอุดมการณ์มีวินัยมีขวัญกำลังใจสูงมีความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากความหมาย และปัจจัยของความมั่นคง ทั้งสี่ด้านจะเห็นว่ามีเกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกันไม่สามารถแยกประเด็นใดประเด็นหนึ่งออกได้ ดังนั้นหน้าที่ของทหารในอนาคตอันใกล้จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ หรือ Total Defense” ซึ่งเป็นลักษณะกองกำลังกึ่งทหาร บทบาท หน้าที่ของทหารในอนาคต

บทบาท หน้าที่ของทหารในอนาคต : ยุทธศาสตร์การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ หรือ Total Defense

๑) ความมั่นคงของชาติทางด้าน เศรษฐกิจ เป็นที่ทราบกันดีว่าแหล่งทรัพยากรแหล่งผลิตผลทางการเกษตรและแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทรัฐบาลจึงมีแผนในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในหลายหลายด้านตามชนบท บทบาทของกองกำลังกึ่งทหารในการเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจตามแผนงานของรัฐบาลดังกล่าวจึงมีความสำคัญถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสนับสนุน หน่วยงานของรัฐโดยใช้ทรัพยากรกำลังพลเครื่องมือทางการทหารที่มีอยู่

๒) ความมั่นคงทางด้านสังคม บทบาทของกองกำลังติดอาวุธในลักษณะกึ่งทหาร จะเป็นไปในลักษณะช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการรักษากฎหมายการบังคับใช้หรือรวมถึงการ จับกลุ่มผู้กระทำความผิดกฎหมาย รวมถึงการทำหน้าที่เป็นกลไกของรัฐเพื่อประชาสัมพันธ์งานของรัฐในการเรียนรู้แก่ประชาชนสร้างความเข้าใจ

๓) ความมั่นคงของชาติทางการเมือง บทบาทหน้าที่ของกองกำลังกึ่งทหาร จะเป็นลักษณะการรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสร้างสถานการณ์ที่ประชาชนมีความเชื่อถือศรัทธาต่อระบบการปกครองต่อรัฐบาลและนโยบายของรัฐบาลเพื่อขจัดความแตกแยกของคนในชาติ

๔) ความมั่นคงของชาติทางทหาร บทบาทของกองกำลังกึ่งทหารจะเป็นในลักษณะการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลและยุทธโธปกรณ์การพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลและอาวุธยุทธโธปกรณ์เพื่อการเป็นกำลังสำรองเขาเพิ่มเติมและสนับสนุนกองกำลังทหาร

การต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จจะเป็นในลักษณะการเอาชนะภัยคุกคามโดยใช้ยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาพื้นที่และจัดระเบียบทรัพยากรของประเทศ โดยอาศัย กองกำลังหลักสามส่วนกล่าวคือกองกำลังรบหลัก กองกำลังประจำถิ่น กองกำลังประชาชน โดยแบ่งออกเป็นในสถานการณ์ปกติจะเน้นในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทั้งกำลังหลักและกำลังเสริมแต่ในสถานการณ์เข้าใกล้สงครามจะเน้น ในลักษณะของการเฝ้าระวังโดยบูรณาการทั้งสามกองกำลัง ในภาวะสงคราม กองกำลังรบหลักจะเป็นส่วนสำคัญในการรบ กองกำลังประจำถิ่นจะเป็นหน่วยสนับสนุนการต่อสู้ ในส่วนกองกำลังประชาชนจะทำหน้าที่สอดส่องดูแลและป้องกันการปฏิบัติกิจการของหน่วยก่อวินาศกรรมบ่อนทำลายเข้าศึกเป็นแกนของประชาชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ กล่าวโดยสรุปการต่อสู้เบ็ดเสร็จก็คือการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยุทธศาสตร์ของการต่อสู้ผสมผสานเข้าด้วยกันโดยการวางแผนอย่างรอบคอบดำเนินการยุทธศาสตร์พัฒนาตั้งแต่ยามปกติ การฝึกและการปฏิบัติตามแผนรวมทั้งการสนับสนุน ซึ่งการดำเนินการทุกพื้นที่จะถูกกำหนดบนภาวะเหตุการณ์ปกติ เหตุการณ์ภาวะใกล้สงคราม เหตุการณ์ระหว่างสงคราม ซึ่งจะต้องบูรณาการจากกองกำลังที่มีอยู่เพื่อปกป้องอธิปไตยสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสังคม รวมถึงความปลอดภัยของประชาชน

ปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations)

คำจำกัดความของ Information Operations

๑. คณะเสนาธิการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา “การปฏิบัติการที่มุ่งให้มีผลต่อข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงกันข้าม ขณะเดียวกันก็เป็นการปฏิบัติการเพื่อป้องกันข้อมูลข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเอง”

๒. กองทัพบกสหรัฐอเมริกา “การปฏิบัติการเชิงรุกและรับ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อลดค่าทำลาย ปฏิเสธ ลวง มีอิทธิพลเหนือหรือขยายผลต่อระบบเครือข่าย ศูนย์สั่งการ ระบบฐานข้อมูลความรู้ความสามารถในการประมวลผลและระบบการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้ามในสถานการณ์ที่ไม่สงบ หรือในภาวะสงคราม โดยกองทัพบกสหรัฐอเมริกาต้องป้องกันข้อมูลข่าวสาร ระบบข้อมูลข่าวสาร และระบบการตัดสินใจของฝ่ายตนให้มีความปลอดภัย”

๓. กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา “การดำเนินการให้ได้มา แสวงประโยชน์ ป้องกัน หรือการโจมตีข้อมูลข่าวสาร ระบบข้อมูลข่าวสาร ซึ่งรวมถึงข้อมูลข่าวสารในการสงคราม (Information-in-Warfare) และสงครามข่าวสาร (Information Warfare) และการดำเนินการดังกล่าวจะคาบเกี่ยวไปในขั้นตอนของการปฏิบัติการทางทหารด้วย”

๔. นาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา “การดำเนินการทั้งหมดที่มุ่งให้มีผลต่อข้อมูลข่าวสารหรือระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม ขณะเดียวกันก็เป็นการปฏิบัติการเพื่อป้องกันข้อมูลข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารของตนเอง โดยการปฏิบัติการข่าวสารจะต้องกระทำในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติการ ซึ่งคาบเกี่ยวเข้าไปในขั้นตอนของการปฏิบัติการทางทหารด้วย และมีการกระทำในทุกระดับของสงคราม”

๕. กองบัญชาการกองทัพไทย ให้คำจำกัดความว่า “การสนธิการปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้มีอิทธิพล ทำลายลดประสิทธิภาพ หรือชิงการตกลงใจของฝ่ายตรงข้าม (ทั้งที่กระทำโดยมนุษย์ และระบบอัตโนมัติ) และดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามกระทำต่อฝ่ายเราในลักษณะเดียวกัน”

๖. สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สจว.สปท.) “การรวมหน้าที่และขีดความสามารถต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารไว้ด้วยกัน แนวคิดนี้คล้ายกับการปฏิบัติการร่วม (Joint Operation) อันเป็นการรวมเอาขีดความสามารถของหน่วยต่างๆ หรือการปฏิบัติการผสม (Combined Operation) ซึ่งรวมเอากำลังของกองทัพต่างๆ ของพันธมิตรเข้าด้วยกัน ทำให้เห็นภาพของกิจกรรมที่มีความประสานสอดคล้อง และมีผลที่ดีกว่าการรวมตัวเฉพาะภายในหน่วยของตน แนวคิดนี้คือรากฐานแห่งการนำเอาการปฏิบัติการข่าวสารมาใช้ให้ประสบความสำเร็จ ปกติการปฏิบัติการข่าวสารจะนำมาใช้ทางทหารในระดับยุทธการและยุทธวิธี ส่วนในระดับยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการข่าวสารก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการสื่อสารทางยุทธศาสตร์”

๗. กองทัพบกไทย “การปฏิบัติการที่มุ่งสร้างผลกระทบหรือสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงใจ ข่าวสารระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ รวมไปถึงการปฏิบัติการเพื่อป้องกันข่าวสารและระบบสารสนเทศของฝ่ายเรา”

จากคำจำกัดความดังกล่าวของกองทัพสหรัฐฯ และกองทัพไทย แม้จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยสาระสำคัญแล้ว มีความใกล้เคียงกัน และได้แบ่งการดำเนินการของการปฏิบัติการข่าวสารออกเป็น ๒ ด้าน คือ “เชิงรุก” กับ “เชิงรับ”

หลักการสำคัญของการปฏิบัติ

การปฏิบัติการข่าวสารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อมุ่งให้มีผลต่อข้อมูลข่าวสาร หรือระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งการป้องกันข้อมูลข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายเรา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติการและทุกระดับของสงครามเพื่อให้ฝ่ายเราอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า (superiority) ฝ่ายตรงข้าม

โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ระบบการประมวลผลของฐานข้อมูล ทั้งที่ควบคุมโดยมนุษย์และที่ปฏิบัติงานโดยอัตโนมัติ (ดังเช่นระบบเครื่องจักรกลและsoftwareในเครือข่ายคอมพิวเตอร์) ตั้งแต่ระดับของผู้กำหนดนโยบายหรือตัดสินใจไปจนถึงหน่วยปฏิบัติในสนามรบ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานเชิงพาณิชย์ที่สามารถนำมาสนับสนุนภารกิจด้านการทหารได้ เช่น ระบบโทรคมนาคม และพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติการข่าวสารนั้น สิ่งจำเป็นเป็นลำดับแรกคือการบูรณาการศักยภาพและกิจกรรมของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเข้าเป็นส่วนเดียวกันโดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการข่าวกรองและการวางเครือข่ายโทรคมนาคมซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ รวมทั้งจำเป็นต้องบูรณาการเข้ากับการปฏิบัติการอื่น ทั้งการปฏิบัติการทางอากาศหรืออวกาศ ภาคพื้นดิน ทะเล และหน่วยปฏิบัติการพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งชาติและวัตถุประสงค์ทางทหาร

สำหรับการสนับสนุนด้านการข่าวกรองนั้น จะมีบทบาทสำคัญต่อการวางแผนการสั่งการและการประมาณสถานการณ์ในการปฏิบัติการข่าวสาร โดยฝ่ายข่าวกรองของหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติการทุกหน่วยจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการวางแผนให้เกิดความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประการสำคัญงานข่าวกรองต้องทันเวลา ถูกต้องแม่นยำสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข่าว

จากหลักการสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งให้เห็นได้ว่าแนวทางของการปฏิบัติการข่าวสารจำเป็นต้องมีการบูรณาการในศักยภาพหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันประกอบด้วยสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การปฏิบัติการจิตวิทยา การลงทางทหาร และการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการร่วมกับการสนับสนุนพิเศษและการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือหรือสร้างความได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม การทำให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความระส่ำระสายหรือแตกแยก ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการสั่งการและการตัดสินใจทั้งที่เป็นระบบสั่งการโดยมนุษย์ หรือโดยเครื่องจักร เช่น ระบบประมวลผลและสั่งการทางคอมพิวเตอร์(automated decision - making) ขณะเดียวกัน ก็จะต้องระวังป้องกันและรักษาความปลอดภัยจากกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้ที่กระทำโดยฝ่ายตรงข้าม

ปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุก (Offensive Information Operations) คือ การใช้ศักยภาพและกิจกรรมที่มีการบูรณาการกันของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสนับสนุนด้านการข่าวกรองเพื่อทำให้เกิดผลเสียหายต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารหรือเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์พิเศษของฝ่ายเรา เช่น การให้ข้อมูลลวง หรือการขยายผลการสืบสวนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

โดยศักยภาพและกิจกรรมที่กล่าวถึงดังกล่าว ครอบคลุมถึงการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ การให้ข่าวลวง การปฏิบัติการทางจิตวิทยา สงครามอิเล็กทรอนิกส์ การโจมตีหรือทำลายทางกายภาพ (หมายถึงการโจมตี/ทำลายอาคารสถานที่) การปฏิบัติการข่าวสารที่มีเป้าหมายเฉพาะ ดังเช่น เป้าหมายที่เสี่ยงจะ

สร้างความเสียหายต่อความมั่นคงของชาติ และอาจรวมถึงการโจมตีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของฝ่ายตรงข้าม การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุก อาจจะต้องดำเนินการภายใต้สถานการณ์หรือสภาวะการณ์ที่มีความหลากหลาย ตั้งแต่ช่วงก่อนการปฏิบัติการทหารคาบเกี่ยวไปถึงช่วงที่ปฏิบัติการทางทหารได้เริ่มขึ้น รวมทั้งสถานการณ์ที่ล่อแหลมอย่างมากอันจะส่งผลกระทบต่อสันติภาพ หรือในห้วงเวลาที่เป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤติ เช่นในช่วงที่ยังไม่เกิดสงคราม หรือช่วงที่สงครามเพิ่งเริ่มก่อตัว การปฏิบัติการข่าวสารอาจจะต้องดำเนินการในทุกระดับของสงครามทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธีที่เกิดขึ้นในทุกสนามรบ

เป้าหมายของการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุก คือ

๑. ลดศักยภาพหรือขีดความสามารถในปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้าม
๒. ยับยั้งปฏิบัติการและแผนปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้าม
๓. ยับยั้งความสามารถในการออกคำสั่งด้านยุทธการทั่วไปของฝ่ายตรงข้าม
๔. ลดศักยภาพในกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม
๕. ชะลอปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้าม
๖. เข้าไปมีอิทธิพลเหนือการประมาณสถานการณ์ของฝ่ายตรงข้าม

ปฏิบัติการข่าวสารเชิงรับ (Defensive Information Operations) คือ การบูรณาการ การประสานนโยบาย มาตรการการปฏิบัติ บุคลากร และเทคโนโลยีของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อปกป้องคุ้มครองข่าวสารและระบบข่าวสารของฝ่ายเราให้รอดพ้นจากการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกโดยฝ่ายตรงข้ามโดยให้ความสำคัญทั้งในด้านการสร้างความมั่นใจต่อข้อมูลข่าวสารที่จะใช้ การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ การรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ การต่อต้านการให้ข่าวลวง การต่อต้านการปฏิบัติการทางจิตวิทยาการต่อต้านข่าวกรอง สงครามทางอิเล็กทรอนิกส์ และการปฏิบัติการข่าวสารที่มีเป้าหมายเฉพาะ

การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรับจะต้องได้รับการสนับสนุนข้อมูลด้านการข่าวกรองที่ทันเวลา ถูกต้อง แม่นยำ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข่าวแบบเดียวกันกับการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกเช่นกัน แต่สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันคือ จะต้องสกัดกั้นไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถเข้ามาแสวงประโยชน์ต่อข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายเรา รวมทั้งต้องสามารถให้การสนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกด้วย

นอกจากนี้การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรับยังมีกระบวนการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันอีก ๔ ประการ คือ

๑. การปกป้องคุ้มครองสภาพแวดล้อมด้านข้อมูลข่าวสารของฝ่ายเรา
๒. การตรวจสอบความพยายามของฝ่ายตรงข้ามที่จะปฏิบัติการโจมตีฝ่ายเรา
๓. การรักษาขีดความสามารถในการปฏิบัติการข่าวสารของฝ่ายเราให้ยังคงสามารถปฏิบัติการได้แม้ในช่วงที่ถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตี

๔. รักษาขีดความสามารถในการปฏิบัติการตอบโต้ในช่วงที่ถูกโจมตีจากฝ่ายตรงกันข้าม

ด้วยเหตุนี้ แม้การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกและเชิงรับอาจจะเป็นภารกิจที่ดูเหมือนแยกส่วนกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองภารกิจจำเป็นต้องมีการบูรณาการหรือการประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด โดยจะต้องมีการวางแผน การทดสอบการปฏิบัติ และการเสริมสร้างศักยภาพหรือดำเนินกิจกรรมที่ประสานสอดคล้องกันด้วย

เป้าหมายของการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรับ คือ

๑. เสริมสร้างมาตรการป้องกันเพื่อลดศักยภาพการปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามต่อระบบการบัญชาการและควบคุมของฝ่ายเรา

๒. ป้องกันระบบการบัญชาการและควบคุมของฝ่ายเรา ไม่ให้เกิดความผิดพลาดจากการปฏิบัติการแทรกแซงกันเอง ในการปฏิบัติการข่าวสารจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ หรือหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบด้านการปฏิบัติการข่าวสารขึ้น ซึ่งมีหน้าที่กำหนดแผนและแนวทางปฏิบัติด้านการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อแจกจ่ายแผนและแนวทางปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วย หน่วยงานดังกล่าวจะครอบคลุมทุกหน่วยที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งได้แก่หน่วยงานของแต่ละเหล่าทัพ และหน่วยงานในภาคเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้สามารถบูรณาการประสานความร่วมมือ และร่วมกันหาทางระงับยับยั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่ดำเนินการปฏิบัติการข่าวสารสำหรับการวางแผนนั้น

ควรจะประกอบด้วยแผนหลักและแผนฉุกเฉิน (ในภาวะวิกฤติ) ซึ่งครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดหาบุคลากร การฝึกอบรมและทดสอบการปฏิบัติงานของบุคลากร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการทดสอบระบบเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ การจัดตั้งและการแบ่งมอบหน้าที่ต่อผู้ปฏิบัติหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการต่างๆ ทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการปฏิบัติการข่าวสารไปจนเสร็จสิ้นภารกิจ รวมทั้งการวิเคราะห์โอกาสและปัจจัยเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการข่าวสารด้วย

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับประเทศที่ยังไม่มีการวางระบบการปฏิบัติการข่าวสารมาก่อน จำเป็นต้องเริ่มต้นที่การกำหนดหลักนิยม (doctrine) หลักการ (principles) และกรอบความคิด (concept) เพื่อให้ทุกหน่วยของเหล่าทัพ (รวมทั้งหน่วยงานที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสาร) ถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นหากกล่าวโดยสรุป การปฏิบัติการข่าวสาร จึงเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภารกิจต่างๆ ดังนี้

ปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุก ประกอบด้วย ๑) การทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ๒) การโจมตีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ๓) การโจมตี/ทำลายทางกายภาพ (อาคาร/สถานที่) และ ๔) การทำสงครามจิตวิทยา ๕) การลวงทางทหาร ๖) การทำสงครามข่าวสาร ๗) การรักษาความปลอดภัยการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรับ ประกอบด้วย ๑) การรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ ๒) การรักษาความปลอดภัยการปฏิบัติการ ๓) การต่อต้านทางจิตวิทยา ๔) การต่อต้านการลวงทางทหาร ๕) การสร้างความถูกต้องด้านข่าวสาร ๖) การปกป้องคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ๗) การต่อต้านข่าวกรอง ๘) การป้องกันเครือข่ายคอมพิวเตอร์การปฏิบัติการข่าวสาร ในอดีตจะมุ่งเน้นที่สภาวะสงคราม แต่ในปัจจุบันจะมุ่งเน้นการปฏิบัติการในสภาวะปกติ และวิกฤติการณ์ เพื่อการเสริมความมั่นคงมากกว่า

การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) หรือเรียกว่า IO นั้น มีความเกี่ยวข้องกับหลักการการปฏิบัติการด้านการข่าวทางทหาร เป็นแนวคิดจากการบูรณาการ สงครามบังคับบัญชาและควบคุม (Command and Control Warfare, C2W) และ สงครามสารสนเทศ (Information Warfare) ของกองทัพสหรัฐฯ เป็นการนำเอาบทเรียนจากการรบกับอิรักใน สงครามอ่าว (Gulf Wars) หรือ ที่นิยมเรียกกันว่า CNN Effect มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา กล่าวได้ว่า การปฏิบัติการสารสนเทศ คือ การสนธิการปฏิบัติต่างๆ เพื่อทำให้มีอิทธิพล ทำลาย ลดประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งดำเนินการ ป้องกันการกระทำของฝ่ายตรงข้ามต่อฝ่ายเราในลักษณะเดียวกัน ในการปฏิบัติการทางทหาร การปฏิบัติการ ข่าวสาร (Information Operations) เป็นหลักการเพื่อใช้ในการบูรณาการสารสนเทศในทุกๆ ด้าน เพื่อปกป้อง สนับสนุนและเพื่อการเพิ่มอำนาจกำลังรบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีอำนาจในการควบคุมสนามรบในเวลาและ สถานที่ที่ต้องการ ด้วยอาวุธ รวมทั้งทรัพยากรที่เหมาะสม ด้วยการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ในการรวบรวม นำเข้า กระบวนการแยกแยะและวิเคราะห์ และนำไปสู่ภาคการปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การได้เปรียบในการ ปฏิบัติการทางทหาร

การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) เป็นหลักการที่ออกเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการครั้งแรกโดยกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาในปี ๒๐๐๓ อนุมัติหลักการโดยนายโดนัลด์ รัม เฟล (Donald Rumsfeld) รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ และเป็นเอกสารที่เปิดเผย (Declassified) ในเดือนมกราคม ๒๐๐๖ ซึ่งเป็นการขยายผลจากหลักการที่เกี่ยวข้องกับสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information Warfare) ในมุมมองของ กองทัพสหรัฐฯ อย่างไรก็ตามหลักการที่แสดงในเอกสารดังกล่าวเป็นศาสตร์ในด้าน IO แต่ความสำเร็จในการปฏิบัติ นั้น ต้องใช้ยุทธศิลป์และประสบการณ์เข้าไปผสมผสานด้วย

อย่างไรก็ตามการนำหลักการการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) ของกองทัพ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้คิดค้นต้นแบบมาใช้กับกองทัพในประเทศต่างๆ โดยตรงนั้นอาจจะไม่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจาก โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วัฒนธรรมองค์กร ความพร้อมของบุคลากรและ กระบวนการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งการนำมาใช้โดยไม่มี การเตรียมการและประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับกองทัพในประเทศต่างๆ ก็อาจทำให้ไม่เกิดประสิทธิผล อีกทั้งอาจก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากต่อกองทัพ ของประเทศนั้น ๆ ได้ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของกองทัพของประเทศที่นำ หลักการ IO ของกองทัพสหรัฐอเมริกาไปใช้ในการที่จะเพิ่มศักยภาพและพลังอำนาจให้แก่กองทัพที่เหนือกว่าฝ่าย ตรงข้าม ด้วยการที่กองทัพสามารถ รู้ก่อน (see first) ตัดสินใจก่อน (decide first) ปฏิบัติก่อน (act first) และ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า (act more effectively)

“การปฏิบัติการสารสนเทศ” (Information Operation) เพียงลำพังไม่สามารถเอาชนะฝ่ายตรง ข้ามได้ แต่ต้องสนธิอย่างประสานสอดคล้องและกลมกลืนเข้ากับการปฏิบัติการด้านอื่นๆ เช่น การทำลายทาง กายภาพ (Physical Destruction) การต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อ (Counter-Propaganda) การรักษาความ มั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (Information Assurance) การต่อต้านข่าวกรอง (Counter-Intelligence) การ ต่อต้านการลวง (Counter Deception) ฯลฯ

สมมติฐานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสารสารสนเทศ (Information) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสงคราม และในปัจจุบันถือว่าเป็นปัจจัยวิกฤตต่อความสำเร็จของการปฏิบัติการทางทหาร และยิ่งทวีความสำคัญอย่างไม่สามารถประเมินได้ในอนาคต โดยมีสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. IO ถือว่าเป็นหนึ่งในขีดความสามารถหลัก (Core competency) ของหน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเส้นทางสู่การปฏิบัติการข่าวสาร (IO Roadmap) เพื่อให้หน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพสามารถสร้างขีดความสามารถหลักด้าน IO ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ขีดความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐมีความสำคัญยิ่งต่อการวางแผนเพื่อทำการยุทธกับฝ่ายตรงข้าม โดยที่ขีดความสามารถดังกล่าวหมายถึงขีดความสามารถที่สามารถจัดการกับข่าวสารเพื่อทำให้เป้าหมาย (ผู้รับข่าวสาร) เกิดความเชื่อตามที่ฝ่ายเราต้องการ จนส่งอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจของเป้าหมาย (ผู้รับข่าวสาร) ให้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ฝ่ายเราต้องการ รวมทั้งส่งผลต่อกลุ่มผู้นำต่างๆ และประชาชนไม่สนับสนุนพลังอำนาจการยุทธ์ทุกด้านให้แก่ฝ่ายตรงข้าม

๓. ระบบสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติการข่าวสาร เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการปฏิบัติการข่าวสารของหน่วยงาน ด้านความมั่นคง ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่งการบังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว และเกิดความแม่นยำในการตัดสินใจ

๔. ระบบ C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงกลาโหม และกองทัพ ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่งการบังคับบัญชาสามารถได้อย่างเห็นภาพในทุกมิติ (Transparent battle space) เกิดความรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

๕. ระบบ C4ISR จะมีประสิทธิภาพได้ก็ขึ้นอยู่กับระบบการตัดสินใจ และระบบสนับสนุนที่เป็นแบบอัตโนมัติ (Automated decision making and support) รวมไปถึงจนถึงมีขีดความสามารถในการปฏิบัติด้านคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic capability)

ปัญหาพื้นฐานที่พบในการปฏิบัติการข่าวสารในทุกประเทศ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐส่วนใหญ่จะมีการเชื่อมโยงกันแบบหลวมๆ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในระดับผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติผลก็คือทำให้การจัดงบประมาณเพื่อการดำเนินการด้านการปฏิบัติการข่าวสารไม่สามารถสนับสนุนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ด้านการปฏิบัติการข่าวสารได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่สามารถมองเห็น และบอกได้ว่า องค์กรใดอะไรจากการจัดงบประมาณ ด้านการปฏิบัติการข่าวสารบ้าง และหน่วยงานที่ทำงานด้านการปฏิบัติการข่าวสารก็ไม่สามารถสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้ว่า การปฏิบัติการข่าวสารมีความสำคัญอย่างไร และมีไว้เพื่ออะไร ซึ่งปัญหาการขาดช่วงในการเชื่อมโยง (Disconnects) ดังกล่าวจำเป็นต้องถูกแก้ไขเพื่อทำให้นโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติการข่าวสารสามารถนำมาสู่ภาคการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

นอกจากปัญหาการเชื่อมโยงของกระบวนการบริหารดังกล่าว ยังคงมีปัญหาต่างๆ อีกมากที่พบซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. นโยบายและแผนระดับยุทธศาสตร์ไม่เกื้อหนุนหรือขับเคลื่อนการปฏิบัติการข่าวสาร
๒. นโยบายและแผนระดับยุทธศาสตร์มุ่งเน้นแต่ด้านเทคโนโลยีมากกว่าจะเข้าถึง กลยุทธ์ทางการปฏิบัติการข่าวสารโดยตรง
๓. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่มีความเชื่อ และเห็นว่าการปฏิบัติการข่าวสารจะเป็นสิ่งที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของรัฐได้จริง
๔. งบประมาณของหน่วยงานความมั่นคงไม่สะท้อนถึงผลของการวางแผนด้านการปฏิบัติการข่าวสาร
๕. การดำเนินการด้านการปฏิบัติการข่าวสารไม่ได้มุ่งเน้นต่อระบบการตัดสินใจ ของฝ่ายตรงข้ามอย่างแท้จริงจึงไม่เกิดผลกระทบต่อชัยชนะอย่างชัดเจน
๖. การขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานซึ่งมีพื้นฐานมาจากมุมมองที่ต่างกัน (Different views) ระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูง และหน่วยปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการปฏิบัติการข่าวสารคุณค่าประโยชน์ที่การปฏิบัติการข่าวสารจะเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของการรักษาความมั่นคง และกระบวนการบริหารจัดการที่สามารถนำการปฏิบัติการข่าวสารเข้ามามีบทบาทต่อ กลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมุมมองที่ต่างกันนี้มีผลมาจากความล้มเหลวในการวางแผน การจัดอันดับความสำคัญ และการวัดผลงานของการปฏิบัติการข่าวสารให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี และความล้มเหลวนี้มีผลมาจากวัฒนธรรมในการบังคับบัญชาและการบริหารจัดการทรัพยากรที่ไม่ประสานสอดคล้องกัน

หัวใจหลักของ IO

เป็นการบูรณาการสารสนเทศในทุกๆ ด้าน เพื่อปกป้อง สนับสนุนและเพื่อการเพิ่มอำนาจกลางรบ โดยมีเป้าหมายเพื่อมีอำนาจในการควบคุมสนามรบในเวลา และสถานที่ที่ต้องการ และด้วยอาวุธ รวมทั้งทรัพยากรที่เหมาะสม ด้วยการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องในการรวบรวม นำเข้ากระบวนการแยกแยะ และวิเคราะห์ และนำไปสู่ภาคการปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การได้เปรียบในการปฏิบัติการทางทหาร ผู้บังคับบัญชา และฝ่ายเสนาธิการต้องตระหนักไว้เสมอว่า การตัดสินใจบนพื้นฐานของความเชื่อที่มีความเสี่ยงสูงยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้ซึ่งมันก็คือปรัชญาของ IO นั่นเอง โดยปกติแล้วข้อมูล (Data) ข่าวสาร/สารสนเทศ (Information) และความรู้ (Knowledge) มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ดังนี้คือ ข้อมูล (Data) หมายถึงเนื้อหา และตัวเลข และข้อเท็จจริงที่ได้เก็บรวบรวมไว้โดยไม่ได้คำนึงถึงสาระที่เกิดจากข้อมูล เหล่านั้น แต่หลังจากผ่านกระบวนการ (Processing) แยกแยะตีความประมวลแยกส่วนที่ผิดพลาดออก และวิเคราะห์แล้ว ข้อมูลดังกล่าวก็จะถูกยกระดับเป็นข่าวสารหรือสารสนเทศ (Information) และเมื่อข่าวสารหรือสารสนเทศ (Information) ผ่านการหาความสัมพันธ์เชิงลึกของข่าวสารบวกกับประสบการณ์ ความคิด และความเชี่ยวชาญ/การเรียนรู้ (Cognition) ของแต่ละบุคคลแล้ว ก็จะกลายเป็นความรู้ (Knowledge) ในที่สุด

กระบวนการการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทำให้เราสามารถแปลงจากข้อมูลดิบ(Data) ที่ยังไม่มีประโยชน์มาก จนกลายมาเป็นข่าวสาร/สารสนเทศ (Information) ซึ่งเริ่มทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ในสารสนเทศนั้น และถ้ามีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นเวลานานนับปี ก็อาจทำให้เราเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง จนอาจทำให้เราสามารถคาดการณ์หรือพยากรณ์อนาคตได้แม่นยำมากขึ้น นั่นคือเรากำลังสร้างการเรียนรู้ให้กับการปฏิบัติการข่าวสารได้ในระดับเป็นองค์ความรู้ (Knowledge) นั่นเอง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นวงจร (Cycle) ไม่มีวันจบสิ้น IO นั้นครอบคลุมทั้งในการปฏิบัติการในยามสงบ (Peace) ยามวิกฤต (Crisis) และในยามสงคราม (Hostilities) และยังเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการในทุกๆระดับ ตั้งแต่ในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธีอีกทั้ง IO ครอบคลุมไม่เพียงแต่เฉพาะในความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ อีกด้วย โดยมีมิติการปฏิบัติการทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบาย กฎหมาย การดำเนินการขององค์กรเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และตามที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นแล้วว่า IO นั้นใช้หลักการของสงครามการควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control Warfare) เป็นส่วนที่เป็นหัวใจของ IO ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychology Operation, PSYOP) การลวง (Deception) สงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare, EW) การใช้การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ (Operations Security, OPSEC) และการทำลายขีดความสามารถของระบบควบคุมบังคับบัญชาทางกายภาพ (Physical Destruction) ทั้ง ๕ องค์ประกอบนี้เองเป็นองค์ประกอบหลักของ IO หรือเรียกว่า การปฏิบัติหลัก หรือขีดความสามารถหลัก (core capabilities) โดยจะกล่าวต่อไปในหัวข้อการปฏิบัติหลัก การปฏิบัติต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ซึ่งอาจเรียกว่า “ขีดความสามารถ” นั้นได้ถูกแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ การปฏิบัติหลัก หรือขีดความสามารถหลัก (core capabilities) การปฏิบัติสนับสนุนหรือขีดความสามารถสนับสนุน (supporting capabilities) และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง หรือขีดความสามารถที่เกี่ยวข้อง (related capabilities)

การปฏิบัติหลัก ประกอบด้วยปฏิบัติ ๕ ประการคือ

๑. การปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operation, PSYOP)
๒. การลวงทางทหาร (Military Deception, MILDEC)
๓. การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ (Operation Security, OPSEC)
๔. สงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare, EW)
๕. การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network Operations, CNO)

การประสานการใช้องค์ประกอบทั้ง ๕ ของสงครามการควบคุมบังคับบัญชา (OPSEC, PSYOP, MILITARY DECEPTION, EW, PHYSICAL DESTRUCTION) ทำให้เกิดศักยภาพในการทำลายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งถือเป็นผลการทวีกำลัง (Synergistic Effects) โดยเมื่อผู้บังคับบัญชาใช้การปฏิบัติหลักทั้ง ๕ ประการนี้ร่วมกับการปฏิบัติสนับสนุน และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องแล้วจะเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เป้าหมาย (Target Audiences: TAs) ในฝ่ายตรงข้าม อันจะทำให้กำลังรบมีเสรีในการปฏิบัติในสภาวะแวดล้อมของข่าวสาร

การปฏิบัติที่สนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสาร ประกอบด้วย การประกันข่าวสาร (Information Assurance: IA) การรักษาความปลอดภัยทางวัตถุ (Physical Security) การโจมตีทางวัตถุ (Physical Attack) การต่อต้านข่าวกรอง (Counterintelligence, CI) และภาพถ่ายการรบ (Combat Camera, COMCAM) การปฏิบัติเหล่านี้จะรวมอยู่ในสถานะแวดล้อมของข่าวสารไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม เป็นการปฏิบัติที่ช่วยให้การปฏิบัติการข่าวสารมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติเหล่านี้ควรปฏิบัติโดยการสนธิและประสานกับการปฏิบัติหลัก และนอกจากจะใช้การปฏิบัติเหล่านี้สนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสารแล้ว ยังสามารถใช้สำหรับจุดประสงค์อื่นๆ ที่กว้างกว่านี้ได้อีกด้วย

แนวความคิดในการปฏิบัติ

๑. สนับสนุนการปฏิบัติทุกหนทางปฏิบัติ เพื่อให้ฝ่ายเรามีความเหนือกว่าทางข้อมูลข่าวสารเพิ่มโอกาสในการบรรลุภารกิจ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเพื่อการตัดสินใจได้ในเวลาที่ต้องการ และสามารถตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติได้อย่างทันเวลา

๒. สร้างผลกระทบต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำ ต้องดำเนินการไปในทิศทางที่ฝ่ายเราต้องการกระบวนการในการปฏิบัติ การปฏิบัติการข่าวสารเป็นการปฏิบัติที่เป็นวงรอบโดยไม่มีที่สิ้นสุด ทำการมอบแนวทางในการปฏิบัติต่อหน่วยที่เกี่ยวข้อง และทำการประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ตลอดจนนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับแผนให้ เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน

การปฏิบัติการข่าวสารมีการพัฒนาและเปลี่ยนรูปแบบจากเดิม เช่น การโฆษณา, ประชาสัมพันธ์, ชวนเชื่อ, ปลุกปั่น, ยุยง, ปลุกระดม และปลุกฝังแนวความคิด บนสื่อภาพยนตร์, แผ่นป้ายโฆษณา, แผ่นพับ, หนังสือ, ตารา, หนังสือพิมพ์, รายการวิทยุ, รายการโทรทัศน์ ฯลฯ ปัจจุบันในยุคสารสนเทศ (Information Age) การปฏิบัติการข่าวสารได้พัฒนารูปแบบมาผ่านทางระบบสื่อสารโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนสื่อออนไลน์ทาง อินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้การกระจายตัวของข่าวสารมีความรวดเร็วแบบ Real time

การปฏิบัติการข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ทางลบ เช่น เว็บไซต์หมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ กลุ่มต่อต้านคณะรักษาความสงบแห่งชาติและรัฐบาล สงครามข่าวสารแย่งชิงมวลชนภาคใต้ การต่อต้านนโยบายรัฐบาล กรณี Single Gateway

ผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของกองทัพไทยใน ๒ ลักษณะ คือ

๑. ความมั่นคงภายในประเทศ ได้แก่ บ่อนทำลายสถาบันหลัก, สงครามการเมือง และการก่อความไม่สงบ
๒. ความมั่นคงระหว่างประเทศ ได้แก่ การแทรกแซงรัฐหรือประเทศอื่น และการก่อการร้าย

แนวทางที่จะปฏิบัติกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการข่าวสาร ต้องมีการเฝ้าระวังสืบค้น ติดตามและตรวจสอบ แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของกองทัพไทย อย่างต่อเนื่อง และตลอดเวลา ทั้งภายใน และภายนอกประเทศอย่างใกล้ชิดรวมถึงการปฏิบัติการเชิงรุกบางโอกาสภายใต้กรอบกฎหมายที่มีอยู่ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศ เตรียมความพร้อมโดยการพัฒนาศักยภาพพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และรู้เท่าทันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ รวมถึงพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือพหุภาคีระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นประชาคมไซเบอร์ (Cyber Community)

ปัจจุบันรัฐบาลทั่วโลกต่างให้ความสำคัญในการควบคุมข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก บางรายทำเกินขอบเขตที่สาธารณชนจะยอมรับได้ก็มี อย่างเช่นกรณีของ นายเอ็ดเวิร์ด สโนว์เดน ที่ออกมาแฉข้อมูลความพยายามของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการดักฟังผู้นำทั่วโลก จนทำให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลเยอรมนี ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ที่ถดถอยของอินโดนีเซียกับออสเตรเลีย ที่มาจากสาเหตุการแอบดักฟังโทรศัพท์เหมือนกัน นอกจากนี้ในเอกสารที่ นายเอ็ดเวิร์ด สโนว์เดน นำออกมาแฉนั้น ยังอธิบายถึงการที่องค์กรด้านความมั่นคงสหรัฐฯ สนับสนุนเงินทุนจำนวนมาก ให้กับบริษัทชั้นนำต่างๆ ที่ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Yahoo, Microsoft และ Apple เพื่อเข้าถึงข้อมูลผู้ใช้บริการทั่วโลก ซึ่งถ้ามองดูดีๆ นี่ถือเป็นภัยทางความมั่นคงของทุกประเทศทั่วโลก การลुकฮือของประชาชนจนล้มล้างรัฐบาลได้สำเร็จของหลายประเทศในตะวันออกกลาง หรือที่รู้จักกันในชื่อ ‘อาหรับสปริง’ ส่วนหนึ่งมาจากอินเทอร์เน็ตที่ประชาชนใช้ในการสื่อสาร ซึ่งรัฐบาลไม่มีความสามารถ หรืออำนาจในการปิดการสื่อสารประเภทนี้ จนทำให้ถูกโค่นล้มไปในที่สุด

ขณะที่ไทย เว็บไซต์ Facebook ยังทราบข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนชาวไทยมากกว่ารัฐบาล ซึ่งทราบแม้กระทั่งใครเป็นเพื่อนกับใครและกำลังจีบใครอยู่ รัฐบาลจีนตระหนักถึงปัญหานี้ดี จึงไม่อนุญาตให้เว็บไซต์อย่าง Facebook, Twitter หรือแม้กระทั่ง Google ที่มีสัญชาติอเมริกัน ให้บริการกับประชาชนของตัวเอง แต่กลับให้บริษัทจีน ทำการเปิดเว็บไซต์ใหม่ที่ให้บริการใกล้เคียงกัน จึงทำให้รัฐบาลจีนยังสามารถควบคุมข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งก็เป็นดาบสองคม เพราะประชาชนชาวจีนอาจถูกกลั่นแกล้งหรือแสดงออก เช่น กรณีของนาย อ้าย เหวยเหวย ศิลปินเบอร์ ๑ ของจีน ผู้ร่วมออกแบบปักกิ่งสเตเดียม (Beijing National Stadium) หรือที่หลายๆ คนเรียกว่า "สนามรังนก" (Bird's Nest ที่เลื่องชื่อในการแข่งขันโอลิมปิก ยังถูกจับกุม หลังทำผลงานศิลปะลงในอินเทอร์เน็ตประชดประชันรัฐบาลจีน ในเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน สงครามทางข้อมูลข่าวสารเหล่านี้คงจะมีแต่เพิ่มความเข้มข้นขึ้นในยุคไร้พรมแดน

การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation: IO) แม้จะเป็นการปฏิบัติการที่ฝ่ายหน่วยงานความมั่นคง เช่น ทหารนำมาใช้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการข้อมูลข่าวสารทั้งของฝ่ายตนเอง และฝ่ายตรงข้าม ให้เป็นเครื่องมือสร้างความได้เปรียบฝ่ายตัวเองในการทำศึกสงคราม หรือการต่อสู้เพื่อเอาชนะฝ่ายข้าศึกศัตรู หรือฝ่ายตรงข้ามนั่นเอง แต่สิ่งที่ปรากฏท่ามกลางสงครามสื่อสารมวลชนอยู่ในขณะนี้ คือ การปล่อยข่าวลือ แพร่ข่าวลวง การบิดเบือนข่าวสารอย่างหนัก ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง ก็น่าจะทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับการใช้ปฏิบัติการ "IO" เพื่อชิงไหวชิงพริบ ซึ่งความได้เปรียบกันมากยิ่งขึ้นไปอีก.

๖. ความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ

ในทศวรรษที่ผ่านมา คน ชุมชน และสังคมไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และผลกระทบมีระดับรุนแรงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น วิกฤติเศรษฐกิจ การเงิน ความขัดแย้งและเหตุจลาจลทางการเมือง ภัยพิบัติสึนามิ อุทกภัย และภัยแล้ง ภัยเหล่านี้มีแนวโน้มจะมี ความถี่และความรุนแรงมากขึ้น แนวคิดเรื่อง “ความมั่นคงของมนุษย์” จึงมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อม ให้แก่คน ชุมชน และสังคมให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะเจ้าภาพเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ ได้ผลักดัน การเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ โดยได้พัฒนามาตรฐาน และตัวชี้วัดความมั่นคงของ มนุษย์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต การดำเนินการดังกล่าว เป็นเพียง เครื่องมือหนึ่งในการดำเนินงานด้านความมั่นคงของมนุษย์ ยังไม่สามารถขับเคลื่อนและผลักดัน รวมทั้งสร้าง ความร่วมมือให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงให้จัดทำ “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๖” เพื่อเป็นเครื่องชี้นำการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ โดยอาศัยความร่วมมือ ของภาคีระดับต่างๆ อย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน เพื่อให้เกิด การบูรณา การในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพความหมายของ “ความมั่นคงของมนุษย์” ตามคำจำกัดความของ แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคม สงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๙) หมายถึง การที่ ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความ ปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหา ความยากจน ไม่สิ้นหวัง และมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

แนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ในสังคมไทย

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวาง ดังที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้ระบุ องค์ประกอบไว้ ๗ มิติ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง ส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ระบุมิติต่างๆ ของความมั่นคงของมนุษย์ไว้ ๑๒ มิติ และได้จัดทำตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแต่ละมิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ อาหาร การศึกษา การมีงาน และมีรายได้ ครอบครัว ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิทธิและความเป็นธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมทรัพยากร/พลังงาน

เมื่อพิจารณามิติต่างๆ เหล่านี้ จะพบว่าความมั่นคงของมนุษย์จึงไม่ใช่เรื่องที่หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดจะ สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง และการจัดการที่จะมีผลต่อการยกระดับความมั่นคงของมนุษย์ อาทิ เรื่องสุขภาพ การศึกษา การมีงานทำ ฯลฯ อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานจำนวนมาก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนความมั่นคงของมนุษย์ จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ ความมั่นคงของมนุษย์ในลักษณะ “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ” หรือ “ยุทธศาสตร์เชื่อมโยง” เพื่อแสวงหาและ พัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วน

การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ

ในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปีหลังของศตวรรษที่ ๒๐ ประชากรสูงอายุในประเทศไทยขยายตัวร้อยละ ๓.๗ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ประเทศไทยมี ประชากรสูงอายุร้อยละ ๙.๖ ซึ่งนับว่ามากที่สุดเ็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สัดส่วนนี้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อเทียบเคียงจากการกำหนดของสหประชาชาติ ๔ นับว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในขั้นต้น แล้ว ทั้งนี้มีประมาณการว่าสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๙.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ และร้อยละ ๒๖.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๙๕ อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุนับว่าเร็วกว่าที่เคยเกิดขึ้นในประเทศตะวันตกหลายเท่า ในขณะที่ผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้น เด็กและคนวัยแรงงานจะมีจำนวนลดลง สัดส่วนกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕- ๕๙ ปี) ในประชากรทั้งหมดจะลดลงจากร้อยละ ๖๗.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นร้อยละ ๖๕.๙ และ ๖๑.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๗๓ ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๙ เป็น ร้อยละ ๑๗.๕ และ ๒๕.๑ ในระยะเวลาเดียวกัน ทำให้คนวัยแรงงานจะต้องรับภาระการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ๖ ในปี พ.ศ.๒๕๕๐แรงงาน๖คนมีภาระดูแลผู้สูงอายุ ๑ คนแต่คาดว่าในปี พ.ศ.๒๕๗๐ แรงงาน ๓ คนจะต้องรับภาระ ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน

นอกจากปัญหาผลิตภาพการผลิตที่จะลดลงแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์เป็นแรงกดดันที่จะ ทำให้ผู้สูงอายุไทยเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ นอกจากความเสี่ยงด้านสุขภาพที่สร้างข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวัน แล้ว ผู้สูงอายุไทยยังมีความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เพราะไม่มีหลักประกันรายได้ และมีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และมี สัดส่วนสูงที่ตกอยู่ใต้เส้นความยากจนในอนาคตการดูแลผู้สูงอายุโดยลูกหลาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยอาจทำได้ยากขึ้นอันเนื่องมาจากอัตราพึ่งพิงที่สูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทาง ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุบางส่วนมีความเสี่ยงจะถูกทอดทิ้ง

ในอีกด้านหนึ่ง งานวิจัยพบว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ ๘๐ ปีขึ้นไปจึงจะอยู่ในภาวะพึ่งพิง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ขณะที่ผู้สูงอายุในช่วง ๖๐-๗๙ ปียังมีศักยภาพพอที่จะทำงานได้ การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงจะมี ส่วนสำคัญต่อการเตรียมรับมือกับสถานการณ์สังคมสูงอายุ

นอกจากนี้ผลการศึกษาแนวโน้มความเสี่ยงของสังคมไทยในระยะเวลาสิบปีข้างหน้าแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่มี ความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของมนุษย์ได้แก่ ผู้สูงอายุ เกษตรกร แรงงานนอกระบบ แรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า และประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

โครงสร้างเชิงสถาบันที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญความมั่นคงของมนุษย์จำแนกตาม “กลุ่มเสี่ยง” กลุ่มผู้สูงอายุ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญเนื่องจาก ปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Ageing society) ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยขึ้นต้น เมื่อเทียบเคียงจากการ กำหนดของสหประชาชาติ และอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในประเทศไทยนับว่าเร็วกว่าที่เคยเกิดขึ้นใน ประเทศตะวันตกหลายเท่า จากร้อยละ ๑๑.๕ ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็น ร้อยละ ๑๙.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ และร้อยละ ๒๖.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยเป็นความท้าทายต่อผู้สูงอายุและต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับ สิ่งที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการวางระบบการออมสำหรับวัยเกษียณ การประกันรายได้ให้กับผู้สูงอายุ (เบี้ยยังชีพ) และระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น กลุ่มผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมจากความไม่พร้อมและไม่เตรียมการ เข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการคลังของประเทศที่ต้องเข้ามาดูแลทั้งในด้านการดำรงชีพ สวัสดิการ และการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับความคุ้มครองจากนโยบายของ ภาครัฐหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ เช่น กลุ่มแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น ดังนั้น ประเด็นปัญหาของกลุ่ม ผู้สูงอายุเมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับแนวโน้มความมั่นคงมนุษย์ในอีกสิบปีข้างหน้า จึงควรมุ่งความสนใจในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑) ความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลแหล่งต่างๆ พบว่าผู้สูงอายุมักจะเป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มากที่สุด ทั้งความเสี่ยงในด้านรายได้ ความเสี่ยงจากปัญหาความยากจน และขาดหลักประกันทางสังคมที่เพียงพอ ในส่วนของรายได้ผู้สูงอายุราว ๒ ล้านคนดำรงชีวิตด้วยรายได้ระหว่าง ๔๐๐-๓,๓๐๐ บาทต่อเดือน๑๑ เหตุที่เป็น เช่นนี้เนื่องด้วยกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ (๒.๙ ล้านคน) เป็นแรงงานนอกระบบ และในจำนวน นี้ราวร้อยละ ๗๐ ทำงานในภาคการเกษตร๑๒ ซึ่งมีระดับรายได้ที่ค่อนข้างต่ำกว่าภาคการผลิตอื่นๆ ขณะเดียวกันมีผู้สูงอายุถึงกว่าร้อยละ ๘๕ ที่มีการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า๑๓ จากระดับรายได้ที่ค่อนข้างต่ำทำให้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลความยากจนของไทยในปีพ.ศ. ๒๕๕๔ พบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุยากจนต่อประชากร ผู้สูงอายุทั้งหมด มีค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ นั่นคือมีสัดส่วนราวร้อยละ ๑๖ ขณะที่สัดส่วนของคนจนต่อ ประชากรทั้งประเทศอยู่ที่ ร้อยละ ๑๓๑๔ แม้ว่านโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะช่วยจุนเจือรายได้และกลายเป็นแหล่ง รายได้หลักสำหรับครัวเรือนกว่า๑.๖๗ ล้านครัวเรือนและส่งผลทำให้สัดส่วนผู้สูงอายุยากจนลดลงอย่างมากจาก เดิมในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เคยสูงถึงร้อยละ ๒๗ แต่ในภาพรวมแล้วหลักประกันจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังคงไม่เพียงพอ จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งต้องมีภาระค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าใช้จ่ายด้าน สุขภาพในสัดส่วนที่สูงกว่าช่วงวัยอื่นๆ

๒) ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความเป็นอยู่

ผู้สูงอายุเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับความเสื่อมถอยทางกายภาพของร่างกาย ซึ่งส่งผลตามมาทำให้ต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูง และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้ดูแล โดยเฉพาะการดูแลจากบุตรหลาน อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มในระยะสิบกว่าปีที่ผ่านมาพบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียว และอยู่อาศัยโดยลำพังกับคู่สมรสเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเดิมในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๓.๖ และ ๑๑.๖ ตามลำดับ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เพ็ญเป็นร้อยละ ๘.๖ และ ๑๗.๖ ตามลำดับ๑๕ แนวโน้มที่น่าเป็นห่วงอีกประการหนึ่งคือแนวโน้มการหย่า และแยกกันอยู่ โดยเฉพาะในผู้สูงอายุวัยต้น (๖๐-๖๙ ปี) ที่สูงขึ้นจากเดิมในปีพ.ศ. ๒๕๓๗ สัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๒.๕ ในปีพ.ศ. ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๔๑๖ การอยู่ลำพังของผู้สูงอายุจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตหลายประการ เช่น การดูแลตัวเองทางการเงิน การช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ที่ลดลงตามความเสื่อมถอยของร่างกาย (ร้อยละ ๑๕ ของผู้มีอายุมากกว่า ๘๐ ปีขึ้นไปจะอยู่ในภาวะทุพพลภาพ) นอกจากนี้กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ ลำพังที่อยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์ต่างๆ เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่จะกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงของสังคม เพราะกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์นั้นจะมีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่สถานสงเคราะห์โดยเฉพาะของรัฐไม่มีการเพิ่มจำนวน มากขึ้น

การดำเนินการในภาครัฐเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ผ่านมา แม้จะมีจุดแข็งที่มีการออก พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ๒ ฉบับ และเกิดคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่ทำงานด้านนี้โดยเฉพาะก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว การบูรณาการการทำงานยังพบข้อจำกัดบางประการ และแม้จะมีความพยายามถ่ายโอนภารกิจ บางอย่างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพ และการจัดการสถาน สงเคราะห์คนชรา แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก สำหรับระบบการส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ นั้น แม้ว่าจะมีพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการรองรับมากที่สุด แต่ก็ยังประสบกับปัญหาด้านงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำของ ประเทศไทยปี ๒๕๕๔ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖) หน้า ๒-๑๖. รายจ่ายที่สูงมากสำหรับผู้สูงอายุและมีแนวโน้มที่จะสูงมากขึ้นเรื่อยๆ ในส่วนระบบหลักประกันเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ แม้จะสามารถรองรับผู้มีงานทำในวัยเกษียณสำหรับข้าราชการและผู้ประกันตนสามารถรองรับผู้สูงอายุ ได้จำนวนหนึ่ง แต่ไม่สามารถรองรับผู้สูงอายุที่อยู่ในแรงงานนอกระบบได้อย่างแท้จริง และแม้ว่าในมาตรา ๔๐ ของ พ.ร.บ. ประกันสังคม จะมีการขยายหลักประกันรายได้ให้ครอบคลุมประชากรสูงอายุทั้งประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะ มีจำนวนผู้สูงอายุเข้าโครงการจำนวนมาก แต่ปัญหาในอนาคตคือการบริหารจัดการทางการคลังให้มีความยั่งยืน ท่ามกลางภาระด้านงบประมาณที่จะสูงขึ้นอย่างมาก

ในด้านระบบบริการทางสังคมนั้นได้สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ให้บริการสังคมและสวัสดิการสังคมมากขึ้น ในระบบและกลไกของรัฐดังกล่าว ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้มีความพยายามที่จะแสดงและสนับสนุนบทบาทหน่วยงานที่จะเอื้อให้เกิดการ ส่งเสริมความมั่นคงของกลุ่มผู้สูงอายุ มาโดยตลอด แต่ปัญหาสำคัญที่รัฐต้องเผชิญในอนาคตคือปัญหาด้าน งบประมาณในการดูแลสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุทั้งในและนอกระบบแรงงาน

หน่วยงานและองค์กรที่มีภารกิจเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุน เสริมสร้างให้เกิดความ มั่นคงมนุษย์ในประเด็นกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดย สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลังโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (กองทุน การออมแห่งชาติ) กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำนักงานประกันสังคม/ กองทุน ประกันสังคม คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาผู้สูงอายุและหน่วยงานเอกชนที่ ให้บริการด้านที่พักพิง เช่น มูลนิธิธารานุเคราะห์นโยบาย แผนงาน มาตรการและการดำเนินงานส่งเสริมและดูแล ผู้สูงอายุ

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ การสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุไทยสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ มี เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมี คุณภาพ โดยคนไทยมี ความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ก้าวรุดด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มี หลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษา ท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู้งการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุค ใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง ประเด็นยุทธศาสตร์ มีดังนี้

๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

(๑.๑) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว

(๑.๒) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา

(๑.๓) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา

(๑.๔) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

(๑.๕) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

(๑.๖) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

(๑.๗) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ทั้งในช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ช่วงวัย แรงงาน ช่วงวัยสูงอายุ

- ๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑
- (๓.๑) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ สำหรับศตวรรษที่ ๒๑
ทุกประเภท และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก
- (๓.๒) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม
- (๓.๓) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ
- ๔) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย
- (๔.๑) การพัฒนา และส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ
- (๔.๒) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบ สนับสนุน ที่เหมาะสม
สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ
- (๔.๓) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มี ความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้าง
และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ
- ๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
- (๕.๑) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ
- (๕.๒) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ
- (๕.๓) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี
- (๕.๔) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี (๕.๕) การส่งเสริม
ให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่
- ๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- (๖.๑) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย
- (๖.๒) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น
ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- (๖.๓) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน
- (๖.๔) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ
- (๗.๑) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการ เติบโตของอุตสาหกรรม
กีฬา ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมาย
การพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- (๗.๒) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง
- (๗.๓) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในภูมิภาค
- (๗.๔) พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี
- (๗.๕) กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่างๆ

ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน ในการร่วม คิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดิน ในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อม ของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถ พัฒนาเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง ประเด็นยุทธศาสตร์มีดังนี้

๑) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

(๑.๑) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก

(๑.๒) ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑.๓) กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร

(๑.๔) เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ และความริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน

(๑.๕) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย

(๑.๖) ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่ม

(๑.๗) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา

๒.) จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและ ปลอดภัยให้สามารถตอบสนอง ต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต

(๒.๑) ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไก การบริหารงานในระดับภาคกลุ่มจังหวัดนวัตกรรม

(๒.๒) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้เทคโนโลยีและ

(๒.๓) การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่

๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

(๓.๑) สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม

(๓.๒) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

(๓.๓) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

(๓.๔) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม

(๓.๕) สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

(๓.๖) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

๔) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

(๔.๑) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถ ในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ

(๔.๒) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง

(๔.๓) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน

(๔.๔) สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สังคมไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเริ่มปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ซึ่งการสร้างหลักประกันรายได้ในวัยสูงอายุเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ดังปรากฏในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้าง ความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการยกระดับคุณภาพ บริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษา และสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการ คู้มครองทางสังคมในประเทศไทย และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงาน และการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และเสริมสร้างรายได้ สูงขึ้น และการสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ ๔๐ รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และ ผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม การ พัฒนาการองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุน เพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึง ปัจจัยการผลิต คุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และ บูรณาการเพื่อการลดความ เหลื่อมล้ำมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการการจ้างงาน ผู้สูงอายุ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการการจ้างงานผู้สูงอายุ และอนุมัติหลักการ ร่างพระราช กฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้บริษัทหรือห้าง หุ้นส่วนนิติบุคคลหักรายจ่ายได้ ๒ เท่า ของรายจ่ายประเภทเงินเดือน และค่าจ้างสำหรับการจ้างบุคลากรผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ซึ่งมีอัตราค่าจ้างไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน โดยนายจ้างสามารถขอใช้สิทธิได้ ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนลูกจ้าง ทั้งหมด ทั้งนี้ ลูกจ้างจะต้องไม่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ กรรมการ ผู้บริหาร หรือเคยเป็นผู้บริหารของกิจการ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๓๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่ นายจ้างที่เป็นบริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนนิติ บุคคล ซึ่งรับผู้สูงอายุที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไปเข้าทำงาน สำหรับเงิน ได้เป็นจำนวนร้อยละ หนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้ จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุโดยนายจ้างสามารถใช้สิทธิได้ไม่เกิน ร้อยละสิบของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นไป หากผู้สูงอายุทำงานหลายแห่ง ในเวลาเดียวกัน ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลที่รับผู้สูงอายุเข้าทำงานก่อน เป็นผู้ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ แต่ไม่รวมถึงการจ้าง ดังนี้

๑. เป็นผู้มิใช่สัญชาติไทย
๒. เป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็น ผู้สูงอายุที่ได้ขึ้น ทะเบียนหางานไว้กับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
๓. ไม่เป็นและไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่จ้างผู้สูงอายุ ดังกล่าวหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน

มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage)

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) เป็นมาตรการเพื่อให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป สามารถนำที่อยู่อาศัยที่ตนมีกรรมสิทธิ์ และปลดภาระหนี้มาเปลี่ยนเป็นรายได้ในการดำรงชีพเป็นรายเดือน ซึ่งมูลค่าเงินที่กู้ได้จะขึ้นอยู่กับ อายุของผู้กู้ มูลค่าบ้าน และอัตราดอกเบี้ยต่อมารณาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน (Reverse Mortgage) ของสถาบัน การเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติให้สอดคล้องกันตามหลักเกณฑ์ของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและแนวนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยแนวนโยบายดังกล่าวใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้ผู้สูงอายุ ที่มีค่าจ้างเกินกว่าเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อคน ทั้งนี้ ผู้สูงอายุดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) คำจำกัดความ “สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน (Reverse Mortgage)” หมายความว่า การให้สินเชื่อแก่ผู้ที่เป็นผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กู้ และปลดภาระหนี้เป็นหลักประกัน โดยเงินสินเชื่อที่ผู้ที่เป็นผู้สูงอายุจะได้รับอาจมีลักษณะเป็นเงินก้อน รับทั้งจำนวนหรือทยอยรับเงินเป็นงวดจนกว่าผู้กู้จะเสียชีวิตหรือครบกำหนดอายุสัญญาสินเชื่อ ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้ โดยผู้กู้ไม่ต้องชำระหรือผ่อนชำระคืนสินเชื่อจนกว่าผู้กู้จะเสียชีวิตหรือครบ กำหนดอายุสัญญาสินเชื่อแล้วแต่กรณี และในระหว่างที่สัญญามีผลบังคับใช้นั้น ผู้กู้ยังคงมีกรรมสิทธิ์ และสามารถอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยดังกล่าวที่ตนเองนำมาเป็นหลักประกันได้ ซึ่งสถาบันการเงิน จะบังคับหลักประกันดังกล่าวเพื่อชำระคืนสินเชื่อทั้งหมดที่ผู้กู้ได้รับจากสถาบันการเงิน “ผู้ที่อาจได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อ” หมายความว่า บุคคลที่อาจ ได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อของผู้กู้ เช่น ทายาทของผู้กู้ คู่สมรสของผู้กู้ เจ้าของรวมในที่อยู่ อาศัยที่เป็นหลักประกันและผู้อยู่อาศัยร่วมที่ผู้กู้ได้แจ้งให้สถาบันการเงินรับทราบในระหว่างที่สัญญา สินเชื่อมีผลบังคับใช้

(๒) หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน ในการทำ ธุรกิจสินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน สถาบันการเงินควรมีบุคลากรที่มีความรู้ และความเข้าใจในสินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน และมีระบบงานและระบบ การบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันอย่าง เพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สถาบันการเงินควรพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากการให้ สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันและจัดให้มีแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่ เหมาะสม เช่น มีการกำหนดคุณสมบัติผู้กู้ (เช่น อายุ) ลักษณะที่อยู่อาศัยที่จะรับเป็นหลักประกัน (เช่น ประเภท สถานที่ตั้ง และมูลค่าของที่อยู่อาศัย) และเงื่อนไขในการให้สินเชื่อที่ผู้กู้ต้องปฏิบัติตาม (เช่น การดูแลรักษาที่อยู่อาศัยที่เป็นหลักประกัน) รวมถึงควรให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภค (เช่น มีการดำเนินการให้ผู้กู้และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อเข้าใจถึงเงื่อนไขของสินเชื่อ และสิทธิของตนในกรณีต่าง ๆ) และมีการพิจารณาความพร้อมของผู้กู้ในการได้รับสินเชื่อ โดยสถาบัน การเงินควรถือปฏิบัติดังนี้

(๒.๑) การดำเนินการและการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการให้สินเชื่อเพื่อ ผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน ในการให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลตามประกาศและแนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

๑) การจัดทำนโยบายการให้สินเชื่อ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตาม แนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ โดยสถาบันการเงินควรจัดทำ นโยบายในการให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมคุณสมบัติผู้กู้และที่อยู่อาศัยที่เป็น หลักประกัน กระบวนการและระเบียบ วิธีปฏิบัติในการให้สินเชื่อ การบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง การควบคุม ภายใน การจัดทำบัญชี และการรายงานและติดตามความเสี่ยงที่เกิดจากการให้สินเชื่อ โดยนโยบายดังกล่าวควร ได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการของสถาบันการเงิน รวมทั้งสถาบันการเงินควรมีการทบทวนนโยบายอย่าง สม่าเสมอ หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

๒) การวิเคราะห์สินเชื่อ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามแนวนโยบาย ธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการ ทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ

๓) การจัดชั้นและกันเงินสำรอง ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วย หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน

๔) การดำรงเงินกองทุน ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามประกาศธนาคาร แห่งประเทศไทยว่าด้วย หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดยวิธี Standardised Approach หรือ หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนและการดำรงสินทรัพย์สภาพ คล่องสำหรับบริษัทเงินทุน หรือบริษัท เครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี

๕) การเรียกดอกเบี้ยและค่าบริการต่าง ๆ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตาม ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี

๖) การรับรู้รายได้ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่ง ประเทศไทยว่าด้วยข้อกำหนด เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีของสถาบันการเงิน

๗) ระยะเวลาการถือครองอสังหาริมทรัพย์รอการขาย ให้สถาบันการเงิน ถือปฏิบัติตามประกาศธนาคาร แห่งประเทศไทยว่าด้วยอสังหาริมทรัพย์รอการขาย

(๒.๒) การคุ้มครองผู้บริโภคในการนำเสนอข้อมูลและเงื่อนไขของการให้สินเชื่อ รวมถึงการ จัดการเรื่อง ร้องเรียน ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการนำเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วย การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม รวมถึงควรมีการปฏิบัติดังนี้

๑) การนำเสนอข้อมูลแก่ผู้กู้และผู้ที่สามารถได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อ สถาบันการเงินควรเปิดเผยข้อมูลขั้นต่ำให้แก่ผู้กู้ในช่วงก่อนเข้าทำสัญญาช่วงขณะเข้าทำสัญญา และ ช่วงเวลาระหว่างที่สัญญาจะมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายกำหนดและจัดทำตารางข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้กู้ตามที่กำหนด เพื่อให้ผู้กู้ได้รับทราบถึงข้อมูลและเงื่อนไขของสินเชื่อ ตลอดจนสามารถตัดสินใจเลือกสินเชื่อ ที่เหมาะสมกับความต้องการและความเสี่ยงของตน ทั้งนี้ สถาบันการเงินควรจัดให้มีกระบวนการ ดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่าผู้กู้และผู้ที่สามารถได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อได้รับทราบข้อมูลและ เงื่อนไขของสินเชื่อดังกล่าวอย่างน้อยก่อนหรือระหว่างที่ผู้กู้เข้าทำสัญญาสินเชื่อ เพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อาศัยเป็นหลักประกัน

๒) การให้สิทธิแก่ผู้กู้และผู้ที่สามารถได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อ

๒.๑) ในกรณีที่สถาบันการเงินจะบังคับหลักประกันเพื่อชำระหนี้ สถาบันการเงินควรให้สิทธิแก่ผู้กู้และผู้ที่สามารถได้รับผลกระทบจากการขอสินเชื่อในการเลือกชำระหนี้ และถอนหลักประกันก่อนดำเนินการบังคับหลักประกันดังกล่าว

๒.๒) ในกรณีที่สถาบันการเงินจำหน่ายหลักประกันได้มูลค่าเกินกว่า มูลค่าหนี้ให้สถาบันการเงินคืนเงินส่วนเกินดังกล่าวให้แก่ผู้กู้หรือบุคคลใดตามที่ผู้กู้ตกลงกันไว้หรือตามที่ กฎหมายกำหนดกรณีที่ยกเว้นหนี้สูญลง เพราะผู้กู้เสียชีวิต แต่หากสถาบันการเงินจำหน่ายหลักประกัน ได้มูลค่าต่ำกว่ามูลค่าหนี้ สถาบันการเงินไม่สามารถไล่เบี้ยจากผู้กู้หรือให้ผู้กู้รับผิดชอบส่วนขาดทุนดังกล่าว

๒.๓) ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถให้บริการสินเชื่อเพื่อ ผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันได้อย่างต่อเนื่อง สถาบันการเงินควรให้สิทธิแก่ผู้กู้ในการ เลือกชำระคืนยอดหนี้คงค้างและยกเลิกสัญญาสินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน ได้ภายในระยะเวลาตามที่ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้กู้เลือกไม่ใช้สิทธิข้างต้นหรือไม่ดำเนินการอื่นใด เพื่อชำระหนี้คงค้าง สถาบันการเงินควรโอนสินเชื่อดังกล่าวไปยังสถาบันการเงินอื่นและแจ้งให้ผู้กู้ รับทราบล่วงหน้าในระยะเวลาอันควร

(๒.๔) การจัดทำข้อมูล สถาบันการเงินควรจัดให้มีข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการ ให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกันไว้ที่สถาบันการเงิน เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพันธ์ สาสัตย์ และคณะ (๒๕๕๘) รายงานฉบับสมบูรณ์ วิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานและแนวทางการให้บริการผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาในสถานดูแลระยะยาว” เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed method) ที่รวมทั้งการวิจัยเอกสารซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษามาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาในสถานดูแลระยะยาว กลไกการควบคุมและกำกับมาตรฐานสำหรับสถานประกอบการผู้สูงอายุ การพัฒนามาตรฐานและแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาในสถานบริการในบริบทของประเทศไทยและความเป็นไปได้

ในการนำมาตราฐานไปใช้ การดำเนินการวิจัยระหว่าง เดือนสิงหาคม ๒๕๕๖ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ เป็นการวิจัยเอกสาร ในประเด็นมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาในสถานดูแลระยะยาวและกลไกการควบคุมและกำกับมาตรฐาน สำหรับสถานดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long-term care facilities) ในประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป ออสเตรเลียและเอเชียรวมทั้งหมด ๑๐ ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สวีเดน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และเขตเศรษฐกิจฮ่องกง ร่วมกับการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์การดูแลผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดพื้นที่ ศึกษาครอบคลุม ๔ ภาค ภาคละ ๑ กลุ่ม ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ รวมทั้ง เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อีก ๒ กลุ่ม รวม ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๐ คน รวมผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมด ๖๐ คน และการศึกษาระยะที่ ๒ เป็นการสังเคราะห์ผลการศึกษาระยะที่ ๑ ทั้งการวิจัยเอกสารและการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตราฐานและแนวทางการดูแล กลไกการควบคุมกำกับมาตรฐานสำหรับสถานดูแลระยะยาว และจัดเวทีวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำมาตราฐานไปใช้

ผลการศึกษา ๑. ระบบการดูแลระยะยาว ในภาพรวมสามารถแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มตามนโยบาย การดูแลระยะยาวและแหล่งการคลัง คือ ๑) สิทธิประโยชน์แบบถ้วนหน้าภายใต้การดูแลระยะยาวระบบเดียว อาจแยกระบบการดูแลระยะยาวออกจากระบบบริการสุขภาพเป็นสิทธิประโยชน์ จัดบริการคู่ขนานหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริการสุขภาพก็ได้ กลไกการจ่ายอาจมาจากภาษี เช่น ประเทศสวีเดน จากประกันสังคมหรือผสมผสาน เช่น เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น โดยมีการร่วมจ่าย ๒) สิทธิประโยชน์แบบถ้วนหน้าภายใต้การดูแลระยะยาวแบบผสม ให้สิทธิแก่ประชาชนผ่านรูปแบบการดูแลที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ให้บริการสุขภาพแบบถ้วนหน้าแต่การช่วยเหลือด้านสังคมจะคำนึงถึงฐานะของครอบครัว เช่น ออสเตรเลียและฝรั่งเศส บางประเทศกำหนดให้การช่วยเหลือด้านสังคมต้องมีการประเมินรายได้ เช่น ประเทศแคนาดา และนิวซีแลนด์ ๓) เน้นให้การช่วยเหลือเฉพาะผู้ยากไร้ ใช้วิธีประเมินรายได้และใช้แหล่งการคลังแบบภาษี เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ และ ๔) กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว ๒. มาตรฐานการดูแลระยะยาวในสถานบริการ จากการสังเคราะห์มาตรฐานการดูแลระยะยาวในต่างประเทศ รวมทั้งผลที่ได้จากการวิจัยในประเทศไทย สามารถแบ่งมาตรฐานออกเป็น ๗ ด้าน ๗๐ มาตรฐาน โดยจัดหมวดหมู่มาตรฐานตามโครงสร้าง กระบวนการและผลลัพธ์ ดังนี้ ๑) มาตรฐานโครงสร้างในการดูแล (structure of care) ประกอบด้วย ๓ ด้าน ๒๘ มาตรฐาน ๑.๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) มีทั้งหมด ๖ มาตรฐาน ๑.๒) ด้านบุคลากร (Staff) มีทั้งหมด ๖ มาตรฐาน ๑.๓) ด้านการจัดการ (Management) มีทั้งหมด ๑๖ มาตรฐาน ๒) มาตรฐานกระบวนการดูแล (process of care) ประกอบด้วย ๓ ด้าน ๓๒ มาตรฐาน ๒.๑) ด้านบริการดูแล (Care service) มีทั้งหมด ๒๔ มาตรฐาน ๒.๒) ด้านความปลอดภัยในการดูแล (Safety of care) มีทั้งหมด ๕ มาตรฐาน ๒.๓) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) มีทั้งหมด ๓ มาตรฐาน ๓) มาตรฐานผลลัพธ์ของการดูแล (outcomes of care) ประกอบด้วย ๑ ด้าน ๑๐ มาตรฐาน ๓.๑) ความพึงพอใจและคุณภาพในการดูแล มีทั้งหมด ๑๐ มาตรฐาน รวมทั้งแบ่งมาตรฐานออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑)

มาตรฐานขั้นพื้นฐานที่ใช้สำหรับการขอจัดตั้งสถานบริบาลซึ่งเป็นกระบวนการบังคับในทุกประเทศ จำนวน ๓๒ มาตรฐาน ๒) มาตรฐานควบคุมกำกับ เพื่อการตรวจสอบคุณภาพระหว่างการดำเนิน จำนวน ๒๘ มาตรฐาน และ ๓) มาตรฐานส่งเสริม จำนวน ๑๑ มาตรฐาน ๓. กลไกการควบคุมและกำกับมาตรฐานสำหรับสถานประกอบการ ผู้สูงอายุ ในบริบทของประเทศไทย เนื่องจากระบบการดูแลระยะยาวนั้นครอบคลุมทั้งบริการสุขภาพและ บริการด้านสังคม การกำหนดมาตรฐานจึงควรจำแนกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) มาตรฐานสถานสงเคราะห์หรือบ้านพัก คนชราซึ่งยังช่วยเหลือตัวเองได้ ควรเป็นภารกิจของกระทรวงพัฒนาการสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ ๒) มาตรฐานสถานบริบาล หรือสถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล ควรเป็นภารกิจของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากการจัดบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาปานกลางถึงสูงมีความจำเป็นต้องใช้ บุคลากรทางด้านสุขภาพในการจัดบริการ การควบคุมกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐาน ควรเป็นบทบาทขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กทม. อบจ. หรือ เทศบาลนครขนาดใหญ่ เพื่อทำหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบ กิจการสถานบริบาล เอกชนตามมาตรฐาน โดยพิจารณาร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมทั้งดำเนินการ ตรวจจับประเมินคุณภาพบริการระหว่างการดำเนินการเป็นระยะๆ ทั้งในกรณีการขอเปิดกิจการดูแลที่บ้านและการ ดูแลในสถานบริบาล การดำเนินการกำกับดูแลการจัดระบบบริการระยะยาวในชุมชนและในสถานบริบาล ควรมี คณะกรรมการระดับจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายก อบจ เป็นเลขานุการ มีผู้แทนกระทรวงที่ เกี่ยวข้อง ผู้แทนสภาผู้สูงอายุ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อประสานแนวทางการ ทำงาน ในระดับอำเภอควรมีกรรมการในลักษณะเดียวกัน แต่มีนายอำเภอเป็นประธานเพื่อจัดทำแผนและ ประสานงานภายในอำเภอ

การศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย โดยสำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ ๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการศึกษาที่พบมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ การศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย เพื่อสำรวจความ ต้องการการจัด สวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาได้เป็น ๗ ประเด็น ดังนี้

๑. ความต้องการด้านบริการทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะ แก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขามากที่สุด รองลงมาเป็น การให้ยืม สนับสนุนกายอุปกรณ์ และการ ช่วยเหลือ งานบ้าน ตามลำดับ

๒. ความต้องการด้านสุขภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้าน และให้ ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส. อสม.) และโรงพยาบาล ที่ให้บริการ ดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

๓. ความต้องการด้านการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร เมื่อพิจารณาความต้องการด้านการเข้าถึง บริการ ข้อมูลข่าวสาร พบว่าส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์มากที่สุด รองลงมาเป็น วิทยุ และหอกระจายข่าว เสียงตาม สาย ตามลำดับ

๔. ความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดูแลในเรื่องสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต เช่น สวนสาธารณะ มลภาวะ ชีวอนามัย เป็นต้น มากที่สุด รองลงมาเป็นการปรับตัวสิ่งแวดล้อมบริเวณในบ้าน รอบบ้าน เช่น ไฟฟ้าสว่าง ความสะอาดเรียบร้อย และกิจกรรมพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามลำดับ

๕. ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมตาม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็น กิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม และออกกำลังกายและกีฬาตามลำดับ

๖. ความต้องการด้านรายได้และการออม พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการการจัดตั้งกองทุนในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาเป็นการแนะนำการบริหารการเงินในครอบครัว (จัดทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย) และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ ตามลำดับ

๗. ความต้องการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ พบว่าความต้องการส่วนใหญ่ คือ การเรียนรู้จากศูนย์ การเรียนรู้ในชุมชน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำตำบล ตามลำดับ

วัชรินทร์ แก่นทอง (กันยายน ๒๕๖๐) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติการข่าวสารภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของกองทัพไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการข่าวสารที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของกองทัพไทย และศึกษาแนวทางการปฏิบัติกับภัยคุกคามที่เกิดจากการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อกำหนดกรอบในการเตรียมความพร้อมในการจัดการกับภัยคุกคามและรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศของกองทัพไทย ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพที่มีเทคโนโลยีที่เหนือชั้นกว่าและมีระบบการจัดการข่าวสารที่ดีกว่า จะสามารถชิงความได้เปรียบในการตอบโต้ได้ดีกว่าและที่สำคัญถ้าข้อมูลข่าวสารจากพื้นที่การรบมีให้ผู้บังคับบัญชาครบรอบด้าน ก็จะทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ข้อเสนอแนะจากการวิจัย หน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวและเสริมสร้างศักยภาพขีดความสามารถในมิติไซเบอร์ (Cyberspace) ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนการรบที่สำคัญ โดยต้องมีความมุ่งมั่นในการวางยุทธศาสตร์ของการปฏิบัติการข่าวสาร และยุทธวิธีในการใช้และตอบโต้สงครามสารสนเทศและสื่อ เพื่อให้การปฏิบัติการข่าวสารประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิผล

ขจรฤทธิ์ นิลกำแหง ศึกษาเรื่องการปฏิบัติการข่าวสารกับความมั่นคงของชาติ พบว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว หน่วยงานความมั่นคงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการศึกษาให้รู้เท่าทันและบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ

มนวดี ตั้งตรงฤทัย เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี “การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (Strategic Communication : SC) และการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ของกองทัพไทย: แนว

ทางการดำเนินงานในอนาคต” โดยรวบรวมองค์ความรู้ และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารทางยุทธศาสตร์(SC) และการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) พบว่า จากความสำคัญของปัญหา SC และ IO ในบริบทโลกยุคปัจจุบัน และองค์ความรู้ที่มีอยู่ของกองทัพไทย ทำให้ ศสย.สปท. เห็นควรเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักนियมการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (SC) ของกองทัพไทย” เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักนियม SC ของกองทัพไทย อันถือเป็นจุดเริ่มต้นในการยกระดับขีดความสามารถด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ของกองทัพไทยในอนาคต

ฤทธิ อินทรารุช (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗) การปฏิบัติการข่าวสารในสถานการณ์ความขัดแย้ง การแย่งชิงมวลชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง ที่ใช้การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations ; IO) และการปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychology) มักประกอบด้วยมวลชนกลุ่มหลักๆ ได้แก่ กลุ่มแนวร่วมสนับสนุน กลุ่มเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และกลุ่มต่อต้าน โดยที่กลุ่มแนวร่วมสนับสนุน และกลุ่มต่อต้าน จะมีความพยายามในการแย่งชิงมวลชนกลุ่มเป็นกลางที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมาเป็นฝ่ายตน เมื่อใดก็ตามกลุ่มใดๆ มีมวลชนสนับสนุนมากกว่าฝ่ายตรงข้าม ความชอบธรรม และความได้เปรียบย่อมตกไปอยู่กับฝ่ายนั้นๆ ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้ง ต่างฝ่ายต่างต้องรีบแย่งชิงมวลชนมาสนับสนุนให้เร็วและมากที่สุด และยุทธวิธีการแย่งชิงมวลชนที่ใช้ทุนต่ำ และได้ผลมากที่สุด คือ การปฏิบัติการข่าวสาร และการปฏิบัติการจิตวิทยา ดังนั้น การปฏิบัติการข่าวสารในสถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมภายในประเทศ จึงจะต้องดำเนินการต่อเป้าหมายกลุ่มมวลชนทั้ง ๓ กลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อให้ขจัดมูลเหตุของปัญหาความขัดแย้งให้ลดน้อยถอยลงจนนำไปสู่ความสงบสุข การลดความหวาดละแวงซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจกัน การเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่น ความรัก สมัคคีปรองมอด สามัคคีของคนในสังคม และการผนึกกำลังมวลชนทั้ง ๓ กลุ่มในการขับเคลื่อนไปสู่หนทางปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีของสังคม โดยยึดถือแนวทาง “ การรักษาจุดร่วม สงวนจุดต่าง” เพื่อเปิดช่องทางการหันหน้าเข้าหากัน การสื่อสารความเข้าใจระหว่างกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นและสิ่งที่เห็นต่าง เพื่อนำไปสู่การใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึกระหว่างคู่ขัดแย้ง และฝ่ายเป็นกลางจะต้องสร้างดุลยภาพ Win-Win ของทั้งสองฝ่าย โดยการปฏิบัติการข่าวสารผ่านทางกิจกรรมและสื่อต่างๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุม ครบถ้วน ทั่วถึง รวดเร็ว ทันเวลา ให้เกิดการรับรู้ รับทราบ และเข้าใจถึงเจตนารมณ์ ในการดำเนินการขับเคลื่อนร่วมกันไปสู่เป้าหมาย การสลายความขัดแย้ง และนำสันติภาพ ความสงบเรียบร้อยกลับคืนสู่สังคม

บทที่ ๓

ผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ : ประเด็นที่ทำทนาย มีวัตถุประสงค์การศึกษา

๑. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในศตวรรษที่ ๒๑

๒. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

๓. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางการทหารด้านการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

๔. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางในการสร้างความมั่นคงของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการศึกษาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ : แนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในประเทศไทย

ปัจจัยกำลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจ สิ่งสำคัญที่เราจะมองข้ามไปไม่ได้เลย คือ ภาคการส่งออก ซึ่งถือเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเทศ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการเป็นผู้นำในฐานะศูนย์กลางเศรษฐกิจและการขนส่งในภูมิภาคนี้ จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและก้าวสู่การเป็น Hub Logistics อย่างสมบูรณ์แบบ

ในรอบหลายปีที่ผ่านมา เราต่างได้รับรู้ถึงนโยบายของภาครัฐในการผลักดันประเทศไทยสู่การเป็น “ศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย” แนวทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ทั้งท่าเรือ ท่าอากาศยาน ถนนหรือระบบราง แต่เรื่องของแนวความคิด (Concept) ในการพัฒนากลับไม่มีภาพที่ชัดเจน และขาดการเชื่อมโยงนโยบายในแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน ปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อการเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าของภูมิภาคที่เรารวบรวมไว้ได้มีดังนี้

๑. ปัญหาด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ทั้งทางเรือ ทางอากาศ ทางถนนหรือทางระบบราง ได้แก่

ระบบขนส่งทางเรือ

ท่าเรือหลักของไทยไม่ได้อยู่บนเส้นทางเดินเรือหลักของโลก เป็นเพียงท่าเรือปลายทาง เรือที่เป็นเรือ Feeder วิ่งเข้ามาเพื่อรับสินค้าแล้วไปเปลี่ยนถ่ายที่ท่าเรือสิงคโปร์ซึ่งอยู่บนเส้นทางการค้าหลัก (สายเรือต้องใช้เวลา ๒-๓ วันในการเดินทาง) อีกทอดหนึ่ง เป็นการเพิ่มภาระต้นทุนการขนส่งสินค้า บวกกับปริมาณสินค้าผ่านท่าของไทยยังน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับท่าเรือของประเทศอื่นในภูมิภาค ทำให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องของประสิทธิภาพของช่องทางการค้า (Trade Lanes)

สำหรับเส้นทางขนส่งทางเรือภายในประเทศนั้น ยังไม่สามารถทำได้โดยสะดวกด้วยปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาร่องน้ำในด้านความลึก ความกว้าง ความโค้ง ปัญหาความสูงของสะพาน ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหา ด้านสภาพอากาศ เช่น คลื่นลมแรง พายุ ซึ่งอาจทำให้ต้องใช้ระยะเวลาขนส่งนานขึ้นและทำให้สินค้าเสียหายได้ ใน ด้านปัญหาการเชื่อมต่อกับพื้นที่หลังท่า (Hinterland) การขาดโครงข่ายเชื่อมหลังท่าที่ดีจะทำให้การขนส่งทางน้ำ ไม่ดึงดูดผู้ใช้บริการและเพิ่มต้นทุนค่าขนส่ง เช่น ค่ายกขนตู้สินค้าทับซ้อน (Double handling cost) ในการขน ถ่ายระหว่างรูปแบบขนส่ง (Transshipment) เช่น ระหว่างเรือขนส่งสินค้าในประเทศกับเรือระหว่างประเทศ และ ระหว่างเรือขนส่งสินค้ากับรถไฟหรือรถบรรทุก เป็นต้น

ระบบขนส่งทางอากาศ

ท่าอากาศยานถือว่ามีศักยภาพที่สูงกว่าการขนส่งในโหมดอื่น ๆ เนื่องจากได้เปรียบในด้าน ภูมิศาสตร์และมีการผลักดันให้สุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าทางอากาศที่ชัดเจน แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญใน เรื่องของขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายทางการค้า การพัฒนากฎหมาย ความแออัดของ ผู้โดยสาร ประกอบกับสายการบินแห่งชาติของไทยมีเพียงรายเดียว คือ การบินไทย ซึ่งใช้ได้ทั้งเครื่องบินเก็บสินค้า เพราะไม่มีเครื่องบินสำหรับ Flight Cargoes โดยเฉพาะ เป็นข้อเสียเปรียบของไทยที่มีผลต่อการเป็นศูนย์กลาง ขนส่งสินค้าทางอากาศอย่างมาก

ระบบขนส่งแบบราง

ยังมีประสิทธิภาพที่ไม่มากพอต่อการตอบสนองการส่งสินค้าไปยังผู้ใช้บริการ เนื่องจากยังมีสถานี เพื่อรองรับสินค้าที่ไม่เพียงพอ และขาดศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่สำคัญ อีกทั้งยังเกิดปัญหาคอขวดของโครงข่าย ถนน และกว่า ๙๐% ของการขนส่งสินค้า ถูกขนส่งโดยรถบรรทุกและรถหัวลากซึ่งใช้ทางร่วมกับรถไฟโดยสารบุคคล ทำให้มีปัญหาการจราจรติดขัด ประกอบกับโครงข่ายเส้นทางรถไฟที่เชื่อมโยงพื้นที่แหล่งผลิตเข้าสู่ท่าเรือแหลมฉบัง ไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการขนส่งสินค้าเข้าสู่ท่าเรือแหลมฉบัง ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการค้า

ระบบขนส่งทางถนน

ยังพบปัญหาการจราจรติดขัด พนักงานขับรถยังไม่มีความชำนาญในเส้นทางมากพอ และมักเกิด อุบัติเหตุระหว่างการส่งบ่อยครั้ง จึงทำให้ไม่สามารถส่งสินค้าได้ตามเวลาที่กำหนด

๒. ปัญหาด้านผู้ให้บริการระบบขนส่ง บุคลากรและพนักงานยังขาดแคลนความรู้ในด้านระบบขนส่งและ โลจิสติกส์ อีกทั้งยังไม่มี การสร้างมาตรฐานอาชีพด้านระบบโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการวัดประสิทธิภาพและ พัฒนาการของตัวบุคคลและองค์กร ทำให้ไม่มีศักยภาพมากพอที่จะแข่งขันกับบริษัทต่างชาติเมื่อเทียบกับหลายๆ ประเทศในอาเซียน

๓. **ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ** อุปสรรคสำคัญคือขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายของการทำธุรกรรมระหว่างองค์กรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรยังคงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมถึงปัญหาเรื่องการจัดเก็บข้อมูลการขนส่ง ดังนั้นจำเป็นต้องเสริมสร้างและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังมากขึ้น

๔. **ปัญหาที่เกิดจากภายในองค์กร** ธุรกิจการขนส่งในปัจจุบันยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนค่าแรงงาน ต้นทุนค่าขนส่ง เนื่องจากค่าเงินที่แข็งตัว ค่าน้ำมันแพงขึ้น คู่แข่งขันมีมาก และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

๕. **ปัญหาด้านนโยบายภาครัฐ** นโยบายของภาครัฐโดยที่ไม่มีพื้นฐานหรือการเตรียมความพร้อมในแต่ละด้าน การขาดการบูรณาการทั้งในส่วนยุทธศาสตร์และการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงาน ทำให้มีความซ้ำซ้อนล่าช้า และขาดความต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท่าเรือของไทย ปัญหาเกี่ยวกับเอกสาร พิธีการ กฎระเบียบ รวมถึงปัญหากำลังคนด้านพาณิชย์นาวี อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า แม้บางส่วนของพัฒนาระบบโลจิสติกส์จะมีความคืบหน้าไปมากแต่การที่ประเทศไทยจะก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชียได้นั้น ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคสำคัญในด้านต่าง ๆ ที่สะสมมายาวนานมากมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ของรัฐบาลจึงต้องครบ ครอบคลุมทุกมิติ รวมถึงการปรับเปลี่ยนการทำงานในภาครัฐเองให้กระชับ รวดเร็ว สร้างความน่าเชื่อถือในเรื่องของความโปร่งใส มีความเชื่อมโยงกันในทุกภาคส่วน และในส่วนของผู้ประกอบการก็จำเป็นต้องปรับตัว ปรับวิธีการทำธุรกิจ และหากยุทธศาสตร์มาปรับใช้ในการทำธุรกิจด้วยเช่นกันเพื่อให้สามารถอยู่รอดและสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ดีขึ้นต่อไปได้เช่นกัน

ปัจจุบัน ประเทศไทยเรามีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคและเป็นประตูการค้า และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่ง (Shift Mode) และการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal) เพื่อลดต้นทุนการขนส่งและเพิ่มประสิทธิภาพบริการขนส่งและเครือข่ายโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงตลอดทั้งต้นทางและปลายทางของเส้นทางโลจิสติกส์ อันได้แก่

ทางระบบราง

โครงการพัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายรถไฟขนาดทาง ๑ เมตร ให้เป็นโครงข่ายหลักในการขนส่งสินค้าของประเทศ ก่อสร้างทางคู่บนเส้นทางขนส่งที่หนาแน่น เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าระบบรถไฟสายรอง (Feeder Line) จากพื้นที่เศรษฐกิจ ด่านชายแดนสำคัญและเขตอุตสาหกรรมเข้ากับโครงข่ายรถไฟหลักของประเทศ และการพัฒนาระบบรางเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค ตลอดจนเพิ่มศักยภาพการขนส่งทางราง ด้วยการจัดหาหัวรถจักรและแคร่บรรทุกให้เพียงพอกับความต้องการ และเพิ่มบทบาทภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้บริการที่หลากหลายมากขึ้น

ทางน้ำ

ใช้ประโยชน์ท่าเรือภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยศึกษาแนวทางบูรณาการการบริหารจัดการ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาท่าเรือชายฝั่งและท่าเรือแม่น้ำที่มีอยู่ สนับสนุนการใช้อุปกรณ์ยกขนที่ทันสมัยใน ท่าเรือสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานที่ได้ลงทุนไปให้เชื่อมโยงทางน้ำภายในประเทศ และเป็นท่าเรือสนับสนุน (Feeder Port) ให้กับท่าเรือหลักแหลมฉบัง การพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่หลังท่า และสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างท่าเรือ การขนส่งทางรางและทางถนน การเชื่อมโยงโครงข่ายระหว่าง ท่าเรือภายในประเทศและต่างประเทศ ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการของท่าเรือหลักแหลมฉบังให้ทัดเทียมกับ ท่าเรือชั้นนำในภูมิภาค รวมทั้งเตรียมความพร้อมของท่าเรือแหลมฉบังให้เป็นจุดนำเข้า-ส่งออกสินค้าของกลุ่ม ประเทศ CLMV เพื่อช่วยสนับสนุนโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ อาทิ โครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ ภาควตะวันออก (Eastern Economics Corridor Development: EEC)

ทางอากาศ

ส่งเสริมการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานอุตะเถา ตามแผนแม่บท ขยายขีดความสามารถของระบบท่าอากาศยานภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมรับปริมาณ ความต้องการขนส่งสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการท่าอากาศยานเพื่อรักษาคุณภาพความ ปลอดภัย ความพร้อมของอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวกต่อผู้โดยสารและสินค้า และการเผชิญเหตุฉุกเฉิน ให้ได้ มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ

สร้างเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์และการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ปรับปรุงแนวเส้นทางที่มีความสำคัญลำดับสูงต่อการขนส่งภายในประเทศไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้า การบริการ และการลงทุน พัฒนาโครงข่ายทางพิเศษและทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบริเวณด่านการค้าและประตูการค้าที่สำคัญ พิจารณา เส้นทางที่เหมาะสมเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างฝั่งทะเลตะวันตกและตะวันออก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในพื้นที่ และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศ ปรับปรุงถนน สายหลักเชื่อมโยงฐานการผลิตไปสู่ประตูการค้าและขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณจราจรตามความ เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น ด้านชายแดน ท่าเรือ และท่าอากาศยาน เป็นต้น เพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและ ขนส่งสินค้าที่เพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

พัฒนาระบบ NSW (National Single Window) ให้สมบูรณ์

จัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการส่วนกลางระบบ NSW เพื่อทำหน้าที่พัฒนา บริหารจัดการ และดูแลระบบส่วนกลางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ (G2G) และระหว่างภาครัฐและเอกชน (G2B) โดยเร็ว สามารถเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูลในกระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (G2B) ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงระบบ ASEAN Single Window (ASW) ได้อย่างสมบูรณ์ และเตรียมความพร้อมขยายการเชื่อมโยง NSW ไปสู่ระบบ Port Community System ทั้งท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือกรุงเทพและท่าอากาศยานสุวรรณภูมิต่อไป

การแก้ไขอุปสรรคการค้าระหว่างประเทศ

ส่งเสริมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี กำหนดหน่วยงานหลักและท่าทีที่ชัดเจนของไทยและเน้นการเจรจาเชิงรุกเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งมาตรการทางภาษี (Tariffs) และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff barriers-NTBs) เช่น การเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือนโยบายทางการค้าของประเทศหรือกลุ่มประเทศคู่ค้า การเปลี่ยนแปลงมาตรการทางภาษี มาตรการด้านการขนส่ง มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศผ่านกรอบความตกลงระหว่างประเทศทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้าชายแดน เพื่อให้การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย (LSPs) เกิดความสะดวกคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Eastern Economic Corridor (EEC) หรือ โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาล ภาพของการดำเนินโครงการแบบ EEC คือ การพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจใหม่ โดยอาศัยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเมือง เพื่อดึงดูดนักลงทุนในพื้นที่พิเศษในสามจังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ด้วยความหวังที่จะส่งเสริมศักยภาพด้านการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศรองรับการขนส่งจากพื้นที่ EEC ออกสู่พื้นที่ภายนอก

สรุปผล

เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การที่ประเทศไทยจะก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนและเอเชียได้นั้นยังคงต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคสำคัญในด้านต่าง ๆ มากมาย ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาครั้งนี้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การทำงานบนพื้นฐานของความร่วมมือ และการกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก หากเป็นเช่นนี้แล้วคาดว่าจะการพัฒนาของไทยจะก้าวไกลไปสู่ระดับสากลได้ไม่ช้าอย่างแน่นอน

การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ระบบโลจิสติกส์ในไทย

จุดแข็ง (Strengths)

ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์: ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศถือเป็นจุดแข็งสำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างความน่าสนใจในการเข้าลงทุน เนื่องจากไทยตั้งอยู่ใจกลางของภูมิภาคอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นจุดที่สามารถเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งได้หลายสาย นอกจากนี้ พื้นที่ทางภาคใต้ของไทยยังติดชายฝั่งทะเลทั้ง ๒ ฝั่ง โดยเฉพาะฝั่งอันดามันสามารถพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึกได้ ขณะที่การขนส่งในประเทศส่วนใหญ่ยังพึ่งพิงการขนส่งทางถนนเป็นหลักกว่าร้อยละ ๘๐ ของปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศ ซึ่งไทยมีเครือข่ายการขนส่งทางถนนที่ครอบคลุมไปทั่วประเทศ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการขนส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอินโดจีน และจีนตอนใต้ได้

การขนส่งทางถนน: ผู้ประกอบการไทยยังมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในพื้นที่และการขนส่งทางถนน ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ต่างชาติยังว่าจ้างผู้ประกอบการไทยเพื่อดำเนิน กิจการในส่วนนี้อยู่

โครงสร้างพื้นฐานโดยรวม: ด้านการโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมของประเทศไทยค่อนข้างมีความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นถนน สนามบิน ไฟฟ้า หรือสาธารณูปโภคต่าง ๆ ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศยังต้องใช้เวลาในการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์: คนไทยมีใจรักในการให้บริการ ทำให้สามารถทำงานบริการได้ดี อีกทั้งยังมีต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่าบางประเทศ

ความคุ้นเคยกับประเทศเพื่อนบ้าน: ประเทศไทยยังมีความคุ้นเคยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ประกอบกับผู้ประกอบการไทยเองก็ได้ขยายการลงทุนไปยังประเทศดังกล่าวเป็นจำนวนมากอีกด้วย

จุดอ่อน (Weaknesses)

โครงสร้างพื้นฐานบางด้านยังมีการพัฒนาอย่างจำกัด: แม้ว่าโดยภาพรวมประเทศไทยจะมีโครงการสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างพร้อม แต่การพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งบางรูปแบบยังเป็นไปอย่างจำกัด เช่น ระบบขนส่งทางราง ซึ่งยังมีสัดส่วนน้อยมากเพื่อเทียบกับรูปแบบการขนส่งทางถนน ส่วนการขนส่งทางทะเล ยังขาดท่าเรือน้ำลึก โดยท่าเรือแหลมฉบังที่มีอยู่ก็มีศักยภาพรองรับความต้องการได้อย่างจำกัด และยังคงเผชิญกับความแออัดของการขนส่งแบบอื่น ๆ ที่เชื่อมกับท่าเรือ เช่น ทางถนน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลามากขึ้นในการขนส่ง ส่วนการพัฒนาท่าเรือด้านฝั่งทะเลอันดามันอาจยังต้องใช้เวลาเนื่องจากมีประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมชุมชนและสุขภาพ ซึ่งการพัฒนาที่จำกัดนี้อาจทำให้การขนส่งรูปแบบต่างๆ ขาดความเชื่อมโยงกัน

ผู้ประกอบการขาดความตระหนักเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ: ในส่วนของภาคเอกชนพบว่า ผู้ประกอบการทั่วไปยังขาดความตระหนักถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์

ขาดการนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้มาใช้: ผู้ประกอบการยังมีการนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ด้านการบริหารจัดการ ห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งโลจิสติกส์มาใช้ยังไม่มาก ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงด้านข้อมูลและการติดตามสินค้าซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจสมัยใหม่ และในระดับสากล

การบังคับใช้กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ : กฎหมายไทยยังมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื่องจากยังต้องใช้ระยะเวลานานในการปรับปรุง อีกทั้งกฎหมายและระเบียบที่มีค่อนข้างมากกลับกลายเป็นอุปสรรคมากกว่าสนับสนุนภาคธุรกิจ เช่น ระเบียบและขั้นตอนทางศุลกากรของไทยที่มีมากเกินไป ทำให้กระบวนการที่ต้องเกี่ยวข้องกับรัฐเกิดความล่าช้า ภาคเอกชนต้องทำงานซ้ำซ้อน

ภาครัฐ: เนื่องจากขาดนโยบายที่ชัดเจนและไม่มีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาในภาพรวม ทำให้ความพยายามของแต่ละหน่วยงานมักเป็นแผนเฉพาะส่วน ไม่มีการบูรณาการ นอกจากนี้ แผนการส่วนใหญ่ยังมองในระดับยุทธศาสตร์ ขาดการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง

ความเสี่ยงทางการเมือง: การเมืองภายในประเทศก็ยังเป็นปัจจัยที่บั่นทอนการพัฒนา ปัญหาการเมืองขาดเสถียรภาพ ไม่มีความต่อเนื่องในการบริหาร เปลี่ยนรัฐบาล – เปลี่ยนนโยบาย

โอกาส (Opportunities)

การให้บริการโลจิสติกส์ที่เพิ่มขึ้น: การให้บริการด้านโลจิสติกส์ตามทิศทางการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชีย ซึ่งถูกคาดว่าจะสามารถขยายตัวได้ระดับที่ค่อนข้างดี โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศเกิดใหม่ที่กำลังพัฒนา และมีการเปิดประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ การเปิดเสรีการค้ามีความคืบหน้าค่อนข้างมากโดยเฉพาะการลดภาษีของอาเซียนในกรอบความตกลง AFTA (ASEAN Free Trade Area) รวมทั้งการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนที่น่าจะมีความคืบหน้ามากขึ้น รวมทั้งอาศัยความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์เป็นยุทธศาสตร์ในการลงทุนและใช้ความได้เปรียบจากทรัพยากรและต้นทุนที่ถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะช่วยสนับสนุนการเป็น Hub Logistics อาเซียน ของไทยได้

การเชื่อมโยงระบบขนส่งกับส่วนต่าง ๆ ของภูมิภาค: จากความได้เปรียบในด้านที่ตั้ง ไทยมีโอกาเป็น Hub Logistics อาเซียน ด้วยการสร้างระบบขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับส่วนต่าง ๆ ของภูมิภาคได้ เช่น การสร้างถนนและการขนส่งระบบรางเพื่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศจีน นอกจากนี้ ด้านการขนส่งทางอากาศยังอาจใช้ไทยเป็นจุดหมายหลักในการเดินทางหรือขนส่งสินค้าก่อนที่จะส่งต่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่น ๆ ในภูมิภาคใกล้เคียงด้วยระบบการขนส่งรูปแบบต่าง ๆ ส่วนชายฝั่งด้านทะเลอันดามันยังสามารถพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึก และสร้าง Land Bridge ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการขนส่งโดยไม่ต้องผ่านด่านช่องแคบมะละกา

การพัฒนาพลังงานทางเลือก: การพัฒนาพลังงานทางเลือกอย่างเช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel) เช่น น้ำมันแก๊สโซฮอลล์ และไบโอดีเซล ซึ่งสามารถผลิตได้จากผลผลิตทางการเกษตร อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น จะทำให้อัตราการพึ่งพิงน้ำมัน ซึ่งราคามีแนวโน้มผันผวนและสูงขึ้น อีกทั้งประเทศสมาชิกอาเซียนยังเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบเพื่อผลิตพลังงานทางเลือกที่สำคัญอีกด้วย

มีโอกาสในการให้บริการด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น: เช่น เพิ่มการดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพิ่มระดับนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เชิงวัฒนธรรม เชิงสุขภาพและความงาม ฯลฯ อันส่งผลให้เป็นการเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆในภูมิภาคด้วย

อุปสรรค (Threats)

ประเทศคู่แข่ง: ไม่เพียงแต่ไทยที่มุ่งที่จะเป็น Hub Logistics ของอาเซียนเท่านั้น ประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนต่างก็มีเป้าหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้เป้าหมายดังกล่าวของไทยเป็นสิ่งที่ท้าทายมากขึ้น

ภาวะเศรษฐกิจถดถอยและการแข่งขันในธุรกิจที่สูงขึ้น: ภาวะการแข่งขันในธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นทั่วโลกในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ซึ่งผู้ประกอบการรายใหญ่ระดับโลกมีการขยายเครือข่ายมากขึ้น อีกทั้งภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวนมากขึ้น อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการในประเทศที่ไม่สามารถปรับตัวได้ต้องออกจากระบบอุตสาหกรรมไป

กฎระเบียบทางการค้าโลกที่เพิ่มขึ้น: การเพิ่มกฎระเบียบทางการค้าโลก เช่น ด้านสุขภาพและความปลอดภัย หรือสิ่งแวดล้อม จะทำให้ต้องมีระบบการตรวจสอบย้อนกลับอย่างถูกต้อง (Traceability) ซึ่งอาจถูกใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี และอาจเป็นอุปสรรคต่อภาคธุรกิจไทย

ความไม่แน่นอนทางการเมือง: ส่งผลให้นโยบายของภาครัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง

ภัยธรรมชาติและภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง : เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม เป็นต้น

ปัญหาการนำเข้ามลพิษ ขยะอิเล็กทรอนิกส์: อันมาจากปัญหากฎหมายไม่ครอบคลุม ความล่าช้าในการออกมาตรการควบคุม ความไม่เข้มงวดและหละหลวมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการบริหารจัดการชายแดน: ปัญหาการเข้ามาของแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย, ผู้ก่อการร้าย, ผู้ร้ายข้ามแดนที่หลบหนีคดีมาจากประเทศอื่น

การที่ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จและเป็นผู้นำในเรื่องของการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบในภูมิภาคอาเซียนทั้งระบบราง ถนน น้ำ และอากาศ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจประเทศไทยนั้น หน่วยงานภาครัฐ จะต้องมีการให้การสนับสนุนและให้การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทั้งภาคอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ประกอบการขนส่ง โดยเฉพาะ SMEs ได้มีความเข้าใจถึงผลกระทบ และการเตรียมตัวในเรื่องการปรับตัวขององค์กร ในแง่ของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ โดยเฉพาะกรมศุลกากร จะต้องมีความสอดคล้องที่จะรองรับ พบ. ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และภาครัฐจะต้องให้การส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เกิดรูปแบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และส่งเสริมวิสาหกิจของคนไทยให้มีขีดความสามารถเพื่อที่จะสามารถแข่งขันในทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลกต่อไป

ปัจจุบันแนวโน้มการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ผลักดันให้ภาคธุรกิจต้องยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจในทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ ธุรกิจในปัจจุบันจึงต้องแข่งขันกันด้วยความเร็ว (Speed Economy) ดังนั้นการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์จึงเป็นทางออกของประเทศไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในแง่ของการลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่ม การประหยัดพลังงาน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการกระบวนการนำส่งสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคตลอดห่วงโซ่อุปทานหรือโลจิสติกส์ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งในระดับธุรกิจและระดับสากล เพื่อเศรษฐกิจของประเทศที่มั่นคงต่อไป.

ผลการศึกษความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ : “แนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้าใจใน ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยการใช้ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร”

๑. วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยใช้แนวคิดทางการบริหาร เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการ แก้ปัญหาโดยใช้ SWOT analysis

S	W
<ul style="list-style-type: none"> - มีความหลากหลายของสื่อ - ทิศทางของรัฐบาลที่ชัดเจน - มีความทันสมัย - เข้าถึงได้ง่าย - มีการปลูกฝังความเชื่อมั่นในองค์กร - บุคลากรมีความรู้ในด้านการประยุกต์ใช้ - ฐานข้อมูลมีความครอบคลุม - มีแผนงานที่ชัดเจนสมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป - มีการประชาสัมพันธ์น้อย - ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก - ขาดการต่อเนื่องในการประเมินผล
O	T
<ul style="list-style-type: none"> - มีความหลากหลายของสื่อ - รัฐบาลสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ดี - มีความหลากหลายของช่วงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> - จำกัดแนวความคิด - มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์รวดเร็ว - มีการเปลี่ยนแปลงของทางการเมือง - เทคโนโลยีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว - กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่ต่อต้าน

๒. สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติ

สังคมยังขาดความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ทำให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ไม่เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ความมั่นคงของโลก มีลักษณะผสมผสานกันทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง โดยขึ้นอยู่กับ ปัจจัยผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศ

๒. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับอนาคตของโลก และประเทศไทยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่จะกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน

๓. การพัฒนานวัตกรรมมีน้อย สำหรับการดำเนินงานและการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดการบูรณาการจึงสิ้นเปลืองงบประมาณการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา ขาดความต่อเนื่องในการประเมินผล

๔. คนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ขณะที่ความเหลื่อมล้ำและความแตกแยกในสังคมไทย รวมทั้ง ปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน

อุปสรรคที่ส่งผลต่อการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี จากผลการวิจัยจำแนกสาเหตุได้ดังนี้

๑. เยาวชนยังไม่ถึง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
๒. ช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติน้อย ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้
๓. ยุทธศาสตร์ชาติไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน
๔. การเผยแพร่ข้อมูลไม่ทั่วถึงทั้งหมด พื้นที่ชนบทไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสาร
๕. การรับรู้ข่าวสารไม่ค่อยทั่วถึงมีทั้งจริงและเท็จปะปนกัน ทำให้การรับรู้เกิดความสับสน
๖. ประสบปัญหาในด้านการสื่อสารและเผยแพร่ยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลไปเยาวชน ยังรับรู้ไม่ทั่วถึงจำกัดแค่วงแคบ

๗. การประชาสัมพันธ์น้อยส่งผลให้มีการรับรู้ยุทธศาสตร์ชาติไม่ทั่วถึง ขาดความเข้าใจและเข้าถึงยุทธศาสตร์ชาติระยะ และไม่ทราบรายละเอียดและข้อมูลประกอบยุทธศาสตร์ชาติอย่างลึกซึ้ง

การเผยแพร่ข่าวสาร แบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ แบบดั้งเดิม ใช้สื่อกระแสหลักโฆษณาชวนเชื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ และสื่อใหม่ ที่ชื่อว่า Social Media มีบทบาทในสังคมโลก “สูงมาก”

จากผลสำรวจ DIGITAL IN ๒๐๑๗ GLOBAL OVERVIEWA COLLECTION OF INTERNET, SOCIAL MEDIA, AND MOBILE DATA FROM AROUND THE WORLD คนไทยใช้ Social Media เป็นอันดับที่ ๑๘ ของโลก ค่าเฉลี่ย ๖๗% การเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ ๕ ของโลก ค่าเฉลี่ย ๒๑% และ Social Media ที่มีผู้ใช้มากอันดับแรก คือ Facebook ผู้ใช้ประมาณ ๑,๙๐๐ ล้านคน ขณะที่คนไทยผู้ใช้ประมาณ ๔๗ ล้านคน รองลงมา คือ Instagram ในไทยผู้ใช้ประมาณ ๑๑ ล้านคน และ Line ไทยจัดอยู่ในอันดับ ๒ รองลงมาจากญี่ปุ่น และเป็นอันดับที่ ๑๕ ของโลก โดยที่ ๘๓% ของคนไทยเล่นเน็ตผ่านมือถือใช้ Line

กลุ่มเป้าหมายที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปและมีสิทธิ์เลือกตั้ง จัดกลุ่มตามเจนเนอเรชั่น อยู่ในกลุ่ม Gen X (เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๒๓) และกลุ่ม Gen Y (เกิดปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๔๓) มีการใช้ Social Media ดังภาพ

ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต รายเจนเนอเรชั่น
เปรียบเทียบตามความนิยมของสื่อสังคมออนไลน์

๓. แนวคิดในการสื่อสารและจัดการข้อมูลองค์กร

การสร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจน ตรงประเด็น และการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมสนองตอบเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ด้วยเหตุนี้องค์กรจึงต้องปรับกลยุทธ์ทางการสื่อสารเพื่อรับมือกับข้อมูล พฤติกรรมผู้บริโภค และแนวโน้มดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อการเข้าถึงและครองใจกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) หรือสื่อใดก็ตาม เพื่อสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์เรื่องราวและประเด็นขององค์กร หรือสินค้าเพื่อให้เกิดการต่อยอดทางความคิดในด้านต่าง ๆ เกิดกิจกรรมทางสังคม เกิดพฤติกรรม ที่เป็นพลังของเครือข่ายผ่านการสื่อสารองค์กรจึงต้องเลือกสรรกลยุทธ์ให้เหมาะกับตนเอง เพื่อรับมือกับแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประเด็นที่องค์กรต้องนำมาพิจารณาในการสื่อสารและการจัดข้อมูลองค์กร มีดังนี้

๑. การให้ความสำคัญต่อคุณค่าและความสำคัญขององค์กร เพื่อความผูกพันในระยะยาว การชื่นชมชอบองค์กรแบบฉาบฉวยจะไม่เป็นประโยชน์เพราะอาจเกิดการเปลี่ยนใจได้ตลอดเวลา ในทางกลับกันการสื่อความให้เห็นถึงชื่อเสียงเกียรติภูมิขององค์กร ทิศทางความก้าวหน้า การสร้างความมั่นใจที่มีต่อองค์กร ควบคู่ไปกับการสร้างการมีส่วนร่วม เสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างกันและทำให้เกิดความน่าความสนใจอย่างสม่ำเสมอ ล้วนเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

๒. การรู้จัก เข้าใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ ความเข้าใจพฤติกรรมของประชากรทั้งในเชิงโครงสร้างและรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ความเป็นตัวตนของตัวเอง ความต้องการสร้างการยอมรับ ความอดทนในการรอคอยลดน้อยลง (ชอบความสะดวกสบาย รักความรวดเร็ว ตัดสินใจเร็ว

ความจงรักภักดีต่อสินค้าหรือบริการมีน้อย) มีความคิดเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกือบความจำใจ ชอบความเสียดาย ความท้าทาย ชอบลองสิ่งใหม่ มีความสามารถในการเรียนรู้ที่รวดเร็ว วิธีการบริโภค การรับรู้ข่าวสาร ทักษะคิด ความสนใจในแต่ละช่วงเวลาอาจเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคม ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม สถานการณ์รอบตัว สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเลือกเนื้อหา วิธีการ และเครื่องมือในการสื่อสารทั้งสิ้น

๓. การสื่อความที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์และสื่อสารข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้บริโภครับข้อมูลมากมายจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว แต่ผู้บริโภคมักเชื่อถือข้อมูลที่ตนเองรู้สึกวางใจเหมือนการเป็นเพื่อนคู่คิด และผู้บริโภคมักติดตามกระแสความสนใจใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา องค์กรจึงต้องให้ความชัดเจนในการเปิดเผยตัวตนให้ผู้บริโภคและสังคมได้รับรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมแบ่งปันประสบการณ์มากยิ่งขึ้น (White & Mazur, 1995)

๔. การให้ความสำคัญทั้งการสื่อสารภาพลักษณ์ ตราสินค้า และการสื่อสารการตลาดที่สอดคล้องไปด้วยกัน หมดสมัยของการต่างคนต่างทำงานในองค์กรเดียวกัน โดยขาดการผสมผสานที่สอดคล้อง ซึ่งสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณและการขาดเอกภาพของตราสินค้า (brand) การให้ข้อมูลที่สะท้อนเอกลักษณ์ ทั้งด้านองค์กร สินค้า บริการ ผู้บริหาร เทคโนโลยี ต้องมีความชัดเจนเป็นเรื่องเดียวกัน สร้างความเข้าใจเป็นรูปธรรมไม่ใช่ นามธรรม แต่จะต้องสามารถสะท้อนเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์กร สินค้า หรือบริการได้

๕. การให้เนื้อหาที่แสดงถึงคุณค่าของสินค้าหรือบริการ ด้วยการบอกหรืออธิบายความโดดเด่นของแต่ละสินค้าหรือบริการ ด้วยการแสดงให้เห็นคุณค่าที่เหนือกว่าตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อื่น การอธิบายแจ้งมูลค่าได้แก่ การให้ข้อมูลค่าธรรมเนียม อัตราค่าบริการ และสิทธิประโยชน์โดยไม่แอบแฝง เพราะระบบตรวจสอบโดยสังคมสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและมีผลต่อความเชื่อมั่นหากปิดบังหรือไม่เปิดเผยความจริง

ผลการศึกษาความมั่นคงด้านการทหาร : Information Operation

IO คืออะไร : IO หรือ Information Operation คือ ยุทธการทางข้อมูลข่าวสารหรือตีความง่าย ๆ ว่ากลยุทธการสู้ด้วยข้อมูลข่าวสารนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างกระแสความได้เปรียบมาอยู่ในฝ่ายตนเอง อีกทั้งสามารถใช้เพื่อการปูบั้นยุยงส่งเสริมให้เป็นไปตามความต้องการอีกด้วย IO นั้นไม่ใช่สิ่งใหม่แต่เรียกได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่เคียงคู่กับการสู้รบในโลกมาตั้งแต่ไหนต่อไหน บางทีอาจจะไกลเกินกว่าที่พวกเราอาจจะจินตนาการไปถึงได้ หลังจากเกิด Cognitive Revolution (การปฏิวัติด้านการสำนึก) มนุษยชาติก็ได้รับพรสวรรค์ใหม่ที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่เหนือกว่าสัตว์ทั่วไปในโลก นั่นคือความเชื่อใน Imagined Reality (ความจริงเชิงจินตภาพ) มนุษย์สามารถสื่อสารกันได้มากกว่าที่สัตว์อื่นทำได้ เช่น สัตว์อื่นอาจจะคุยกันได้ในเรื่องสิ่งโต ต้นไม้ ท้องฟ้า แต่มนุษย์สามารถพูดถึงสิ่งที่มองไม่เห็นหรือจับต้องไม่ได้ เช่น บริษัทจำกัด ระบบเงินตรา มนุษยธรรม เทพเจ้า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นพื้นฐานมาซึ่งความสามารถในการดิฉินนินทา (Gossip) ซึ่งช่วยปกป้องช่วยให้มนุษย์อยู่สูงสุดของห่วงโซ่อาหาร การดิฉินนินทา (Gossip) ทำให้มนุษย์สามารถรวมกันเป็นกลุ่มก้อนได้ใหญ่กว่าสัตว์ทั่วไปมาก ยิ่งเสริมกับ

ความจริงเชิงจินตภาพเข้าไป มนุษยชาติก็สามารถครองโลกไปได้โดยสมบูรณ์ สัตว์อื่นมีแค่ Objective Reality (ความจริงเชิงวัตถุ) ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์กันให้มีขนาดใหญ่ได้ แต่ Gossip ช่วยถ่ายทอดเรื่องจริงบ้างไม่จริงบ้างในสังคมมนุษย์ เรื่องนี้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการเชื่อใจและอยู่ด้วยกันในสังคม ยกตัวอย่างเช่น มีกำนันมาใหม่ เราไม่เคยเห็นกำนันทำความดี แต่เพื่อนบ้านเรอบอกว่ากำนันเป็นคนดีเพราะกำนันเคยช่วยเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านเคยช่วยเรา เราจึงเชื่อว่าเพื่อนบ้านเป็นคนดี เราเลยเชื่อต่อกว่ากำนันเป็นคนดีไปด้วย เป็นต้น ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ทำให้มนุษย์สามารถรวมพลังกันในกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ได้ ต่างกับสัตว์ที่ไม่สามารถเชื่อได้ โดยการสื่อสารที่มองไม่เห็น สุดท้าย สัตว์เลยรวมตัวกันได้ด้วยความต้องการพื้นฐานของชีวิต เช่น หาอาหาร ลี้ภัย แต่ไม่ใช่เพื่อครองโลก IO จึงเป็นอาวุธสำคัญสำหรับมนุษย์มาก เพราะเป็นกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อเบื้องลึกในจิตใจ และช่วยสร้างฐานกำลังที่สำคัญในยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ได้ สงครามที่ใช้ IO เป็นเครื่องมือสำคัญที่โดดเด่นที่สุดในโลกนี้คงหนีไม่พ้น “สงครามเย็น (Cold War)” สงครามที่เกิดขึ้นในช่วงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่ชั่วอำนาจด้านเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกา แย่งชิงความเป็นใหญ่กับชั่วอำนาจสังคมนิยมสหภาพโซเวียต ยุคสมัยของสงครามเย็นสหรัฐอเมริกาไม่ได้จับอาวุธขึ้นรบกับสหภาพโซเวียตโดยตรง แต่ต่อสู้กันผ่านสงครามตัวแทนอย่าง สงครามเวียดนาม (Vietnam War) และสงครามเกาหลี (Korean War) ไปจนถึงการใช้ข้อมูลข่าวสารชิงดีชิงเด่นสร้างความได้เปรียบให้กับฝ่ายตัวเองอย่างที่เราเรียกว่า กลยุทธ์ IO นั่นเอง ดังที่มีกรณีกระฉ่อนออกมาเรื่องการส่งมนุษย์ขึ้นไปเหยียบดาวอังคารว่าเป็นเรื่องจริงหรือเป็นแค่เรื่องลวงโลกกันแน่ จนกลายเป็นกรณีศึกษาเรื่อง IO ชื่อระดับโลก ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าโลกจะพัฒนาเรื่องข้อมูลข่าวสารไปไกลมาก แต่การสู้รบด้วย IO ก็ยังไม่หายไป แต่ยังคงเหมือนจะกลายเป็นศึกที่ยิ่งดุเดือดและซับซ้อนขึ้นไปอีก ยกตัวอย่างกรณีศึกเลือกตั้งระหว่าง Donald Trump และ Hilary Clinton ที่มีกรณีข้อมูลส่วนตัวจาก Facebook หลุดผ่านแคมเปญ Cambridge Analytica ที่หลายฝ่ายเชื่อว่าข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวนำมาใช้เพื่อการทำ IO สนับสนุนเสียงโหวตฝ่าย Donald Trump ในครั้งนี้ IO เป็นอาวุธสำคัญ เป็นอาวุธคลาสสิก และจะอยู่คู่มวลมนุษยชาติไปอีกนานเพราะ IO ถือเป็นกลไกสำคัญที่ใช้ควบคุมมนุษย์ เงินตรา อำนาจ ยุทธศาสตร์อาจสำคัญ แต่จะแทบไร้ค่าเมื่อปราศจากแนวร่วมที่แข็งแกร่ง นึกถึงประธานาธิบดีจูวีนิล ฮาบายาริมานา (Juvénal Habyarimana) ประธานาธิบดีคนสำคัญของรวันดาที่ต้องการสงบศึกความแตกแยกกลางเมือง แต่ไม่สามารถรักษาฐานแนวร่วมไว้ได้ สุดท้ายก็โดยเครือข่ายของตนเองฆ่าทิ้งจนเป็นชนวนนำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์รวันดา (Rwandan Genocide) ที่คนตายไปมากกว่าหนึ่งล้านคนภายในเวลาสามเดือนเศษเท่านั้น ตำนานการรบด้วย IO บนโลกนี้คงสอนอะไรเราได้มากอย่างน้อยก็สอนให้เราคิดอะไรให้มากสักหน่อยก่อนจะเชื่ออะไรสักอย่างในชีวิต ไม่ใช่แค่เรื่องการลงทุน แต่เราควรเชื่อทุกอย่างให้ยากและคิดสองชั้นจนเป็นนิสัย

จากข้อมูลการวิเคราะห์

SWOT Analysis

<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <p>๑ ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่แข็งแกร่ง</p> <p>๒ สถาบันการทหารมีเอกภาพ เข้มแข็ง มีระบบระเบียบปฏิบัติชัดเจน</p> <p>๓ สถาบันการทหารมีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>๑ ไม่สามารถควบคุมต้นตอของข้อมูลได้</p> <p>๒ มีข้อมูลจำนวนมาก บริหารจัดการยาก</p> <p>๓ ประชาชน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว โดยเฉพาะเยาวชน</p>
<p>โอกาส (Opportunity)</p> <p>๑ ทหารมีการกำหนดนโยบายและแผนในการเพิ่มประสิทธิภาพเมื่อเกิด Crisis</p> <p>๒ ในอนาคต จะมีการพัฒนา เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการป้องกันการบิดเบือนข้อมูล มากขึ้น โดยอาศัย AI</p> <p>๓ แต่ละประเทศทั่วโลก เริ่มมีความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น</p>	<p>อุปสรรค (Treath)</p> <p>๑ ต้นตอของข้อมูลต่าง ๆ มีหลายหลายรูปแบบ ยากแก่การควบคุม</p> <p>๒ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่(สร้างความแตกแยกคนในชาติ)</p> <p>๓ การแทรกแซง จากกลุ่มนอกประเทศ</p>

ขอบเขตความมั่นคงทางทหารในกรอบของ IO แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน

- ๑) การป้องกันภัยคุกคามทางด้านข่าวสารรวมถึงระบบข่าวสาร
- ๒) ระบบการสื่อสารกับมวลชน บนสถานะการณ์ที่ ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงได้ง่ายจากทุกช่องทาง

ผลการศึกษาความมั่นคงด้านสังคม “แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑”

การศึกษาความมั่นคงของศตวรรษที่ ๒๑ ด้านสังคมผู้สูงอายุโดยใช้เครื่องมือ Pest Analysis ในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทฤษฎีวิเคราะห์สภาพพื้นที่หรือปัจจัยภายนอกของ Francis J. Aguilar เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารและไม่สามารถควบคุมได้ประกอบด้วย

- **Politics** เป็นปัจจัยทางการเมือง เช่น การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐ การเดินขบวนประท้วงซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการบริหารหรือส่งผลกระทบต่อผลประกอบการขององค์กร

- **Economic** เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด หรือ ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้แต่ส่งผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจ

-**Social/ culture** ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เช่น ปัจจุบันเทรนด์รักสุขภาพมีแนวโน้มสูงขึ้น คนหัน มาให้ความสำคัญกับเรื่องการอนุรักษ์ เลือกรักษาสินค้าที่บรรจุอยู่หีบห่อหรือกล่องกระดาษที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม หรือพฤติกรรมของบุคคลมีการเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศสูงขึ้น

-**Technological** ปัจจัยทางเทคโนโลยี เช่น การพัฒนาของเทคโนโลยีต่าง ๆ การพัฒนาของระบบขนส่ง การสื่อสาร และ Social Network

-**Legal** กฎระเบียบ ปัจจัยทางกฎหมาย เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายแรงงาน กฎหมาย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และกฎหมายแรงงาน

-**Ecological** ปัจจัยจากสภาวะแวดล้อม เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติที่อยู่นอกเหนือการควบคุมเช่น ภัยแล้ง โลกร้อน หรือน้ำท่วม

เหตุผลสำคัญหรือปัจจัยหลักที่จำเป็นจะต้องใช้ PEST ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ดังนี้

ประการแรก : เพื่อการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อโครงการหรือองค์กรของตน การวิเคราะห์ประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จถ้ากิจกรรมของคุณสามารถปฏิบัติได้หรือมีแรงกระตุ้นที่จะต่อสู้กับปัจจัยสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น

ประการที่สอง : การใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ PEST Analysis จะช่วยให้คุณเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงของการกระทำที่มีแนวโน้มจะนำไปสู่ความล้มเหลว ด้วยเหตุผลที่นอกเหนือจากการควบคุมของคุณ

ประการที่สาม : การวิเคราะห์ PEST Analysis จะเป็นประโยชน์เมื่อคุณเริ่มต้นจะออกผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการใช้ PEST Analysis ช่วยให้คุณแก้ไขข้อผิดพลาดจากการตั้งสมมุติฐานและช่วยให้คุณเข้าใจผลกระทบจาก สิ่งแวดล้อมภายนอก และช่วยให้คุณปรับเข้ากับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมใหม่

วิเคราะห์เพื่อหาโอกาสและอุปสรรค

๑. ด้านการเมือง วิเคราะห์ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๑.๔)ช่วงวัยผู้สูงอายุ/สังคมผู้สูงอายุแผนแม่บทที่ ๑๕ การเสริมสร้างพลังทางสังคม (๑๕.๓) การเตรียมสังคมไทยให้พร้อมที่จะรับรองสังคมผู้สูงอายุแม้จะพบโอกาสที่รัฐบาลมีนโยบายและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงทางมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นแต่มีอุปสรรคที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการบูรณาการ ไม่เกิดการทำงานร่วม ทำให้ไม่มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายเมื่อนำแผนผู้สูงอายุไปปฏิบัติที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ดำเนินการด้านกิจกรรมผู้สูงอายุเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจและไม่มีการศึกษาเรื่องแผนผู้สูงอายุอย่างจริงจังทำให้การนำแผนไปปฏิบัติประสบความสำเร็จแล้วเพราะเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์การเผยแพร่และการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง

อีกประเด็นหนึ่งคือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจในเรื่องแผนผู้สูงอายุจึงไม่มีผลต่อการนำแผนผู้สูงอายุที่น่าสนใจยิ่งคือปัญหาและอุปสรรคจากเกิดจากเรื่องสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ไม่มีความเข้าใจไม่มีไม่มีความเข้าใจเรื่องแผนผู้สูงอายรรวมทั้งไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานเพราะยังไม่ได้รับการสนับสนุนที่พอเพียงและการสนับสนุนเชิงนโยบายจากรัฐบาลที่แท้จริงดังนั้นจึงขอเสนอแนะว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสมรรถนะในการดำเนินงานที่พร้อมในทุกด้านทั้งในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและควรให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการนำแผนผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องเน้นในด้านการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

๒. ด้านเศรษฐกิจ พบโอกาสที่ผู้สูงอายุมีศักยภาพสูงที่ยังสามารถทำงานได้ แต่อุปสรรคพบว่ารัฐบาลยังต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการและหลักประกันของผู้สูงอายุจำนวนมากจึงได้มีการวิเคราะห์ปัญหาในมิติด้านหลักประกันรายได้ ดังนี้

๒.๑ รัฐบาลขาดเป้าหมายหลักประกันรายได้ที่เพียงพอต่อการยังชีพของผู้สูงอายุ ขาดกลยุทธ์ในการจัดการเพื่อบูรณาการระบบการออมต่าง ๆ ในระดับชาติ และการกำหนดเป้าหมายระยะเวลา ที่จะปฏิบัติให้ถึงเป้าหมายรายได้

๒.๒ รัฐบาลขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุที่มีสิทธิ์ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

๒.๓ แร่งงานนอกระบบส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามาสู่ระบบหลักประกันรายได้ที่เพียงพอนอกจากเราปรับระบบเปียร์ยังชีพผู้สูงอายุอันมีสาเหตุหลายประการที่เราต้องให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุเนื่องจากกองทุนการออมแห่งชาติเป็นการออมภาคสมัครใจของแรงงานนอกระบบซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มภาคการเกษตรเป็นผู้มีรายได้น้อยและยากจนจึงให้ความสำคัญต่อการใช้จ่ายประจำมากกว่าการออมดังจะเห็นได้จากจำนวนสมาชิกของ กอช. ซึ่งยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับแรงงานนอกระบบกว่า ๒๔ ล้านรายทั้งนี้รัฐบาลควรที่จะประชาสัมพันธ์และหามาตรการที่จะจูงใจและส่งเสริมให้แรงงานกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบการออม ทั้งการออมภาคสมัครใจที่มีอยู่ และการออมภาคบังคับ หากมีความเป็นไปได้และจำเป็น

๒.๔ ความยั่งยืนของระบบประกันสังคมในกองทุนราชการต่อภาระการจ่ายเงินตามนานในกองทุนชราภาพเนื่องจากแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะมีอายุยืนขึ้นการเตรียมการในการรองรับปัญหาดังกล่าวรัฐบาลต้องคำนึงถึงความเพียงพอของรายได้ของผู้ประกันตนเมื่อเกษียณในขณะที่ต้องให้ความมั่นใจว่ากองทุนจะมีเสถียรภาพในขณะเดียวกัน

๒.๕ การกำหนดสิทธิรับบำนาญของผู้ประกันตนที่จะต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาการส่งเสริมสมทบไม่น้อยกว่า ๑๐ ห้าปีทำให้ผู้ประกันตนจำนวนมากขาดหลักประกันรายได้ไปในยามชราสำนักงานประกันสังคมควรหามาตรการที่จะ รักษาเงินออมนั้นไว้โดยกำหนดอัตรา

๒.๖ การส่งเสริมการออมด้วยมาตรการภาษีเช่นกองทุนรวมเพื่อการเรียนรู้และกองทุนรวมหุ้นระยะ ยาวควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับแก่ผู้ออมที่มีรายได้น้อยกว่า มากกว่าส่งเสริมให้เป็นการยกเว้นภาษีสำหรับผู้มี รายได้สูงซึ่งมีการออมในรูปแบบอื่นเพียงพอแล้วดังจะเห็นได้จากมาตรการดังกล่าวไม่ได้เป็นการส่งเสริมให้ผู้มี รายได้น้อยหรือรายได้ปานกลางที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศเข้ามาออมในระบบนี้ดังนั้นการใช้มาตรการทางภาษี เพื่อการออมจึงควรคำนึงถึงการกระจายรายได้เป็นสำคัญและประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

๒.๗ ปัญหาด้านงบประมาณที่มีจำกัดกับการสร้างสมดุลให้กับระบบหลักประกันรายได้ที่ต้องคำนึงถึง ความเพียงพอของรายได้ในขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลเป็นผู้จัดให้หรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเพื่อให้เพียงพอ ไม่น้อยกว่าเส้นความยากจนความเป็นธรรมและควรมีประสิทธิภาพในการจัดให้ผู้สูงอายุมีรายได้ที่เพียงพอตาม ความจำเป็นของแต่ละบุคคลด้วยความเป็นธรรมและได้อย่างทั่วถึงโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการดำเนินการ ดังกล่าวควบคู่กันไปและความมั่นคงของระบบหลักประกันรายได้ที่จะไม่เป็นภาระของงบประมาณจนเกิน ความสามารถในการจัดสวัสดิการ

๒.๘. ขาดการบูรณาการในการมองภาพในองค์รวมของระบบบำนาญของประเทศทำให้การทำงานใน ระหว่างหน่วยงานที่จัดการระบบการออมขาดทิศทาง จึงควรให้มีการบูรณาการในด้านระบบฐานข้อมูลที่เป็น ปัจจัยสำคัญในการบริหารด้วยการบูรณาการการบริหารจัดการและฐานข้อมูลผู้สูงอายุการบูรณาการการบริหาร จัดการและฐานข้อมูลผู้สูงอายุคือการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อการจัดสวัสดิการการช่วยเหลือ ค้ำครองและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของ ผู้สูงอายุมากขึ้นส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐมีประสิทธิภาพและมีความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นซึ่งจากการศึกษาพบว่าข้อมูลผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการแบ่งแยกข้อมูลตามฐานการทำงาน ของแต่ละหน่วยงานองค์กรเช่นกระทรวงสาธารณสุขมีฐานข้อมูลด้านสุขภาพผู้สูงอายุกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยมีฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมีฐานข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุกระทรวงแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานและกรมการ จัดหางานได้จัดทำทะเบียนครั้งสมองผู้สูงอายุและปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งได้จัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน ของตนเองเพื่อให้สะดวกรวดเร็วต่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุกรณีเร่งด่วนเป็นต้นดังนั้นการจัดทำฐานข้อมูล ผู้สูงอายุสามารถแบ่งได้เป็นสองระดับ คือ

ระดับประเทศ การจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในปัจจุบันแต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุของตนเองโดยขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานอื่นอย่างเป็นระบบเพื่อการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ภายใต้งบประมาณและบุคลากรเจ้าหน้าที่สำหรับการดำเนินงานที่จำกัดเช่นการจัดเก็บข้อมูลของกรมการปกครอง การจัดเก็บข้อมูลของกระทรวงแรงงานการจัดเก็บข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การจัดเก็บข้อมูลของอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ทำข้อตกลงกับสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครองเรื่องการขอใช้ประโยชน์ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยวิธีเพิ่มข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้รับประโยชน์ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ถูกต้องตรงตัวบุคคลที่มีสิทธิ์

ระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุดจึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้เป็นระบบซึ่งท้องถิ่นใดที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการดูแลผู้สูงอายุจะดำเนินการสร้างระบบการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุภายในชุมชนของตนเองภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณและอุปกรณ์ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

๓. ด้านสังคม พบว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมในการให้เกียรติ และให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส มีทั้งความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน จึงเป็นที่พึ่งพาแก่คนรุ่นหลังได้ แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านทางสังคมออนไลน์ ทำให้กลุ่มผู้อาวุโสหรือผู้สูงอายุไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่าทันเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงฉับพลัน ประกอบกับการจัดการศึกษาประเทศไทยในยุคอดีต ไม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจังให้คนไทยมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการปรับตัวให้เท่าทันในยุคปัจจุบัน

หากกล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงศาสนาโดยนัยยะแล้วมีรากฐานจากคุณธรรมสี่ประการคือ ฆราวาสธรรมสี่หมายถึงความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิตพึ่งตนเองไม่หลงไหลฟุ้งเพื่อไปตามกระแสวัตถุนิยมบริโภคนิยมซึ่งการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชาวไทยทุกอาชีพทุกหมู่เหล่าสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยยึดหลักขยันพากเพียรอดทนประหยัดเก็บออมซื้อสัตย์สุจริตมีน้ำใจไมตรีหวังดีมีเมตตา และยึดทางสายกลางตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา

ขยันพากเพียรอดทนคือการทำงานหรือประกอบอาชีพด้วยความสุจริตขยันขันแข็งมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จไม่ว่าเหนื่อยยากหรือลำบากสักเพียงใดถ้าคนไทยมีความขยันก็จะสามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่ลำบากเพราะไม่มีคนจนในหมู่คนขยันประหยัดเก็บออมคือการประมาณตนลดความฟุ้งเฟ้อรู้จักเก็บเงินที่หามาได้จากการประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นในการดำรงชีวิตเช่นการประหยัดเก็บออมทั้งเงินทองและของใช้สอยใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสียที่สุดคือการทำงานหรือประกอบกิจการสัมมาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่คดโกงมีน้ำใจ ไม่ตรีหวังดีแม่ตาคือเลิกการแก่งแย่งแข่งขันการทำงานหรือการประกอบสัมมาชีพมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยึดทางสายกลางคือการประกอบกิจการใดที่ยึดทางสายกลางคือไม่ยอลเกินไปไม่ตึงเกินไปรู้จัก แยกแยะสิ่งใดดีสิ่งใดเลวหรืออีกนัยยะหนึ่งคือวิถีแห่ง

๔. ด้านเทคโนโลยี พบว่าเทคโนโลยียุคปัจจุบันช่วยให้เกิดการสื่อสารที่รวดเร็วทำให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น แต่ ขาดการกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับ ทำให้บิดเบือนจากความเป็นจริง การขาดกำลังซื้ออุปกรณ์สื่อสาร การเข้าไม่ถึง ข้อมูลที่แท้จริง ขาดความรู้ความเข้าใจในการรับสื่อจากภายนอก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ขาดทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่าคนกลุ่มอายุอื่น ๆ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากผู้สูงอายุปัจจุบันเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตมาก่อนที่จะมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จึงไม่มีโอกาสสัมผัสกับ เทคโนโลยีนี้ทั้งในสถาบันการศึกษาและที่ทำงานและในสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันผู้สูงอายุยังมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิสภาพทางร่างกายและจิตใจสภาพเศรษฐกิจบทบาทและหน้าที่ต่อครอบครัวและสังคมขณะเดียวกันถึงแม้อายุ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกล่าวคือยิ่งอายุมากโอกาสในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ น่าจะน้อยลงแต่เนื่องจากผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีภาวะสุขภาพดีและมีอายุขัยที่ยืนยาวขึ้นกว่าคนรุ่นก่อน ดังนั้นผู้สูงอายุจึงควรมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์สารสนเทศได้โดยเท่า เทียมกับบุคคลวัยอื่น ๆ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้สูงอายุเป็นผู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นผู้เรียนรู้ ตลอดชีวิต

บทที่ ๔

แนวทางแก้ไขปัญหาและบทสรุป

การศึกษา เรื่อง ความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ : ประเด็นที่ทำนาย เน้นศึกษาประเด็น ความมั่นคงของไทยที่ทำนายใน ๔ หัวข้อคือ ๑.ความมั่นคงของเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ๒.ความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิบัติการข่าวสาร ๓. ความมั่นคงทางการทหารด้านการปฏิบัติการข่าวสาร ๔. การสร้างความมั่นคงของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ ๒๑

แนวทางการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงทางเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์

ปัจจุบันแนวโน้มการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ผลักดันให้ภาคธุรกิจต้องยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจในทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ ธุรกิจในปัจจุบันจึงต้องแข่งขันกันด้วยความเร็ว (Speed Economy) ดังนั้นการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์จึงเป็นทางออกของประเทศไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในแง่ของการลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่ม การประหยัดพลังงาน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการกระบวนการนำส่งสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคตลอดห่วงโซ่อุปทานหรือโลจิสติกส์ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งในระดับธุรกิจและระดับสากล เพื่อเศรษฐกิจของประเทศที่มั่นคงต่อไป.

แนวทางการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้แนวทางการปฏิบัติการข่าวสาร หรือ Information Operation (IO) แผนปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้และเข้าใจเรื่องยุทธศาสตร์ชาติการกำหนดให้ IO เป็นหนึ่งในขีดความสามารถหลักกำหนดเส้นทางการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations Roadmap) ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ กำหนดกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์การปฏิบัติการข่าวสาร/กำหนดผู้ที่รับผิดชอบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม/ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง/วิเคราะห์ ประเมินผลโดยละเอียดเพื่อปรับแผนให้เป็นที่ไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน

การสร้างประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่รวดเร็ว แม่นยำ การวิเคราะห์ที่แม่นยำ จะช่วยให้การทำงานมีความต่อเนื่องมากขึ้น เนื่องจากวิธีการทำ “ไอโอ” ที่ใช้กันทั่วไป หลักสำคัญเริ่มจากการหา “จุดสนใจ” แล้วสร้าง “คีย์เวิร์ด” เพื่อสร้างชุดความคิดทำลายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งหาก “คีย์เวิร์ด” นี้เป็น “หัวใจ” หรือ “จุดอ่อน” หรือที่เรียกภาษาทหารว่า “จุดศูนย์ตุล” หรือ center of gravity ของฝ่ายตรงข้ามพอดี การทำไอโอก็จะยังมีประสิทธิภาพ โดยใช้ “คีย์เวิร์ด” เดิมเป็นตัวเดินเรื่องพัฒนาชุดความคิดไปเรื่อยๆ

การเข้าถึงทั้งข้อมูลและความสัมพันธ์กับกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก เมื่อไม่นานมานี้มีบทความในต่างประเทศ เรื่องยกระดับ “ไอโอ” ในยุคโซเชียลว่าเป็นดั่งอาวุธประหารชีวิตประหาร โดย มีปีกดาต้าเก็บรวบรวมข้อมูล และสามารถประมวลวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบถึงพฤติกรรม รสนิยม ความคิด ความสนใจ ความเชื่อของคนในสังคมนั้นๆ ได้ ผู้ที่ทำ “ไอโอ” จึงสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาสร้างชุดความคิดเพื่อชี้แนะได้ง่าย และสามารถสร้างกระแสให้เกิดความเชื่อในทิศทางเดียวกันของคนหมู่มากด้วยการใส่แฮชแท็ก หรือ # หากความคิดความเชื่อถูกทำลาย ก็จะถูกแท็กที่มโหฬารกลับ หากผู้ใดอยู่ใต้บรรยากาศเช่นนั้นนานๆ อาจจะถูกล้างสมองได้เหมือนกัน

การวางระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติการข่าวสาร

การมีแผนการรับมือกับสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ งานได้จริงการใช้รูปแบบ เครื่องมือ ประเด็น การสื่อความที่ผสมผสานทั้งแบบดั้งเดิมและแบบใหม่เข้าด้วยกันการใช้ กลยุทธ์ของ IO เช่น การบูรณาการทรัพยากร การสร้างศักยภาพของเครือข่าย การวางระบบการรับมือสถานการณ์ วิกฤต การสร้างสรรค์รูปแบบการสื่อสาร และการบริหารจัดการประเด็น เป็นต้น

A – F สูตรการสื่อสารให้เกิดความสำเร็จ

โดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมต้องให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

A (Accuracy) ความถูกต้อง แน่นนอน เป็นการสื่อสารที่มีคุณธรรม จริยธรรม เนื้อหาที่นำมาถ่ายทอด เป็น ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ไม่บิดเบือนหรือจงใจปกปิด ไม่สมบูรณ์หรือเป็นเนื้อเรื่องที่ขาดตกสูญหาย ไม่สามารถ อ้างอิงหรือแต่งขึ้นมาเพื่อหวังผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

B (Brief) การสื่อสารที่ตรงประเด็น สั้น กระชับ เนื้อหาที่มีความกะทัดรัด ไม่ยืดเยื้อ หรือเกริ่นนำเกิน ความจำเป็น สื่อเรื่องราวข่าวสารเฉพาะที่มีความจำเป็น ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญชัดเจน หากไม่พุ่งไปที่ เป้าประสงค์ หรือเนื้อหาหลักอาจทำให้เกิดความสับสนหรือเกิดความเข้าใจที่ผิดพลาด (Moss & Warnaby, ๑๙๙๘)

C (Clearly) ความกระจ่าง ชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นการติดต่อสื่อสารบนพื้นฐานของความเป็นจริง คำนี้ถึงความเข้าใจ มีการตรวจสอบความรู้สึกของผู้ฟังหรือผู้รับข้อมูล มีตัวอย่างและแจ้งถึงวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดผลได้ในเชิงรูปธรรม ไม่ใช่เป็นเพียงความคาดหวังเท่านั้น

D (Direct) การสื่อสารที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จำเป็นต้องมีการสำรวจ ตรวจสอบความรู้สึกนึกคิดหรือความเข้าใจที่จะรับข้อมูล/ข่าวสารหรือตอบสนองตามความต้องการของผู้ ส่งสารได้ สิ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ ควรระมัดระวังเนื้อหาในแต่ละส่วนว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใด เป็นความคิดเห็น ส่วนใดเป็นความรู้สึก ย่อมเพิ่มคุณภาพของการติดต่อสื่อสารไปยังแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้ มากยิ่งขึ้น

E (Easy) การสื่อความหมายให้เกิดความชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ถ้อยคำ ภาษา หรือข้อความที่จำเป็นต้องอธิบายรายละเอียด เช่น ความเป็นมา ผู้ที่เกี่ยวข้อง เวลา สถานที่ เหตุผล ความต้องการ ต้องระบุให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่ผู้สื่อความต้องการ

F (Feedback) การให้ความสนใจผลย้อนกลับ หรือการติดตามผลการถ่ายทอดข่าวสารว่าถูกต้องครบถ้วน ตามที่ต้องการหรือไม่ เป็นความพยายามที่จะทำให้การติดต่อสื่อสารมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากสถานการณ์ปัจจุบันการวางแผนกลยุทธ์ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ความสำคัญ สำคัญ ของยุทธศาสตร์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปมากขึ้น โดยใช้เครื่องมือที่มีความทันสมัย มีความหลากหลายของสื่อ สามารถเข้าถึงได้ง่าย บุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถ ในด้านการประยุกต์ใช้ ฐานข้อมูลมีความครอบคลุม แผนงานที่ชัดเจนสมบูรณ์นั้น จึงใช้เทคนิคการกำหนดกลยุทธ์ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก ดังนี้

No Free Media คือ แนวคิดการประชาสัมพันธ์ที่สะท้อนถึงความเป็นจริง ที่จะต้องมีค่าใช้จ่ายแน่นอน ถึงแม้ว่าบางครั้งหน่วยงานรัฐอาจจะขอลงข่าวได้ฟรี

Creativity การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในงานประชาสัมพันธ์ โดยควรเริ่มจากการระดมความคิดจากเวทีการจัดการความรู้และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร

High Technology คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในงานด้านการประชาสัมพันธ์ สามารถสร้างจุดได้เปรียบให้กับองค์กร ส่งผลให้องค์กรสามารถลดต้นทุน ลดเวลาในการติดต่อสื่อสาร

Data base คือ การมีฐานข้อมูลที่ทันสมัยและคล่องตัวในการเรียกใช้ เพื่อให้องค์กรสามารถดึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเดียวกัน ทำให้เกิดความแม่นยำและรวดเร็ว

กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ ยึดหลัก S M C R

๑. Source หรือ ตัวเรา ต้อง

๑.๑ มีความรู้ คือต้องรู้

- การประชาสัมพันธ์ ช่องทาง วิธีการ ทักษะ
- บทบาท หน้าที่ ภารกิจหน่วยงาน
- หน้าที่หลัก หน้าที่รอง หน้าที่จริง
- งานที่เราจะทำ
- สภาพชุมชน ประเพณี ความเชื่อ

๑.๒ มีความเข้าใจ

- จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคของหน่วยงาน
- กฎ ระเบียบ บุคลากร งบประมาณ หน่วยงาน

๒. Message หรือ เนื้อหา ต้อง

- แม่นยำ สามารถอ้างอิงได้
- นำมาประยุกต์ได้
- เชื่อมโยงการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นได้

๓. Channel หรือ ช่องทาง มี

- สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- สื่อสิ่งพิมพ์
- สื่อบุคคล
- สื่อกิจกรรมพิเศษ

สิ่งเหล่านี้ หากจะใช้ควรคำนึงถึง

- ความเหมาะสมกับพื้นที่ ชุมชน ประเพณี
- การรับรู้ ความเข้าใจของผู้คน
- ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประโยชน์ ประหยัด
- สื่อกิจกรรมพิเศษ

๔. Receiver หรือ ผู้รับสาร ต้อง

- รู้กลุ่มเป้าหมาย เพศ วัย ฯลฯ
- รู้ความสนใจ
- รู้ลักษณะค่านิยมคน

การปฏิบัติการข่าวสาร หรือ Information Operation (IO) การประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต

การจัดตั้งทีม IO กำหนดบทบาท ผลิตรายการ แชนแนล ออนไลน์ เลือกคน ฝึกฝนลูกข่าย วิเคราะห์สื่อมวลชน ซึ่งทีม IO จะต้องมีความเชี่ยวชาญการใช้ “สื่อใหม่” หรือ “นิวมีเดีย” ยังสามารถระงับหรือขัดขวางการ “ไอโอ” ของฝ่ายตรงข้ามได้ง่าย เช่น วิธี report หรือวิธีใช้คนจำนวนมากเข้าไปใช้เว็บ เพจเฟซบุ๊ก หรืออินสตาแกรมของฝ่ายตรงข้ามพร้อมๆ กันจนเว็บหรือเพจล่ม หรือถ้าเป็นระดับมืออาชีพมากกว่านั้นอาจใช้การโจมตีด้วยไวรัสกันเลยทีเดียวหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ ควรมีคุณสมบัติ ๓ ข้อ ดังนี้ ๑) เจ้าหน้าที่ทีม IO สนใจใฝ่รู้รักที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ต่างๆ ๒) สนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ๓) มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ Social Media ในด้านต่างๆ สามารถเลือกใช้ถ้อยคำในการบรรยาย หรือการนำเสนอต่างๆ บทบาทและหน้าที่ ทีม IO คือ จัดเก็บข้อมูล คอยจัดเก็บข้อมูลที่ลูกข่ายส่งมาอย่างเป็นระบบ เรียบเรียงถ้อยคำ มีความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำ เพื่อใช้ในการสื่อสารในโอกาสต่างๆ หัวหน้าทีม จับตาสังคมในระดับบน คอยเฝ้าดูเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในความรับผิดชอบของตน จับตาสังคมทั่วไป คอยเฝ้าดูเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ภายนอกความรับผิดชอบของตน เป็นผู้ควบคุมการทำงานของทีมรู้ว่า IO คืออะไร เรื่องใดบ้างที่ควรทำ IO การเผยแพร่และตรวจสอบ รวมถึงการต่อต้าน IO และการหาข้อมูลที่จะใช้ในงาน IO ภาพที่ใช้ในงาน IO ทั้งการถ่ายภาพที่ใช้ในงาน IO และการวิเคราะห์ภาพเพื่อนำมาใช้งาน การเขียนหัวข้อ รวมไปถึงการเขียนเนื้อหาที่น่าสนใจ ที่สำคัญ คือ ต้องไม่ลืมว่า หัวใจสำคัญของ IO คือ การบริหารจัดการข้อมูลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะทำให้มีความสำเร็จ และสามารถสื่อความกับทุกกลุ่มในเชิงกลยุทธ์ บรรลุเป้าหมาย สมฤทธิ์ผลตามที่ได้วางไว้ ดังนั้น ผู้ที่มีข้อมูลมากที่สุดคือผู้ที่ได้เปรียบที่สุดและผู้ที่ใช้ข้อมูลเป็น คือ ผู้ที่พบกับความสำเร็จและชัยชนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่มีประเด็นความไม่เหมาะสมเพียงพอ ความไม่สอดคล้องกับหลักวิชาว่าด้วย ยุทธศาสตร์ชาติสมัยใหม่ และความไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกในยุคปัจจุบัน หากสามารถย้อนกลับไป ได้ควรมีการดำเนินการก่อนที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

๑. จะต้องมีการกำหนดความมุ่งประสงค์แห่งชาติการกำหนดความมุ่งประสงค์แห่งชาติ ดังกล่าวนั้นจะถูกกำหนดขึ้นเป็นเป้าหมายสูงสุดของประเทศให้ประชาชนและเยาวชนได้มีส่วนร่วม และได้รับรู้ร่วมกันเพื่อที่ประชาชนทั้งประเทศจะได้มีความรู้ถึงความเป็นเจ้าของของประเทศนี้ และได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่เป้าหมาย

๒. ยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น คือ การกำหนดวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีนี้มีเพียงแค่การให้ภาพกว้างๆ ว่าอยากให้ประเทศเป็นไปแบบใดในอนาคตไร้ทิศทาง

๓. จำเป็นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีความรู้ ความชำนาญ หรือผู้มีผลกระทบเกี่ยวข้องโดยตรงต่อประเด็นต่างๆ เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ

๔. ควรมีการทดสอบยุทธศาสตร์ เพื่อต้องการที่จะหาความสมดุลของเป้าหมาย (Ends) วิธีการ (Ways) และทรัพยากร (Means) ของยุทธศาสตร์ชาติ

๕. ควรมีการกำหนดขั้นตอนในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติการ ที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ชาติมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเยาวชนอย่างแท้จริงได้ คือ การนำยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และจะต้องมีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ตามรายละเอียดของยุทธศาสตร์ที่กำหนด โดยส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ควรมีกำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการตรวจสอบหรือป้องกันเรื่องข่าวปลอม ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์หลายแห่ง ออกมาตรการต่อสู้กับข่าวปลอมที่แพร่สะพัดในทุกแพลตฟอร์ม ที่มีจุดประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือนเพื่อจุดประสงค์กับผู้รับสารบางกลุ่ม เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก เคลื่อนไหวในการจัดการกับข่าวปลอม ด้วยการใช้เทคโนโลยีและทีมงานหลายพันคนช่วยกันสอดส่องตรวจจับข่าวปลอมที่มีเป้าประสงค์นำเสนอข่าวไปยังบุคคลเฉพาะกลุ่มบนเฟสบุ๊ก ส่วนทวิตเตอร์ เข้าจัดการบ็อต หรือบัญชีปลอมที่ใช้นำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง และ Youtube ของบริษัทกูเกิล ได้วางระบบอัลกอริทึมสำหรับตรวจจับเนื้อหาวิดีโอที่เข้าข่าย นอกจากนี้ เฟสบุ๊ก ยังร่วมมือกับ FactCheck.org ในการตรวจสอบข้อมูลที่บิดเบือนในเฟสบุ๊กและเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ โดยจะมีนักข่าวจากทางหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบ ก่อนจะรายงานบนเว็บไซต์ FactCheck.org ว่าเนื้อหาเหล่านั้นถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งนำเสนอข้อมูลการตรวจสอบดังกล่าวกับทางเฟสบุ๊กอีกทางหนึ่ง เพื่อให้เฟสบุ๊กใช้มาตรการกีดกันกลุ่มที่นำเสนอข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงต่อไป

ซึ่งเครื่องมือที่สื่อสังคมออนไลน์มักจะนำมาใช้ในการตรวจสอบข่าวปลอม (Fake News) ก็คือ AI ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มักจะได้เห็นคลิปวิดีโอปลอม (Fake Video) เช่น คลิปหน้าคนดังพูดบางประโยค แต่ไม่ได้พูดประโยคนั้นจริงๆ ซึ่งคลิปนั้นสร้างมาจากเทคโนโลยีต่างๆ เช่น AI, Machine Learning หรือ Deep Learning ที่สลับเอาหน้าคนอื่นที่กำลังพูดประโยคหนึ่งให้มาอยู่ในใบหน้าคนดัง เทคนิคดังกล่าวเราเรียกว่า “Deepfake” แต่ล่าสุดสำนักโครงการวิจัยขั้นสูงด้านกลาโหมสหรัฐ หรือ Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่พัฒนาเทคโนโลยีใหม่สำหรับการใช้งานทางทหาร เปิดตัวโครงการที่ชื่อว่า 'Media Forensics' (การพิสูจน์หลักฐานในด้านมีเดีย) เพื่อต่อสู้กับ Deepfake แล้ว โดยโครงการนี้จะสร้างเครื่องมือตรวจจับวิดีโอที่ใช้เทคโนโลยี Deep Learning และ AI นั้นเอง โดยเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการตรวจจับความผิดปกติดังกล่าว ก็คือดวงตาของผู้พูดในคลิปนั้นก็ไม่ค่อยกะพริบตาบ่อยนัก นอกจากนี้ยังมีการออกเครื่องมือตรวจสอบอย่างอื่นออกมาด้วย เช่น การตรวจจับความผิดปกติของการเคลื่อนไหว ศีรษะ หรือสีของดวงตาที่แปลกๆ เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทยเฟซบุ๊กร่วมมือกับสำนักข่าว เอเอฟพี ซึ่งได้รับการรับรองโดยเครือข่ายการตรวจสอบข้อเท็จจริงระดับนานาชาติ (International Fact Checking Network หรือ IFCN) ที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดที่สถาบันพอยน์เตอร์ โดยเฟซบุ๊กได้เปิดตัวโปรแกรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยผู้ตรวจสอบภายนอกในเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ และมีพันธมิตรกว่า ๕๐ รายทั่วโลก ครอบคลุมกว่า ๔๐ ภาษา มีเจ้าหน้าที่กว่า ๓๐,๐๐๐ คน กระจายตัวทำงานอยู่ในแต่ละประเทศ เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ โปรแกรมนี้สอดคล้องกับขอบข่ายการดำเนินงานที่มีอยู่ ๓ ส่วนของเฟซบุ๊ก เพื่อพัฒนาคุณภาพและความแท้จริงของเรื่องราวบนฟีดข่าว เมื่อผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงภายนอกเขียนบทความเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง เฟซบุ๊กจะแสดงบทความเหล่านี้ในบทความที่เกี่ยวข้องทันที จะปรากฏอยู่ด้านล่างเนื้อหานั้นบนฟีดข่าว ขณะที่ผู้ดูแลเพจและผู้ใช้เฟซบุ๊กจะได้รับการแจ้งเตือนหากพวกเขาพยายามแชร์โพสต์หรือได้แชร์โพสต์ที่ถูกประเมินว่าเป็นเท็จ "สำหรับการตรวจสอบ จะตรวจสอบบนเพจ หรือ ลิงก์ ข่าว ที่เป็นทั้งเนื้อหาข่าว รูปภาพและวิดีโอ ที่เปิดเป็นสาธารณะเท่านั้น ไม่ได้ตรวจสอบกับเพจส่วนบุคคล เมื่อตรวจสอบพบว่า เป็นเรื่องราวเท็จ เฟซบุ๊ก จะให้คะแนนเรตดิ่งน้อยลง และลดการมองเห็น หากยังมีการทำข่าวปลอมซ้ำๆ จะถูกห้ามไม่ให้ใช้พีเจอรในการสร้างรายได้และการโฆษณาด้วย ในขณะที่มุมมองของผู้ใช้งานเฟซบุ๊กเอง หากจะแชร์ข่าวปลอมเฟซบุ๊กจะแจ้งเตือนก่อนแชร์เพื่อให้ทราบว่าเป็นข่าวปลอม พร้อมแสดงให้เห็นลิงก์ข่าวจริงควบคู่ไปด้วย

๖. ควรมีการติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการดำเนินงานด้านการกำกับควบคุม เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ในการประเมินผลจะต้องประเมินทั้งความรู้สึกรู้สึก และวัตถุประสงค์ ในการประเมินความรู้สึกรู้สึกนั้น จะต้องรวมถึงความรู้สึกรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดสำรวจอย่างมีอาชีพ โดยผลการประเมินควรแยกแยะให้เห็นประเด็นต่างๆ และสามารถทำเป็นสถิติที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินสถานการณ์ต่อไป

แนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางการทหาร ด้านปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

กองทัพสหรัฐฯ และกองทัพไทย แม้จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยสาระสำคัญแล้ว มีความใกล้เคียงกัน และได้แบ่งการดำเนินการของการปฏิบัติการข่าวสารออกเป็น ๒ ด้าน คือ “เชิงรุก” กับ “เชิงรับ”

การปฏิบัติการเชิงรุก เป็นการเข้าไปใช้ประโยชน์ (ลวงรู้ความลับ) จากข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม ควบคู่ไปกับการทำลายหรือลดศักยภาพข้อมูลข่าวสารหรือระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้ามไม่ให้เป็นภัยอันตรายต่อฝ่ายตน

การปฏิบัติการเชิงรับ มุ่งเน้นไปที่การปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูลข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตนให้พ้นจากการที่ฝ่ายตรงข้ามจะเข้ามาใช้ประโยชน์ทำลาย หรือลดศักยภาพ โดยวัตถุประสงค์ในชั้นปลายคือการดำรงความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Superiority) และช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ความเหนือกว่าดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำสงครามการรับมือกับสถานการณ์ ภัยคุกคาม หรือความเสี่ยงได้อย่างถูกต้องและทันเวลา

ขอบเขตและแนวทางการสื่อสารกับมวลชนบนสถานการณ์ที่ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงได้งายรวดเร็ว และสามารถรับรู้ได้จากทุกช่องทาง

- สร้างเครือข่ายที่เชื่อถือได้ในการสื่อสารกับมวลชน
- ผ่านหลักสูตรที่เชื่อถือได้ในการสื่อสารกับมวลชน
- สร้างความตระหนัก (การรับรู้) ผ่านเครือข่ายงานทหารที่มีอยู่ทั่วประเทศ
- ผ่านเครือข่ายของฝ่ายปกครอง ผ่านศูนย์ต่อต้าน Fake News ของ DE
- บทบาทของผู้บริหารในการจัดการกับปัญหา / ส่งเสริมความมั่นคงดังกล่าว โดยใช้แนวทางของจิตวิทยา

ความมั่นคงมาบูรณาการหน้าที่ของทหารในอนาคตอันใกล้จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ หรือ Total Defense” ซึ่งเป็นลักษณะกองกำลังกึ่งทหาร บทบาท หน้าที่ของทหารในอนาคต การต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จจะเป็นในลักษณะการเอาชนะภัยคุกคามโดยใช้ยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาพื้นที่และจัดระเบียบทรัพยากรของประเทศ โดยอาศัยกองกำลังหลักสามส่วนกล่าวคือกองกำลังรบหลัก กองกำลังประจำถิ่น กองกำลังประชาชน โดยแบ่งออกเป็นในสถานการณ์ปกติจะเน้นในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทั้งกำลังหลักและกำลังเสริม แต่ในสถานการณ์เข้าใกล้สงครามจะเน้นในลักษณะของการเฝ้าระวังโดยบูรณาการทั้งสามกองกำลัง ในภาวะสงครามกองกำลังรบหลักจะเป็นส่วนสำคัญในการรบ กองกำลังประจำถิ่นจะเป็นหน่วยสนับสนุนการต่อสู้ ในส่วนกองกำลังประชาชนจะทำหน้าที่สอดส่องดูแลและป้องกันการปฏิบัติการของหน่วยก่อวินาศกรรมบ่อนทำลายเข้าศึกเป็นแกนของประชาชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ กล่าวโดยสรุปการต่อสู้เบ็ดเสร็จก็คือการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยุทธศาสตร์ของการต่อสู้ผสมผสานเข้าด้วยกันโดยการวางแผนอย่างรอบคอบ ดำเนินการยุทธศาสตร์พัฒนาตั้งแต่ยามปกติ การฝึกและการปฏิบัติตามแผนรวมทั้งการสนับสนุน ซึ่งการดำเนินการทุกพื้นที่จะถูกกำหนดบนภาวะเหตุการณ์ปกติ เหตุการณ์ภาวะใกล้สงครามเหตุการณ์ระหว่างสงครามซึ่งจะต้องบูรณาการจากกองกำลังที่มีอยู่เพื่อปกป้องอธิปไตยสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสังคมรวมถึงความปลอดภัยของประชาชน

อินเทอร์เน็ตมอบโอกาสมากมายทั้งในแง่ของการทำธุรกิจ การเข้าถึงความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทว่าโอกาสเหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้นเลยหากคนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงขาดทักษะ และความรู้ในการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีดิจิทัล รู้จักกันในชื่อ “ช่องว่างดิจิทัล” (digital divide) สำหรับประเทศไทย การลดช่องว่างดิจิทัลประสบความสำเร็จในส่วนของโทรศัพท์เคลื่อนที่ สถิติปี ๒๕๕๙ แสดงให้เห็นว่า อัตราการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดโดยอยู่ที่ ๑๔๐ เปอร์เซ็นต์ (หมายความว่าเมื่อมือถือที่ลงทะเบียนมากกว่าจำนวนประชากรทั้งหมด) และความครอบคลุมของสัญญาณมือถือ (๓G) ในเชิงพื้นที่ของผู้ให้บริการหลัก คือ เอไอเอส ทรูมูฟ และดีแทค อยู่ที่ ๙๗.๕๙ เปอร์เซ็นต์ ๖๕.๕๗ เปอร์เซ็นต์ และ ๗๕.๕๕ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ เรียกได้ว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไร้สายในประเทศไทยนั้นประสบความสำเร็จอย่างไรก็ดี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระดับครัวเรือนยังน้อยอยู่ คือแค่ ๓๓.๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อีกทั้งราคาก็ยังค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์หรือเวียดนาม รัฐบาลไทยตั้งเป้าหมายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของไทยมีคุณภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ ทุกหมู่บ้าน ทุกเทศบาลเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ทุกโรงเรียน โรงพยาบาล และศูนย์ดิจิทัลชุมชน รวมถึงให้มีราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตไม่เกิน ๒ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติต่อหัว โดยโครงการหัวหอกของรัฐบาล คือโครงการเน็ตประชารัฐของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และโครงการเน็ตชายขอบของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งตั้งเป้าสนับสนุนให้มีการนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าไปในหมู่บ้านมากกว่า ๒๙,๐๐๐ แห่ง หากรัฐบาลประสบความสำเร็จในการนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าไปในทุกพื้นที่ และมีการนำคลื่นความถี่กลับมาจัดสรรใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ปัญหาช่องว่างในมิติของการเข้าถึงทางเทคโนโลยีก็น่าจะบรรเทาลง แนวโน้มต่อไปที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญคือ การลดช่องว่างในมิติเชิงคุณภาพและมิติเชิงความรู้ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล

งานด้านความมั่นคงนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่รอดของประเทศชาตินับตั้งแต่โบราณกาลเป็นต้นมา ผู้นำประเทศได้มุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศเป็นเรื่องหลัก ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อประเทศชาติมีความมั่นคง มิติอื่น ๆ ของชาติก็จะตามมาภายหลังได้เช่น ความมั่งคั่ง ความมีเกียรติภูมิการมีชื่อเสียงที่ดีหรือความเจริญก้าวหน้าในด้านอื่น ๆ เป็นต้น ในยุคของความรุ่งเรืองของวิทยาการทางด้านยุทธศาสตร์หลายประเทศได้พัฒนาวิธีการบริหารจัดการงานด้านความมั่นคงด้วยยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ บางประเทศใช้วิทยาการด้านยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) และบรรจุงานด้านความมั่นคงไว้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ และจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติให้เป็นยุทธศาสตร์ย่อยของยุทธศาสตร์ชาติเทียบเคียงได้กับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและด้านอื่น ๆ แม้ว่าบางยุคบางสมัยที่ภัยคุกคามด้านความมั่นคงลดความเข้มข้นลง งานด้านความมั่นคงกลายเป็นประเด็นรองของประเทศ แต่ผู้นำประเทศก็ไม่ได้ละเลยที่จะพัฒนางานด้านความมั่นคงให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัย อีกทั้งงานด้านความมั่นคงยังได้ถูกขยายขอบเขตความรับผิดชอบให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้นมากกว่าเดิม โดยครอบคลุมทั้งงานความมั่นคงที่มาจากภัยคุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) และงานความมั่นคงที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) อีกด้วย

การปฏิรูปความมั่นคงของไทยในศตวรรษที่ ๒๑ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปฏิรูปงานด้านความมั่นคงของประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของรัฐบาล ที่จะมีผลบังคับใช้เมื่อผ่านการพิจารณาตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับทั้งเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทย และสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ ๒๑ อันจะทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงของประเทศไทยไว้ได้ โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปภาพรวมของงานด้านความมั่นคง โดยมีประเด็นต่าง ๆ ที่จะต้องริบดำเนินการเป็นการเร่งด่วนก่อนประเด็นอื่น ๆ จำนวน ๑๑ ประเด็น ประกอบด้วย

๑. โครงสร้างงานด้านความมั่นคง
๒. งานด้านการข่าวกรอง
๓. สถาบันการศึกษาด้านความมั่นคง
๔. องค์ความรู้ด้านความมั่นคง
๕. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ
๖. บุคลากรด้านความมั่นคง
๗. เทคโนโลยีด้านความมั่นคง
๘. การส่งกำลังบำรุงด้านความมั่นคง
๙. การปฏิรูปภาคความมั่นคง
๑๐. กฎหมายด้านความมั่นคง และ
๑๑. ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาชาติ

แนวทางของการปฏิบัติการข่าวสาร จำเป็นต้องมีการบูรณาการในศักยภาพหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันประกอบด้วยสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การปฏิบัติการจิตวิทยา การลวงทางทหาร และการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการร่วมกับการสนับสนุนพิเศษและการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือหรือสร้างความได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม การทำให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความระส่ำระสายหรือแตกแยก ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการสั่งการและการตัดสินใจทั้งที่เป็นระบบสั่งการโดยมนุษย์ หรือโดยเครื่องจักร เช่น ระบบประมวลผลและสั่งการทางคอมพิวเตอร์ (automated decision-making) ขณะเดียวกัน ก็จะต้องระวังป้องกันและรักษาความปลอดภัยจากกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้ที่กระทำโดยฝ่ายตรงข้าม

- ยืนยันแนวทางเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติกับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง สมมติฐาน ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการข่าวสารสารสนเทศ (Information) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสงคราม และในปัจจุบันถือว่าเป็นปัจจัยวิกฤตต่อความสำเร็จของการปฏิบัติการทางทหาร และจะยิ่งทวีความสำคัญอย่างไม่สามารถประเมินได้ในอนาคต โดยมีสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. IO ถือว่าเป็นหนึ่งในขีดความสามารถหลัก (Core competency) ของหน่วยงานด้านความมั่นคง และ กองทัพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเส้นทางสู่การปฏิบัติการข่าวสาร (IO Roadmap) เพื่อให้หน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพสามารถสร้างขีดความสามารถหลักด้าน IO ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ขีดความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐมีความสำคัญยิ่งต่อการวางแผนเพื่อทำการยุทธกับฝ่ายตรงข้าม โดยที่ขีดความสามารถดังกล่าวหมายถึงขีดความสามารถที่สามารถจัดการกับข่าวสารเพื่อทำให้เป้าหมาย (ผู้รับข่าวสาร) เกิดความเชื่อตามที่ฝ่ายเราต้องการจนส่งอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจของเป้าหมาย (ผู้รับข่าวสาร) ให้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ฝ่ายเราต้องการรวมทั้งส่งผลต่อกลุ่มผู้นำต่างๆ และประชาชน ไม่สนับสนุนพลังอำนาจการยุทธ์ทุกด้านให้แก่ฝ่ายตรงข้าม

๓. ระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติการข่าวสาร เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการปฏิบัติการข่าวสารของหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่งการบังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็วและเกิดความแม่นยำในการตัดสินใจ

๔. ระบบ C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงกลาโหมและกองทัพ ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่งการบังคับบัญชาสามารถได้อย่างเห็นภาพในทุกมิติ (Transparent battle space) เกิดความรวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

๕. ระบบ C4ISR จะมีประสิทธิภาพได้ก็ขึ้นอยู่กับระบบการตัดสินใจและระบบสนับสนุนที่เป็นแบบอัตโนมัติ (Automated decision making and support) รวมไปถึงจนถึงมีขีดความสามารถในการปฏิบัติด้านคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic capability)

แนวความคิดในการปฏิบัติ

๑. สนับสนุนการปฏิบัติทุกหนทางปฏิบัติเพื่อให้ฝ่ายเรามีความเหนือกว่าทางข้อมูลข่าวสารเพิ่มโอกาสในการบรรลุภารกิจ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเพื่อการตัดสินใจได้ในเวลาที่ต้องการ และสามารถนำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติได้อย่างทันเวลา

๒. สร้างผลกระทบต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำ ต้องดำเนินการไปในทิศทางที่ฝ่ายเราต้องการ

กระบวนการในการปฏิบัติ

๑. การปฏิบัติการข่าวสารเป็นการปฏิบัติที่เป็นวงรอบโดยไม่มีที่สิ้นสุด
๒. มอบแนวทางในการปฏิบัติต่อหน่วยที่เกี่ยวข้อง และทำการประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
๓. ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
๔. นำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับแผนให้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิบัติการข่าวสาร คือ การที่ผู้บังคับบัญชา ต้องมีความเชื่อ และศรัทธาอย่างแท้จริงก่อนว่า การปฏิบัติการข่าวสารต้องเป็นขีดความสามารถหลัก (Core competency) ของ กองทัพและผู้บังคับบัญชาจะต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจการปฏิบัติการข่าวสารไปในทิศทางเดียวกัน และจะต้องมีความเชื่อร่วมกันว่าการปฏิบัติการข่าวสาร เป็นขีดความสามารถหลักหนึ่งของหน่วยงานด้านความ มั่นคงและกองทัพ (Core Competency)

- นำเสนอ หรือ ออกแบบการนำเสนอในรูปแบบของกลุ่ม สำหรับการนำเสนอเนื้อหาในวันแถลงผลงาน ทางวิชาการ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคน หลังจากรัฐบาลลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยี ดิจิทัลรู้จักกันในชื่อ “ช่องว่างดิจิทัล” (digital divide) ได้ระดับหนึ่ง จะต้องมุ่งพัฒนาเพื่อลดช่องว่างในมิติเชิง คุณภาพและมิติเชิงความรู้ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างผลกระทบต่อ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายในการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งครอบคลุมทั้งงานความมั่นคงที่มาจากภัย คุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) และงานความมั่นคงที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non- Traditional Threat) เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็คือกองกำลังหลักสาม ส่วนกล่าวคือกองกำลังรบหลัก กองกำลังประจำถิ่น กองกำลังประชาชน โดยในสถานการณ์ปกติจะเน้นในเรื่องของ การเตรียมความพร้อมของระบบ C4ISR เพื่อให้ทั้งกำลังหลักและกำลังเสริม มีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อสถานการณ์เข้าใกล้สงครามจะเน้นในลักษณะของการเผื่อระวังโดยบูรณาการทั้งสามกองกำลัง กองกำลังรบ หลักจะเป็นส่วนสำคัญในการรบ กองกำลังประจำถิ่นจะเป็นหน่วยสนับสนุนการต่อสู้ ในส่วนกองกำลังประชาชนจะ ทำหน้าที่สอดส่องดูแลและป้องกันการปฏิบัติการของหน่วยก่อวินาศกรรมบ่อนทำลายข้าศึกเป็นแกนของประชาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ ประเด็นที่ต้องพัฒนาเพื่อให้ระบบ C4ISR มีประสิทธิภาพ ได้แก่

๑.๑ Smart Citizen เพื่อลดความเหลื่อมล้ำลดช่องว่างทางสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกคน คือ "Smart citizen" โดยการ น้อมนำพระราชโองบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ มาใช้ "... การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศการศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง มีอาชีพมีงานทำและมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย..."

๑.๒ DIML: Digital Information Media Literacy ความสามารถสำหรับการรู้ดิจิทัลสามารถแบ่งเป็น ๓ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) และสร้าง (Create)

ใช้ (Use) หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสาร อื่นๆ สู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือเสิร์ชเอน จิน (Search engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีอุบัติใหม่ เช่น Cloud computing

เข้าใจ (Understand) คือชุดของทักษะที่จะช่วยผู้เรียนเข้าใจบริบทและประเมินสื่อดิจิทัล เพื่อให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอะไรที่ทำได้และพบบนโลกออนไลน์ จัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญและที่จำเป็นที่จะต้องเริ่มสอนเด็กให้เร็วที่สุดเท่าที่พวกเขาเข้าสู่โลกออนไลน์ เข้าใจยังรวมถึงการตระหนักว่าเทคโนโลยีเครือข่ายมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและมุมมองของผู้เรียนอย่างไร มีผลกระทบต่อความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับโลกรอบตัวผู้เรียนอย่างไร เข้าใจยังช่วยเตรียมผู้เรียนสำหรับเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ผู้เรียนพัฒนาทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหาประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือ และแก้ไขปัญหา

สร้าง (Create) คือความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย การสร้างด้วยสื่อดิจิทัลเป็นมากกว่าแค่การรู้วิธีการใช้โปรแกรมประมวลผลคำหรือการเขียนอีเมล แต่มันยังรวมความสามารถในการดัดแปลงสิ่งที่ผู้เรียนสร้างสำหรับบริบทและผู้ชมที่แตกต่าง และหลากหลายความสามารถในการสร้าง และสื่อสารด้วยการใช้ Rich media เช่น ภาพ วิดีโอ และเสียง ตลอดจนความสามารถในการมีส่วนร่วมกับ Web ๒.๐ อย่างมีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบ เช่น Blog การแชร์ภาพและวิดีโอ และ Social media รูปแบบอื่นๆ สิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาการรู้ดิจิทัลคือกระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะเฉพาะที่มีความจำเป็นสำหรับการรู้ดิจิทัลจะแตกต่างจากคนหนึ่งถึงอีกคนหนึ่งโดยขึ้นอยู่กับความต้องการและสถานการณ์ของผู้เรียน ซึ่งอาจครอบคลุมตั้งแต่การรับรู้ขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมสู่การประยุกต์ใช้งานที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้นนอกจากนี้การรู้ดิจิทัลเกินความมากกว่าแค่การรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี แต่มันยังครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรม สังคม และการสะท้อน (Reflection) ซึ่งฝังอยู่ในการทำงาน การเรียนรู้ การพักผ่อน และชีวิตประจำวัน “Multi-literacies” คือคำที่มักใช้เพื่ออธิบายถึงความถนัดและความสามารถที่แตกต่างและหลากหลายซึ่งจำเป็นต่อการใช้ เข้าใจ และสร้างสื่อดิจิทัลที่กล่าวถึงข้างต้น จากตรงนี้ช่วยให้เราคิดว่า “การรู้ดิจิทัลไม่ใช่ชุดทักษะที่ตายตัวแต่คือกรอบแนวคิด (Framework) ซึ่งตั้งและขยายมาจากการรู้ และความสามารถมากมายหลายหลายด้าน”

ภายใต้ "การรู้ดิจิทัล" คือความหลากหลายของทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันซึ่งทักษะเหล่านั้นอยู่ภายใต้การรู้สื่อ (Media literacy) การรู้เทคโนโลยี (Technology literacy) การรู้สารสนเทศ (Information literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual literacy) การรู้การสื่อสาร (Communication literacy) และการรู้สังคม (Social literacy)

การรู้สื่อ (Media Literacy)

การรู้สื่อสะท้อนความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับการเข้าถึง การวิเคราะห์ และการผลิตสื่อผ่านความเข้าใจและการตระหนักเกี่ยวกับ

๑. ศิลปะ ความหมาย และการส่งข้อความในรูปแบบต่างๆ
๒. ผลกระทบและอิทธิพลของสื่อมวลชนและวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยม
๓. สื่อข้อความถูกสร้างขึ้นอย่างไรและทำไมถึงถูกผลิตขึ้น
๔. สื่อสามารถใช้ในการสื่อสารความคิดของเราเองได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

การรู้เทคโนโลยี (Technology literacy)

ความชำนาญในเทคโนโลยีส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับความรู้ดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมจากทักษะคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสู่ทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้นเช่นการแก้ไขภาพยนตร์ดิจิทัลหรือการเขียนรหัสคอมพิวเตอร์

การรู้สารสนเทศ (Information literacy)

การรู้สารสนเทศเป็นอีกสิ่งที่สำคัญของการรู้ดิจิทัลซึ่งครอบคลุมความสามารถในการประเมินว่าสารสนเทศใดที่ผู้เรียนต้องการ การรู้วิธีการที่จะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการออนไลน์ และการรู้การประเมินและการใช้สารสนเทศที่สืบค้นได้ การรู้สารสนเทศถูกพัฒนาเพื่อการใช้ห้องสมุด มันยังสามารถเข้าได้กับยุคดิจิทัลซึ่งเป็นยุคที่มีข้อมูลสารสนเทศออนไลน์มหาศาลซึ่งไม่ได้มีการกรอง ดังนั้นการรู้วิธีการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับแหล่งที่มาและเนื้อหาของมันเป็นสิ่งจำเป็น

การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual literacy)

การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นสะท้อนความสามารถของของผู้เรียนเกี่ยวกับความเข้าใจ การแปลความหมายสิ่งที่เห็นการวิเคราะห์ การเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น และความสามารถในการใช้สิ่งที่เห็นนั้นในการทำงาน และการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองได้ รวมถึงการผลิตข้อความภาพไม่ว่าจะผ่านวัตถุ การกระทำ หรือสัญลักษณ์การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการสื่อสารในสังคมสมัยใหม่

การรู้การสื่อสาร (Communication literacy)

การรู้การสื่อสารเป็นรากฐานสำหรับการคิด การจัดการ และการเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ในสังคมเครือข่าย ทุกวันนี้เด็กและเยาวชนไม่เพียงจำเป็นต้องเข้าใจการบูรณาการความรู้จากแหล่งต่างๆ เช่น เพลง วิดีโอ ฐานข้อมูลออนไลน์ และสื่ออื่นๆ พวกเขาจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้

การรู้สังคม (Social literacy)

การรู้สังคมหมายถึงวัฒนธรรมแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งถูกพัฒนาผ่านความร่วมมือและเครือข่ายเยาวชนต้องการทักษะสำหรับการทำงานภายในเครือข่ายทางสังคม เพื่อการรวบรวมความรู้ การเจรจาข้ามวัฒนธรรม ที่แตกต่าง และการผสมผสานความขัดแย้งของข้อมูล

๒. พัฒนาเครือข่ายประชารัฐสนับสนุนร่วมดำเนินการสร้างความมั่นคงทางการทหาร โดยเริ่มจากการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายนักศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ของ สจว.ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร พสว.บก.ทท. หลักสูตร สจว.หรือหลักสูตร สจว.สพฐ. ทุกรุ่นจะมีระบบการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นทางโทรศัพท์ การพบปะสังสรรค์การมีกลุ่มโซเชียลมีเดีย เช่น ไลน์กรุป เฟสบุ๊ก จึงควรมีการพัฒนาเครือข่ายเหล่านี้ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการปฏิบัติการข่าวสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับอย่างไม่เป็นทางการ เป็นช่องทางการกระจายข้อมูลสีขาวหรือสีเทาออกสู่

เครือข่าย และรับรู้ข่าวสารอย่างไม่เป็นทางการจากเครือข่ายเพื่อใช้ในการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติการปฏิบัติการข่าวสารของหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่งการบังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็วและเกิดความแม่นยำในการตัดสินใจ

๓. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหา และยุติความขัดแย้ง โดยมุ่งเน้นมาตรการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่องและเชิงลึกในทุกสถานการณ์ ประกอบด้วยหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยข่าวกรอง กองทัพไทย กระทรวง DE กสทช. กท.วธ./กท.อว./กท.มท. ฯลฯ

๔. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงทางการทหารในรูปแบบ AGILE ให้พร้อมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาและภัยคุกคามในปัจจุบันและสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๕. กำหนดเส้นทางสู่การปฏิบัติการข่าวสาร (INFORMATION OPERATIONS Roadmap) ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ กำหนดกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์การปฏิบัติการข่าวสาร / กำหนดผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม/ ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง / วิเคราะห์ ประเมิน ผลโดยละเอียดเพื่อปรับแผนให้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถรับมือกับสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้งานได้จริง โดยการใช้กลยุทธ์ของ IO เช่น การบูรณาการทรัพยากร การสร้างศักยภาพของเครือข่าย การวางระบบการรับมือสถานการณ์วิกฤต การสร้างสรรค์รูปแบบการสื่อสาร และการบริหารจัดการประเด็น เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ ในศตวรรษ ที่ ๒๑

สภาพปัญหาในการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ ในศตวรรษที่ ๒๑

จากสถานการณ์ประชากรของประเทศไทยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น มีอัตราการเกิดใกล้ถึงจุดคงที่ สาเหตุเกิดจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ ค่านิยมและทัศนคติในยุคที่มีการแข่งขันสูง ค่านิยมและทัศนคติของสังคมที่เปลี่ยนไปส่งผลให้แนวโน้มผู้หญิงจะแต่งงานน้อยลงและมีการหย่าร้างสูงขึ้น รวมทั้งภาวะเจริญพันธุ์และระดับการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ประชากรในวัยเด็กก็จะมีจำนวนลดน้อยลงเช่นกัน แต่ในทางกลับกันวัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่วนใหญ่พึ่งพารายได้จากบุตรและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสถานภาพทางเศรษฐกิจ และเป็นมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำ ส่งผลให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นทุกปีเพื่อดูแลผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันภาวะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่กระจุกตัวส่งผลให้คนวัยทำงานต้องออกไปทำงานในเขตเมืองหรือต่างถิ่น ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังและรับภาระดูแลลูกหลานที่ยังเล็ก จึงถือเป็นความท้าทายต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและเด็กในวัยที่ต้องการการดูแลและพัฒนาศักยภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อทั้งระบบโดยเฉพาะผลกระทบต่อสถานศึกษาทุกระดับจำนวนมาก เนื่องจากจำนวนนักเรียน นักศึกษาลดน้อยลงเรื่อย ๆ ดังนั้น ทุกภาคส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน จำเป็นที่จะต้องบูรณาการการทำงานร่วมเพื่อเตรียมความพร้อมในการระดมทรัพยากร พัฒนาบุคลากร ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารูปแบบและระบบต่าง ๆ ในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างเท่าเทียม

กัน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีประกอบกับการคาดการณ์ว่า สถานการณ์โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในศตวรรษแห่งผู้สูงอายุช่วงปี ๒๐๐๑ - ๒๑๐๐ นั้น โดยแต่ละประเทศ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่แตกต่างกันไปตามบริบทและสิ่งแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น ความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านการศึกษา การโภชนาอาหาร ฯลฯ จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ เมื่อจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผล ทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง การออมลดลง รัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้าน สวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อดูแลและปฐมพยาบาลผู้สูงอายุมากขึ้น หากไม่มีการเตรียมความพร้อม การจัดสรรทรัพยากรแรงงานที่จะลดลงอันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้รายได้ ประชาชาติลดลงได้ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องสำคัญ ควรจะร่วมมือกันทั้ง ภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชนและประเทศ โดยเฉพาะการร่วมกันกระตุ้นเพื่อให้ตระหนักถึง ความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการเตรียมวางแผนการออม การร่วมมือกันในชุมชนการจัดกิจกรรม เผยแพร่ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การปรับตัวทางด้านสังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ รวมทั้งการ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนและการออมเพื่อเตรียมพร้อมเมื่อถึงวัยผู้สูงอายุ เช่น ในหลายประเทศได้มีการ ขยายอายุผู้เกษียณอายุและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีงานทำ ซึ่งประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุรัฐบาลชุด ปัจจุบัน ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญด้านผู้สูงอายุโดยให้มีการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์ และไม่ก่อภาระต่อสังคม ในอนาคตโดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักพิง และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ การสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุในปัจจุบันและผู้สูงอายุในอนาคตซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะที่จำเป็น และเร่งด่วนของประเทศ

ในอนาคตโครงสร้างประชากร จะมีสมาชิกสังคม ๓ กลุ่ม ที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ กลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และ กลุ่มวัยผู้สูงอายุ ทำให้เกิดปัญหาและความท้าทายในการบริหารจัดการ การจัดระบบสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิต ในสังคมที่รุ่มเย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้เป็นความท้าทายหนึ่งของสังคมไทย ในการก้าวสู่ความเป็นประเทศชั้นนำระดับแนวหน้าตามที่รัฐบาลปัจจุบันกำหนดไว้ใน “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” ในด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ Thailand ๔.๐ เพื่อไปสู่ความเป็น ประเทศรายได้สูงประเทศหนึ่งในประชาคมอาเซียน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ส่งผลกระทบต่อคนจน เมือง และปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้นไปอีก โดยเป็นประเด็นปัญหาที่ทุก ภาคส่วนในสังคมต้องตระหนัก ร่วมกันศึกษา ทบทวนและกำหนดมาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อเตรียม ความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

ในภาพรวมของผู้สูงอายุ จากข้อมูลสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ปัจจุบันคนไทยอายุเฉลี่ยสูงขึ้น ภาครัฐต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในขณะที่ฐานภาษีลดลง รายได้ภาครัฐจึงลดลง ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ในอดีตจนถึงปัจจุบันภาครัฐต้องจ่ายด้านสุขภาพผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) และในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ภาครัฐต้องจ่ายเพิ่มเป็น ร้อยละ ๑.๑ ของ GDP ซึ่งจากการวิเคราะห์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างกลไก ระบบการติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ รวมทั้งต้องมีปรับปรุงและพัฒนา กฎหมายที่คุ้มครองผู้สูงอายุ และเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย มีการสร้างความตระหนักถึง วัฒนธรรมแห่งการเคารพผู้สูงอายุ ปรับทัศนคติของคนทุกวัย ถึงคุณค่าเพื่อให้ลดปัญหาการเหยียดวัยสร้างการพัฒนา เครือข่ายระดับชุมชนให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุทุกกลุ่มและมีนโยบายในการเสริมสร้างนวัตกรรมเพื่อ สนับสนุนการบริหารจัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวและชุมชน ให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญใน การเตรียมความพร้อมของตนเองในทุกด้านเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ และสามารถดูแล ผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชนของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

สังคมผู้สูงอายุเป็นแนวโน้มที่เกิดคล้ายคลึงกันทั่วโลก การวางแผนและมาตรการรองรับการก้าวสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” ให้เพียงพอ และเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านบริการสาธารณสุข การบริการสาธารณะ รวมถึง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สวัสดิการและการสงเคราะห์ สวัสดิการที่ต้องทำอย่างเพียงพอและทั่วถึง ผู้สูงอายุจำนวนมากที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ หรืออยู่คนเดียว การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ ผู้สูงอายุมีความจำเป็นเช่นกัน อีกทั้งการเรียนรู้ยังช่วยลดความซึมเศร้าและโรคอื่น ๆ อีกด้วย วิถีชีวิตที่ในภาวะของ ช่วงเวลาในคนเกษียณอายุมีช่วงที่คล้ายคลึงกันสามารถแบ่งได้เป็น ๘ ช่วงเวลา ได้แก่ มีระยะเวลาเตรียมตัวเตรียม ใจก่อนการเกษียณ ระยะเวลาที่เฝ้ากับการเกษียณ ระยะเวลาที่ทำทุกอย่างในชีวิตเป็นกิจวัตรประจำวัน ระยะเวลาพักผ่อนและผ่อนคลายเป็นช่วงที่กลับอยากใช้ชีวิตให้อยู่เฉย ๆ เพียงอย่างเดียว ต่อมาเป็นระยะที่เลิกหลุ่มหลงกับชีวิตวัยเกษียณแล้ว เริ่มใช้ชีวิตเป้าหมายเหมือนคนใกล้ตาย ไม่มีแรงจูงใจให้อยากดำรงชีวิตต่อไป ช่วงนี้จำเป็นต้องอาศัยการให้ กำลังใจสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนผู้ใกล้ชิดที่มีความเชื่อด้านบวกในการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปเพื่อให้เข้าสู่ ระยะเวลาที่มีความเชื่อใหม่อีกครั้ง เริ่มกลับมามีความสุขในชีวิตประจำวันเดิม ๆ ใหม่อีกครั้ง และระยะสุดท้ายของการ เกษียณคือหากผู้เกษียณอายุมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงก็จะเริ่มอยากกลับไปทำงานแต่ไม่ได้ทำงานประจำ แต่จะ เป็นการงานพิเศษที่สร้างคุณค่าให้กับตนเอง และจะทำงานเรื่อยไปกว่าสุขภาพร่างกายจะไม่เอื้ออำนวยต่อไป ผู้สูงอายุทุกคนจะต้องผ่านช่วงเวลานี้เหมือนกัน เพียงแต่เวลาการดำเนินในแต่ละช่วงอาจจะแตกต่างกันไป ตาม บุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล ตามสังคมที่สัมพันธ์กันอยู่ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของอาชีพการงาน และ ตามความผูกพันของแต่ละครอบครัว เมื่อมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้อารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบุคคลย่อม แตกต่างกันไปด้วย ทั้งอาจจะรู้สึกกลัวกับอนาคตที่จะเกิดขึ้น กังวลกับค่าใช้จ่าย และปัญหาทางการเงินของ ตนเองและครอบครัว ทั้งรู้สึกกว่าตนเองอยู่ในภาวะที่ช่วยเหลือการเงินไม่ได้แล้วเป็นภาระด้านค่าใช้จ่ายในด้าน

สุขภาพที่เสื่อมลงอีกด้วย สำหรับ รัฐบาลเองก็เห็นความสำคัญจึงได้จัดทำเป็นนโยบายระดับชาติในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) พร้อมทั้งมีการจัดตั้งแผนผู้สูงอายุฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ในมีมาตรการในทางปฏิบัติที่ชัดเจน ที่จะเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบและจัดสวัสดิการต่าง ๆ ใน การดูแลผู้สูงอายุ

สำหรับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ไม่เลือกเพศ มีสภาพ ร่างกายอ่อนแออันเนื่องมาจาก สุขภาพร่างกายเริ่มถดถอยเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง น้อยลงหรือผู้ที่ไม่มีใครที่จะมาดูแล ต้องอยู่คนเดียวหรือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ซึ่งควรได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนจากภาครัฐและความรักความอบอุ่นในครอบครัว ให้มีการดำรงชีวิตที่ดีทั้งด้านจิตใจและร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรมและทฤษฎีภาวะถดถอย ที่มองว่า ผู้สูงอายุยังคงต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือมี ปฏิสัมพันธ์กับสังคมเพื่อการมีชีวิตอย่างสมบูรณ์และความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง กิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็น การได้ทำ กิจกรรมด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้สูงอายุผ่อนคลายความตึงเครียด การมีชีวิตที่ตื่นตัวไม่อยู่นิ่ง ดีกว่า การอยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไร ผู้สูงอายุ ยังนับว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความนับถือตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทย และควรมีชีวิตอยู่ในช่วงวัยของการพักผ่อนและได้รับการดูแลจากลูกหลาน ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายใน ลักษณะของการเสื่อมถอยการเจริญเติบโตของร่างกาย และความต้านทานโรคน้อยลง

ดังนั้น จากสภาพร่างกายหรือสุขภาพที่เริ่มอ่อนแอลง ผละกำลังที่น้อยลงนี้ การประกอบอาชีพ ความเสื่อมสมรรถภาพต่าง ๆ ของอวัยวะของร่างกายก็เริ่มโรยราทั้งสายตาที่เริ่มพร่ามัว ระดับการฟังเสียงลดลง ฟัน ก็หักทำให้การเคี้ยวอาหารไม่สะดวก การเคลื่อนไหวตัวเองไม่กระฉับกระเฉงผู้สูงอายุจึงควรที่จะมีกิจกรรมทำ โดย กิจกรรมนั้นควรเป็นลักษณะเพื่อส่วนรวมหรือควรเป็นลักษณะที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ จะทำให้มีคุณค่าต่อ ผู้สูงอายุทั้งด้านจิตใจและร่างกายมีความมั่นใจในภารกิจที่ตัวเองได้กระทำแล้วเป็นประโยชน์ต่อตัวเองต่อผู้อื่นหรือ เพื่อทำให้ตัวเองรู้สึกว่ายังมีคุณค่าต่อตัวเองและสังคมด้วยการช่วยเหลือสังคม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมด้านการเมือง ด้านศาสนา ด้านเศรษฐกิจกิจกรรมการรวบรวมกลุ่มการออกกำลังกายเพื่อคลายเครียดเสริมสร้างความแข็งแรงของ ร่างกายหรือมีการพบปะสมาคมแลกเปลี่ยนปรึกษาปัญหา การเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ ชมรมกีฬาลีลาศ แอโรบิค ร่วมร้องเพลง หรือร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นหมู่หรือครอบครัว หรือป็นจักรยานเพื่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งส่งผล ทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตสดใสและเบิกบาน ปัญหาเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิตจะดีขึ้น และยังได้มีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือสังคม ก็จะทำให้ตัวเองมีคุณค่าสามารถที่จะทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนและบ้านเมืองหรือการทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของชุมชน ของประชาชน หรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการรวมกลุ่มกันทำล้วนแต่ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์ในระหว่างครอบครัว ความสัมพันธ์ใน ชุมชนนับว่ามีความสำคัญมาก เมื่อใดที่ไม่ได้ออกสมาคมกับบุคคลอื่น ความเหงา ความหว่า เหว่จะสร้างความเศร้า หรือซึมเศร้าให้กับผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก ดังนั้นการได้ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มต่าง ๆ

นอกจากเป็นการพัฒนาตัวเองก็เป็นการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุอีกด้วย ดังนั้นผู้สูงอายุควรอย่างยิ่งที่จะต้องมิกิจกรรมทำ เพื่อลืมหิวความผิดหวังและ สิ่งที่สูงอายุอยากทำแล้วทำไม่ได้ เพื่อให้สภาพร่างกายดีขึ้น ทำให้ความกังวลใจในการดำรงชีพลด น้อยลงมีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ไม่เหงาอันเป็นที่มาของโรคหรือการสร้างสรรค์ มีคุณค่าเพราะมันคือความงาม เป็นสุนทรียภาพแก่นมนุษย์ นำไปสู่ความต้องการในหลายๆ ด้านดังต่อไปนี้

- ๑) การได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิการรักษาพยาบาล รวมทั้งสิทธิความเสมอภาคและเสรี
- ๒) ได้รับการส่งเสริม ด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การมีรายได้เลี้ยงชีพอย่างพอเพียงและเหมาะสม
- ๓) ได้รับการสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาการได้รับข่าวสารบ้านเมือง
- ๔) ได้รับ บริการสาธารณะที่เหมาะสมเช่นเดียวกับผู้พิการ เช่นทางลาดชัน ขึ้นอาคารสูง ที่ต่างระดับ ห้องสุขา
- ๕) ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งระหว่างที่อยู่ในบ้านและอยู่นอกบ้าน
- ๖) ผู้สูงอายุที่ถูก ทอดทิ้ง หรือขาดคนดูแล ควรจะมีอาสาสมัครดูแลอย่างใกล้ชิด โดยรัฐจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนให้

๗) ด้านกำลังใจและการดูแลสุขภาพหรือสภาพร่างกายแข็งแรงสมวัย จิตใจผ่องใส สำหรับมาตรฐาน ชีวิตของผู้สูงอายุนั้น ผู้สูงอายุควรที่จะได้ชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสม ไม่ถูกทอดทิ้ง มีความรักความ อบอุ่นในครอบครัว ในชุมชน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีจิตใจที่ร่าเริงเบิกบานและไม่ควรที่จะมี คุณภาพชีวิตที่เท่าเทียมกับคนหนุ่มสาว เนื่องจาก คนหนุ่มสาวมีความมุ่งมั่น มีความหวัง ส่วนคนสูงวัย มีความต้องการสุขภาพที่ดี ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่เป็นภาระของครอบครัว มีการรักษาสุขภาพ ให้นอนอยู่ได้ นานเท่าไรก็ดี เพราะทุกคนไม่อยากตาย ซึ่งปัจจุบันปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุคือสุขภาพ การดูแล เรื่องสุขภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แม้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทร พึงพาอาศัยซึ่งกันและ กันมาแต่อดีต ปัญหาคนอดตายหรือถูกทอดทิ้งขาดคนคนดูแล มีน้อยมากและปัจจุบันภาครัฐก็จัดให้มี นโยบาย เช่นจ่ายเงินให้เป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถึงแม้ว่าจะไม่มากแต่ในอนาคตคงจะเพิ่มมากขึ้น การจัดให้มีสวัสดิการบ้านพักคนชรา หรือแม้แต่ในท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลสูงเนิน ก็มีโครงสร้างการจัดผู้มี จิตอาสาดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (อผส). ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดีมาก ถ้าหากถามว่าเพียงพอหรือไม่คงตอบว่า ยังไม่เพียงพอ เบื้องต้นบุคคลภายในครอบครัว คือสามี ภรรยา บุตร ธิดา หลาน ญาติ ๆ ใกล้ชิด ส่วน ภายนอกครอบครัวเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องให้ความช่วยเหลือดูแล จัดสวัสดิการ จัดเบี้ยเลี้ยงยังชีพ จัดบริการการรักษาสุขภาพให้ทั่วถึง การให้ความปลอดภัย รวมถึงการบริการสาธารณะอื่น ๆ และ ภาระในการดูแลผู้สูงอายุควรเป็นครอบครัว ส่วนภาครัฐจำเป็นต้องมีการกำหนดหน่วยงาน ในการดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงสาธารณสุขหรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์หรือกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

นอกจากนี้สภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างกันเนื่องจากหาก เป็นเมืองใหญ่ มีความเจริญ มีประชากรมาก อีกทั้งบางพื้นที่ยังมีความเป็นชนบท ประชาชนมีอาชีพ ด้านการเกษตร เป็นหลัก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกลจากอำเภอ จังหวัด ต้องลำบากในการเข้ารับ บริการจากหน่วยงานรัฐ ตลอดถึง

ความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน กรณีเกิดภัยธรรมชาติการได้รับการเยียวยาจากภาครัฐฯ ส่วนกรุงเทพ
หน่วยบริการต่าง ๆ มีความพร้อมทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายกว่ากันเยอะเลย
และผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดซึ่งเป็นอำเภอเล็ก มีคุณภาพชีวิตแตกต่างไปจากเมืองเช่นเดียวกับ
เหตุผลข้างต้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีหน่วยงานรัฐกระจายในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล
องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือที่ทำการปกครองอำเภอ ที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คอยดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ก็ยังไม่
ทั่วไปถึงโดยเฉพาะปัญหาความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การประกอบอาชีพ
โดยเฉพาะการเกษตร ยังคงดำเนินชีวิตแบบเดิม ๆ หรือสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมต่างคนต่างอยู่ จึงมีความ
หวาดระแวง ไม่ไว้วางใจต่อใคร ๆ ทำให้การดูแลแบบเพื่อนหรือไปมาหาสู่กันลำบากกว่าต่างอำเภอ ซึ่งโดยปกติแล้ว
ครอบครัวไทย สังคมไทยมีความเคารพผู้สูงอายุให้เกียรติยกย่องเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมไทยตั้งแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว
โดยเฉพาะพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น จากลูกๆ หลานๆ ด้วยดี เพราะ
เป็นผู้มีพระคุณจึงต้องตอบแทนด้วยการปรนนิบัติและถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติทั้งเรื่อง ที่อยู่ ที่หลับที่นอน
อาหารการกิน การดูแลสุขภาพ ให้ท่านได้รับการความอบอุ่นทั้งร่างกายและจิตใจ และความสัมพันธ์ของครัวเรือน
ในชุมชนของสังคมไทย เป็นเสมือนญาติพี่น้องมีความเอื้ออาทรต่อกันเมื่อครอบครัวใดเกิดปัญหาที่จะมีเพื่อนบ้าน
เข้าช่วยเหลือดูแลแนะนำคลี่คลายปัญหาได้เบื้องต้น เว้นแต่เป็นปัญหาการเมืองทางสังคมก็จะได้พึ่งพาทางราชการ
ช่วยเหลือ ดังนั้น ในชุมชนจึงมีการให้ความช่วยเหลือกันและกันแม้กระทั่งผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรือปล่อยให้อยู่คน
เดียวว่าเหว เมื่อเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยช่วยตัวเองไม่ได้ ก็จะมีผู้มีจิตอาสาในชุมชนเข้าไปช่วยเหลือ เช่น ในชุมชนต่าง ๆ
ของเทศบาลตำบลสูงเนิน ก็จะมีอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุ (อผส) เข้าไปช่วยเหลืออาหารการกิน, ให้ความช่วยเหลือ
เรื่องความสะอาดร่างกาย บ้านเรือน ซึ่งถือว่าเป็นการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน รวมทั้ง ต้องพิจารณาถึง
ความต้องการ ความสนใจที่สอดคล้องกับระดับสติปัญญาและภารกิจของวัย อย่างรอบคอบ ต้องคำนึงถึงลักษณะ
ความแตกต่าง และวิธีการปรับตัวต้องสร้างแรงจูงใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมและบริการด้านอื่น ๆ ได้เหมาะกับ
ผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามการปรับตัวที่ต่างกัน

ปัจจุบันองค์การที่ดูแลผู้สูงอายุของภาครัฐสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุขของค์การผู้สูงอายุ เกือบครึ่งหนึ่งขององค์การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในไทยเป็นเป็นองค์การภาคเอกชน
และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาสังคมไทยกล่าวว่องค์การหรือสถานดูแล
ผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทยที่ให้บริการแก่ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้
ได้แบ่งองค์การดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย ออกเป็น ๕ ประเภทได้แก่ ๑) โรงพยาบาล ๒) สถานบริบาล ๓)
บ้านพักคนชรา) ๔) สถานดูแลผู้ปวยระยะสุดท้าย ๕) สถานที่ดูแลช่วยเหลือในการดำรงชีวิต โดยมีเจตนารมณ์ให้
การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิของประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุไทย โดยสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
มาตราที่ ๑๑ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุไว้ว่า ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การส่งเสริม และ

การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ สถานสงเคราะห์ของภาครัฐบาลที่ได้ช่วยให้ภาระของผู้สูงอายุน้อยลงหรือหมดไป โดยเฉพาะผู้ที่ยากจน ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของสถานสงเคราะห์ของภาครัฐ ให้มีคุณภาพ มีการควบคุมไม่ให้มีการทุจริต คอร์รัปชัน บุคลากรทุกคนที่ทำงานกับผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้ที่มิมีในรักในด้านอาชีพและช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในทุกด้าน ภาครัฐควรมีโครงการสร้างโรงพยาบาลที่เป็นสถานดูแลคนสูงอายุโดยเฉพาะ ให้มากตามความต้องการที่มีมากขึ้น ให้กระจายไปทั่วประเทศและต้องทำการสื่อสารออกไปให้คนทั่วไปได้รับรู้ มีการจ้างบุคลากรที่รับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานที่มีความรู้ เป็นต้น

๔.๒ ข้อเสนอแนะในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

๔.๒.๑ ต่อกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง ได้แก่

๑. ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ วางแผนและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียงและ ศาสตร์พระราชา และการเป็นมืออาชีพที่เหมาะสม เพื่อการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เช่น การเป็นวิทยากรให้กับ ชุมชน (ปราชญ์ชาวบ้าน) เป็นต้น

๒. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ต่อเนื่องและตลอดชีวิตในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษา นอกระบบ การศึกษาเพื่อการทำงานอาชีพ การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้เท่าทันสู่การเปลี่ยนแปลง สร้างประสบการณ์ การเรียนรู้และวัฒนธรรม การส่งเสริมอาชีพตามศักยภาพ และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างลักษณะนิสัย การอยู่ร่วมกันที่ดีภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

๓. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุให้เป็นไปตามบทบาททางสังคม โดยกล่าวว่ากิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุขึ้นมาใหม่

๔. รณรงค์หรือปรับทัศนคติในทางบวกต่อการทำงานของผู้สูงอายุและให้ความรู้ในคุณค่าและศักยภาพของผู้สูงอายุให้กว้างขวางทั้งช่องทางการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

๕. แนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุในอนาคต เป็นการยกระดับการดูแลผู้สูงอายุทั้ง ทางด้านการดูแล การรักษาพยาบาล การฟื้นฟู ด้านจิตใจและด้านสังคม ซึ่งทั้งใน ๕ ด้านนี้ ต้องอาศัยแพทย์และ ทีมงานดูแลผู้สูงอายุที่มีความรู้ ผ่านการอบรม มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงต้องมี นโยบายที่รองรับผู้สูงอายุ ตามระดับการดูแลตนเอง ตั้งแต่ช่วงปกติ ช่วงเจ็บป่วย ช่วงพักฟื้นจนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิต และนอกจากนี้การพัฒนาแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุในอนาคตต้องอาศัยการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการวินิจฉัยที่แม่นยำ การรักษาที่ครอบคลุม การฟื้นฟูที่ประสิทธิภาพ การดูแลจิตใจด้วยหุ่นยนต์และจัดการเข้าสู่สังคมที่ไม่ทำให้เกิดความโดดเดี่ยว ซึ่งการใช้เทคโนโลยีจึงทำให้รูปแบบการบริการสมบูรณ์แบบ มากยิ่งขึ้นซึ่งการดูแลที่ครบวงจรเหล่านี้สามารถเป็นไปได้ก็ขึ้นกับผู้นำในประเทศที่เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุที่มีปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันเพราะด้วยวัฒนธรรมการมีบุตร การคุมกำเนิดและการมีบุตรช้า ทำให้ประชากรไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งเสริมกิจกรรมบำบัดให้ผู้สูงอายุมีการสังเคราะห์เพราะจะเป็นการฝึกกระตุ้นสมอง ป้องกันโรคสมองเสื่อมได้ ช่วยในการสร้างความผ่อนคลายผู้สูงอายุ เช่น การวาดภาพ การร้องเพลง ดนตรีบำบัด หรือกิจกรรม

คล้ายเครียดต่าง ๆ ช่วยให้เสริมสร้างจิตใจ ของผู้สูงอายุที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจาก ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้สูงอายุเองหรือปัจจัยต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ ฐานะรายได้ สภาวะครอบครัว เป็นต้น ส่วนใหญ่ด้านจิตใจ ควรเป็นเรื่องของความสงบ ซึ่งกิจกรรมทางศาสนามีส่วนช่วยได้ดี ดังนั้นการดูแลทาง สังคมต้องอาศัยศิลปะต้องทำให้ผู้สูงอายุยังอยู่ในระดับสังคมเดิม โดยไม่ให้รู้สึกถูกทอดทิ้ง การดูแลทางสังคมเพื่อให้ ผู้สูงอายุนั้นเกิดการยอมรับและไม่รู้สึกว่าถูกกีดกันทางสังคม

๔.๒.๒ ต่อกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้แก่

๑. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่มีภารกิจดูแล ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อร่วมสร้างเครือข่ายบูรณาการการทำงานร่วมกันในการให้ความรู้ สร้างทักษะ เพิ่ม ศักยภาพ เพื่อสร้างคุณค่า และเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ โดยการเชิญมาเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานนั้นๆ และ สนับสนุนอาชีพให้ผู้สูงอายุเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมในการสร้างรายได้ และจัดโครงการที่ตอบสนองสังคม จากการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีมาตรการลดหย่อนภาษีให้ผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือ ให้เกิดแรงจูงใจ

๒. หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับการดูแล พัฒนา ช่วยเหลือจัดสวัสดิการสังคม การ สงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุและบูรณาการ การทำงานร่วมกัน เพื่อให้การกำหนด นโยบายและการพัฒนาด้านผู้สูงอายุเป็นไปในแนวทางเดียวกันและก่อให้เกิดการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายที่มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบสิทธิของผู้สูงอายุได้อีกทางหนึ่ง อาทิเช่น กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กรมทรวงมหาดไทย ต้องจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบัน (Real time) จากกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านผู้สูงอายุทุกองค์กรจะต้องมีการเชื่อมโยง ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจากฐานข้อมูลที่ได้จากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) และอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อการกำหนดแผนและนโยบาย รวมทั้งการติดตามดูแลความเป็นไปของ ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบครอบคลุมทั่วถึงทุกคน

๓. กำหนดให้มีระบบการกำกับดูแล ควบคุม และตรวจสอบการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของหน่วยงานที่ รับผิดชอบให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาทุจริตของการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนโปร่งใส เช่น การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้ตรงเวลา และตรงตามคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

๔. บูรณาการฐานข้อมูลบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลผู้เสียภาษีเงินได้หรือฐานข้อมูลผู้เสียภาษี ที่ดินและโรงเรียน เป็นต้น เพื่อนำมากำหนดเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือมีรายได้ ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ซึ่งควรมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และควรรนำ “เกณฑ์รายได้” ที่กำหนดจาก เส้นความยากจน (ปัจจุบันกำหนดที่รายได้ ๒,๙๕๔บาทต่อเดือน) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติหรือตามความเหมาะสมของภาวะการคลังของประเทศ เป็นเกณฑ์การพิจารณารายได้ของผู้สูงอายุที่ ยากไร้หรือ มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพที่ควรมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในจำนวนที่เพิ่มขึ้น

๕. ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ โดยนำแผนนโยบายดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมมาทำให้เป็นรูปธรรม และพัฒนาแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุโดยเน้นสร้างความตระหนักในการเตรียมตัวก่อน เข้าวัยผู้สูงอายุ เริ่มต้นตั้งแต่การอบรมการดูแลรักษาสุขภาพตนเอง เข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปี การดูแลเรื่อง โภชนาการที่เหมาะสมกับวัย การออกกำลังกายให้เป็นนิสัยควรส่งเสริมในการสอนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีความรู้ จัดการตรวจสุขภาพโรคที่มีความเสี่ยงให้ประชาชนฟรี เช่น มะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูกในสตรีที่มี เพศสัมพันธ์ และมีการจัดสร้างโรงพยาบาลผู้สูงอายุรวมถึงระบบการส่งต่อการรักษาจากศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาล อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าภาครัฐเองเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ บริหารจัดการได้เป็นอย่างดีการเพิ่ม จำนวนการคุ้มครองผู้สูงอายุที่ได้รับจากภาครัฐหรือเป็นสวัสดิการจากรัฐ เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกถูกทอดทิ้ง และเป็นการลดภาระการใช้จ่ายสำหรับผู้สูงอายุในระดับหนึ่ง

๔.๒.๓ บทบาทของนักศึกษาที่จะสามารถเข้าไปช่วยส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางสังคมได้แก่

๑. สร้างวัฒนธรรมองค์กรตามที่ตนเองสังกัดอยู่ ให้เกิดนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยหัวใจสำคัญของการ สร้างวัฒนธรรมองค์กร คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติและความยากคือการเปลี่ยนแปลงในช่วงแรกขององค์กร ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่จะนำการเปลี่ยนแปลงและจูงใจให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงตาม จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนั้นๆ

๒. สนับสนุนการเข้าร่วมจิตอาสา โดยจัดให้มีการถอดบทเรียนเพื่อให้เกิดการขยายความคิดเชิงบวก ซึ่งการ ถอดบทเรียน กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของการขับเคลื่อนงานภาคประชาสังคมโดยให้มีการจัดเวที “ถอดบทเรียน” ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงานผลการทำงาน หรือเป็นเวทีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนพูดคุย กัน การถอดบทเรียน มีคำสำคัญ ๔ คำ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคำทั้งสี่คำ จัดเป็นหลักคิดเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจ โดยคำเหล่านั้นได้แก่ ความรู้ การจัดการความรู้ บทเรียน และการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น การถอดบทเรียน โดยนำเทคนิคการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้ฝังลึกใน ตัวตนคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นเอกสารชุดความรู้ คู่มือ ตำรา ฯลฯ ที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน มีคุณภาพยิ่งขึ้น เป็นต้น

๓. การอบรมให้กับบุคลากรรุ่นใหม่ ให้มีแนวคิดแบบองค์รวม โดยยึดผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก ซึ่งหมายถึง ความเป็นจริงหรือความสมบูรณ์ทั้งหมดของสรรพสิ่ง มีเอกลักษณ์และเอกภาพที่มีอาจแบ่งแยกเป็น ส่วนย่อยได้ แนวคิดองค์รวมนี้ ได้ถูกนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมไทย ซึ่งแนวคิดนี้มีนัยสำคัญต่อ อนาคตของประชาชนไทยอย่างแท้จริง

๔. สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับผู้นำท้องถิ่นในการจัดการกับข้อมูลข่าวสารประเภท Fake News และ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และการขยายผลไปสู่ชุมชนผู้สูงอายุ

๕. สนับสนุนการจัดการศึกษาอบรมหรือการได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ควรให้ ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์หรือจัดโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตด้วย

คุณภาพชีวิตที่ดี อย่างมีค่าเช่น การตั้งชมรมผู้สูงอายุในหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในเบื้องต้น และสนับสนุนกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุแบบอื่น ๆ นอกจากการรวมกลุ่มของชมรมผู้สูงอายุ ประเด็นที่ ๑ การสร้างความตระหนักในระดับบุคคลและครอบครัวคือสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ระดับชุมชน มีการสร้างเครือข่ายภาคีระหว่างชุมชนและสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุระดับองค์กรมีส่วนร่วมกับเครือข่ายภาคีส่งเสริมจะทำโครงการที่สร้างความตระหนักให้กับผู้สูงอายุโดยให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระดับบุคคลครอบครัวให้คนไทยในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านการสร้างความตระหนักระดับบุคคลครอบครัวสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวระดับชุมชนการสร้างเครือข่ายภาคีระหว่างชุมชนและสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุระดับองค์กรมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมจัดทำโครงการที่สร้างความตระหนักให้กับผู้สูงอายุโดยให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอาสาสมัครโรงพยาบาลและเครือข่ายต่าง ๆ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระดับบุคคลครอบครัวให้คนไทยในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุระดับชุมชนชุมชนช่วยกันดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาวะยากลำบากสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนในการให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมร่วมกันระดับองค์กรระดมแนวคิดสร้างความเชื่อมั่นว่าองค์กรจะดูแลผู้สูงอายุได้อย่างจริงจังในทุกๆ ด้าน

๔.๒.๔ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

๑. ควรมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับผู้สูงอายุของภาครัฐภาคีรัฐต้องกำหนดมาตรการและแนวทางการผลิตบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุให้เพียงพอและเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นแพทยอายุรกรรมเวชศาสตร์ แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูทันตแพทย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ นักกายภาพบำบัดและนักกิจกรรมบำบัดรวมทั้งผู้ดูแลผู้สูงอายุ

๒. ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การกำหนดให้เรื่องผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มชมรมผู้สูงอายุในทุกระดับรวมทั้งมาตรการขยายอายุเกษียณการทำงานเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยในระหว่างเตรียมรับมือกับปัญหาในระยะยาวด้าน

๓. ควรมีการพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุตามศักยภาพและความสนใจกำหนดงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมและสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพโดยใช้มาตรการจูงใจทางด้านภาษีให้แก่ นายจ้างเพื่อทดแทนวัยแรงงานที่มีจำนวนน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

๔. ควรมีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟู/ดูแลผู้สูงอายุและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรให้ทั่วถึงโดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เช่นหุ่นยนต์นวัตกรรมทางทันตกรรมการฝึกอบรมผู้สูงอายุให้สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เช่นโทรศัพท์มือถือเครื่องคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตเป็นต้นรวมทั้งการสร้างที่พักอาศัยให้เพียงพอและเหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

๕. ภาควิชาการ สามารถนำไปวิจัยต่อยอดโดยการนำแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคมของผู้สูงอายุ ในอนาคต ไปใช้ทดสอบปฏิบัติจริง เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงต่อยอดให้เกิดการปฏิบัติที่ดีต่อผู้สูงอายุได้ต่อไป นอกจากนี้การศึกษาเรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการเสื่อมถอยของสภาพร่างกาย แต่ไม่พบ การศึกษา รูปแบบการบริการเกี่ยวกับการชะลอวัย เช่น การทำสเต็มเซลล์ (Stem Cell) ให้แก่ผู้สูงอายุ ให้เป็นที่ ยอมรับเพราะการชะลอวัยเป็นส่วนที่สำคัญช่วยให้ร่างกายดีจากภายในสู่ภายนอก ซึ่งเป็นการลดอัตราการเสียชีวิต และภาระการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมาก

๖. ภาคเอกชน ผู้บริหารสถานบริการดูแลผู้สูงอายุควรเป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพ และมีความเชี่ยวชาญ เต็มใจในการรักษาผู้สูงอายุเป็นอย่างดีเนื่องจากผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกันเป็นปัจเจกชน ต้อง อาศัยศิลปะในการดูแลและเข้าใจในตัวผู้สูงอายุ ผู้บริหารต้องมีการทำงานร่วมภาครัฐในการสร้างมาตรฐานหรือ วางแผนการดูแลผู้สูงอายุให้เหมาะสม ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เทคโนโลยีเป็นส่วนที่สำคัญต่อ การดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลทางกายภาพหรือจิตใจ แต่การดูแลผู้สูงอายุของภาคเอกชน ยังมีปัญหาเรื่อง ภาระค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการบริหารการดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้บริหารสถานบริการดูแลผู้สูงอายุควรก้าวทัน เทคโนโลยี มีมุมมองค้นหา เทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อบริการที่ทันสมัย เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายที่ ผู้มารับบริการต้องเสียไป

๗. สร้างความร่วมมือร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดมาตรฐานในการดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการดูแล การรักษาพยาบาล การฟื้นฟู ด้านจิตใจและด้านสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ปัญหาของภาครัฐและเอกชน คือการขาดการพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน ภาครัฐมีอำนาจตามตัวบท กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ แต่ปัญหาก็คือ ขาดประสิทธิภาพของระบบการบริหารงาน และมีความล่าช้า จึงทำให้กลายเป็นอุปสรรค ส่วนภาคเอกชน ถึงแม้ประสิทธิภาพในการบริหารงานสูงกว่า แต่ก็มุ่งแสวงหากำไรโดยไม่รับผิดชอบต่อสังคม ภาครัฐควรกำหนดกฎระเบียบที่เอื้อต่อภาคเอกชนที่รักษาผลประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะ การดูแลผู้สูงอายุ เช่น การลดภาษี หรือการอำนวยความสะดวกจากการบริการสาธารณะ เป็นต้น และภาครัฐมี ความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบการบริหาร จากกฎระเบียบที่เคร่งครัด ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยอาศัย การหาพันธมิตรทางธุรกิจ โดยการเรียนรู้ระบบการบริหารงานจากภาคเอกชน ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวเข้าหากัน เป็นส่วนที่ช่วยในการผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้สูงอายุใน อนาคตต่อไปได้

บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (๒๕๕๔). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ ของประเทศไทย (ICT 2020). http://ict.rid.go.th/main/images/th/public-doc/doc/ict๒๐๒๐_book.pdf ๖๘

กระทรวงคมนาคม แผนงานในภารกิจหลักของกระทรวงคมนาคม ภายใต้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

กระทรวงคมนาคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ๑๕ ประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ สืบค้นจาก <http://rsr.mnre.go.th/th/news/detail/34152>

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม แผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๐-๒๕๖๔)

นิตยสาร Freight Max ปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาระบบขนส่งของประเทศ <http://www.freightmaxad.com/magazine/?p=382>

ประชาคม ปันพลึงกูร . (๒๐๑๒).

พลตรี ธาวิณ อัครเมธายุทธ เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร พสพ.บก.ทท.รุ่นที่ ๑๑ วันที่ ๘ พ.ย.๖๒ เรื่อง กองทัพไทย www.investertest.co/society/what-is-io/ ค้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

พลตรี ฤทธิ อินทรารุช. (๒๕๖๒). กองทัพกับความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์ของชาติ. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน จาก <https://www.kpjhospital.com/Newsite/images/Documents/LearningPDF/km๑๑.pdf>

พ.อ.ดร. อรรถเดช ประทีปอุษานนท์ ธาธาพิทย์ กัลยาณมิตร. (๒๕๖๐). แนวทางการพัฒนากองทัพไทย ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓. กันยายน - ธันวาคม. ๑๑-๒๓.

พรศักดิ์ เจียรณัย. (๒๕๓๕). บทบาทของกองกำลังกึ่งทหารในกระบวนการพิทักษ์พื้นที่เขตหลัง : ศึกษาเฉพาะกรณี บทบาทของกองอาสารักษาดินแดนในพื้นที่จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ (ร.ม)--จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕. บทที่ ๒. ๗-๓๕. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒, จาก https://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/Pomsak_je_ch2

พันเอก วัชรินทร์ แก่นทอง การปฏิบัติการข่าวสารภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของกองทัพไทย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทหาร กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย วิทยาลัยการทัพบก กันยายน. ๒๕๖๐

มนวดี ตั้งตรงฤทัย พ.อ. ดร. สุทัศน์ คร่ำในเมือง. (๒๕๕๙). การพัฒนาแนวทางการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (Strategic Communication: STRATCOM) ของกองบัญชาการกองทัพไทย. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒. พฤษภาคม - สิงหาคม. ๑๑-๒๓. ๖๒-๗๔.

โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ,ธันวาคม ๒๕๕๙ พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐). ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก.หน้า ๑-๗๔.

ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

ลงทุนศาสตร์. (๒๕๖๒). IO คืออะไร และทำไมถึงสำคัญต่อมนุษยชาติ? สืบค้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๒, จาก <http://www.investrest.co/society/what-is-io/> พล.อ.ต. นภัทร์ แก้วนาถ. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร พสพ.บก.ทท.รุ่นที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ ธ.ค.๖๒ เรื่อง การปฏิบัติการข่าวสาร (IO)

วิพรรณ ประจวบเหมาะ และชลธิชา อัศวนิรันดร์, “การเปลี่ยนแปลงทางประชากร และข้อมูลสถิติที่สำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ,” ในรายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๔, บก. วิพรรณ ประจวบเหมาะ (กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, ๒๕๕๕) หน้า ๑๔, ๑๗

ศรีสมภพ จิตรภริมาศรี และ รอม ภูอนปนัจจอร์, “ไฟใต้กับการริเริ่มสันติภาพแห่งเดือนรอมฎอน ๒๕๕๖: ความรุนแรงที่ยืดเยื้อจะต้องถ่วงดุล ด้วยพลังแห่ง สันติภาพเท่านั้น ,” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖, <http://www.deepsouthwatch.org/node/4570> (เข้าถึงเมื่อ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๗๓, ตุลาคม ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วิสัยทัศน์ประเทศไทย...สู่ปี ๒๕๗๐ เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ๒๕๕๑ ของ สศช. ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑; สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, นโยบายและแผน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔) (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ มปป).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ (กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๕). หน้า

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจน และเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี๒๕๕๔ (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ,๒๕๕๖) หน้า ๒-๑๖.

สุรชาติ บำรุงสุข. (๒๕๕๓). ปฏิบัติการข่าวสาร. จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๗๘. มิถุนายน ๒๕๕๓. ๑-๑๑.

สุพจน์ เจริญวุฒิ, “Digital Access: Bridging the Digital Divide,” เอกสารนำเสนอในงานสัมมนาหัวข้อ “Digital Transformation: โอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย,” กรุงเทพฯ, กันยายน ๙, ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔),

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ของประเทศ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) สิงหาคม ๒๕๖๐

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี ๒๕๖๑, กันยายน ๒๕๖๒.

สุรชาติ บำรุงสุข (๒๕๕๓) จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๗๘ ปฏิบัติการข่าวสาร

หยาดพิรุณ นาชัยสินธุ์. (๒๕๖๐). ยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายทางไซเบอร์ในประเทศไทย.

SDU Res. J. 13 (2) : May-Aug. 27 - 42.

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร พสว.บ.ก.ทท.รุ่นที่ ๑๑ วันที่ ๑๒ พ.ย.๖๒ เรื่อง ศาสตร์พระราชากับความมั่นคง

Bright hup PM project management, 2011

Economic Intelligence Center (EIC) พลิกฟื้นชนส่งสินค้าทางน้ำ ชูศักยภาพโลจิสติกส์ไทย <https://www.scbeic.com/th/detail/product/4403>

UNFPA, ICPD at 15 Progress and Challenges in Implementing the Programme of Action in Thailand (2010) (Nonthaburi: Ministry of Public Health, 9.

United Nations Population Division, World Population Prospects: The 2008 Revision (New York : UN, 2009).

UNDP, Human Development Report 1994 : New Dimensions of Human Security (New York : Oxford University Press, 1994).

UNFPA. ICPD at 15 Progress and Challenges in Implementing the Programme of Action in Thailand. (2010) (Nonthaburi: Ministry of Public Health, 967

United Nations Population Division, World Population Prospects.

Voicelabor.org, “มารู้จักกฎหมายกองทุนการออมแห่งชาติ,” ๒๐ มกราคม ๒๕๕๖, voicelabor.org/ มารู้จักกฎหมายกองทุนกา/ (เข้าถึง เมื่อ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖).

รายชื่อสมาชิก

๑. นายกมล นวลใย
๓. นางกิติญาภรณ์ มีศิริ
๕. น.ส.จิราพร เทืองน้อย
๗. นางฉานนิภา วลาพล
๙. พ.อ. ชาตรี จันทร์พิทักษ์
๑๑. น.ส.ชุติมา ไชยยะนนท์
๑๓. นายชูชาติ รักจิตร
๑๕. นายณชกฤษ ชูพานิช
๑๗. น.ส.ดวงกมล ไวยคุณา
๑๙. พล.ต. ถาวร ไทยแขก
๒๑. พล.ท. ธนัช บุญอารักษ์
๒๓. น.อ. ธวัชชัย วิไลลักษณ์
๒๕. นางนภาภิส ตรีเพชรไพศาล
๒๗. นางนัสวิภา เจริญฐิติวงศ์
๒๙. พ.อ. ประเทือง ปิยะกะโพธิ์
๓๑. น.ส.ปวีณา วานสุวรรณา
๓๓. นายพรชัย ศักติยากร
๓๕. นายพิสิษฐ์ ขวัญวิเชียร
๓๗. นายพิเชษฐ์ ปาณะพงศ์
๓๙. นางกมลภา ทิพยทยารัตน์
๔๑. นางมนัสนันท์ ดิลกโสวัฒน์
๔๓. นางรัชนก เหมพลชม
๔๕. พล.ร.ต. วโรดม สุวารี
๔๗. น.อ.หญิง วิชดา วารุณประภา ร.น.
๔๙. นายวิสูตร คำยอด
๕๑. พ.อ. ศรารวรรณ รุมนัตนะ
๕๓. นายสกล จุลภา
๕๕. นายสรวิชัย หิมะมาน
๕๗. นายสุคม อยู่วิรัตน์
๕๙. น.ส.สุภาวดี อรุณปิยชาติ
๖๑. น.อ.หญิง สุวรรณภา ปิโกฎิประภา
๖๓. นายอรรถพล สังขวาสี
๖๕. น.ส.อาชิรญาณ์ เจียประเสริฐ
๖๗. นายอิทธิพล เนติคุปต์ สิงขรแก้ว
๖๙. นายอุดม ลลิตนิจิ
๒. พ.อ. ก่อพงศ์ ทรงศิลป์
๔. นายกฤษณ ฉายศิริ
๖. นายเจริญ เรืองวิสัย
๘. นายชัยวัฒน์ รัตนมุสดีกุล
๑๐. นางชิตสุภางค์ กิตยาธิคุณ
๑๒. ดร.ชูเกษ อุจน์จิตติ
๑๔. ดร.ชูสิน วรรณเดช
๑๖. นางดรุณี นิธิทวีกุล
๑๘. นางดวงมณี พิกุลศรี
๒๐. นายทฤษฎี ธนาบริบูรณ์
๒๒. นายธนู ธรรมสอน
๒๔. นางนงค์นารถ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา
๒๖. นางนฤมล แจ้งยอดสุข
๒๘. นายปกิจ พรรัตนานุกูล
๓๐. ผศ.ดร.ประมา ศาสตร์ระรุจิ
๓๒. น.อ.หญิง ผาณิต บ่วงราชบพิตร ร.น.
๓๔. น.ส.พวงแก้ว ชุ่มผล
๓๖. ดร.พอล รุจนพิชญ์
๓๘. นายพิบูลย์ เพ็ชรพานิชกุล
๔๐. นายภูริภัทร ห้วยหงษ์ทอง
๔๒. ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์
๔๔. น.ส.วนิดา พันธสอาด
๔๖. ผศ.ดร.วิชุดา จันทร์ข้างแรม
๔๘. นางวิมล โรมา
๕๐. พ.อ. วีระชัย พันธโคตร
๕๒. นายศุภประเสริฐ วงศ์สุวรรณ
๕๔. นายสมเกียรติ ยินดีสมปอง
๕๖. นายสัจจา พุกสุขสกุล
๕๘. พ.อ.หญิง สุทินีย์ คชภักดี
๖๐. น.ส.สุพร นิลทัพ
๖๒. พ.ต.อ. อุดลย์ เม่นบางผึ้ง
๖๔. นายอาจันต์ ฉัตรแก้ว
๖๖. พ.อ. อาณัติ ปิ่นรัตนานนท์
๖๘. น.อ.หญิง อิศรญา สุขเจริญ
๗๐. นายเอกอติ รัตนอารี